

KONDYCJA TRZECIEGO SEKTORA W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM-2018

Raport z badań

WOJEWÓDZTWO
POMORSKIE

RC
FUNDACJA

BURSZTY+
NOWYMIECZYK

Opracowali:

Tomasz Grabowski

Krzysztof Stachura

Antonina Paplińska

Jerzy Boczoń

Spis treści

WSTĘP. NOTA METODOLOGICZNA I CEL BADANIA.....	4
CZĘŚĆ 1. BADANIE ILOŚCIOWE	5
INFORMACJE PODSTAWOWE O ORGANIZACJACH	6
OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ORGANIZACJI	6
DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI.....	9
PERSONEL ORGANIZACJI	12
WŁADZE ORGANIZACJI	12
PRACOWNICY PŁATNI ORGANIZACJI.....	15
CZŁONKOWIE ORGANIZACJI	17
WOLONTARIUSZE, OSOBY PRACUJĄCE SPOŁECZNIE.....	19
FINANSE ORGANIZACJI – SYTUACJA FINANSOWA W 2017 ROKU	23
FINANSE INFORMACJI – PODSTAWOWE INFORMACJE.....	23
OPŁATY, DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA I ODPLATNA, ZBIÓRKI	24
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACJI	26
MAJĄTEK ORGANIZACJI I ZARZĄDZANIE FINANSAMI.....	31
WSPÓŁPRACA Z INNYMI PODMIOTAMI.....	33
KONTAKTY ZEWNĘTRZNE ORGANIZACJI	33
WSPÓŁPRACA Z URZĘDEM MIASTA LUB GMINY	34
WSPÓŁPRACA Z BIZNESEM	37
FUNKCJONOWANIE ORGANIZACJI.....	37
METODY PRACY.....	37
RYTM DZIAŁANIA, SIEDZIBA I ZAPLECZE TECHNICZNE	39
INFORMOWANIE O DZIAŁANIACH, KOMUNIKACJA, PROMOCJA I PR	42
MODELE DZIAŁANIA ORGANIZACJI.....	45
PROBLEMY ORGANIZACJI	47
OBECNA SYTUACJA ORGANIZACJI	48
KORZYSTANIE Z PORTALU NGO.PL.....	50
WARTOŚCI I OPINIE.....	52
CZĘŚĆ 2. ANALIZA JAKOŚCIOWA.....	57
CZĘŚĆ 3. WNIOSKI Z BADAŃ I REKOMENDACJE.....	71
ANEKS 1 . SZCZEGÓŁOWE POLA DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACJI	75
ANEKS 2 . ANKIETA.....	78

Wstęp. Nota metodologiczna i cel badania

Opracowanie części ilościowej odtwarza w dużej mierze logikę i strukturę zastosowanego kwestionariusza, który podzielony jest na kolejne działy dotyczące funkcjonowania organizacji pozarządowych w Polsce. Analizę rozpoczynamy więc od podstawowych informacji na temat organizacji (status, wiek, oddziały, obszary działania i odbiorcy), a następnie przechodzimy do pogłębionej analizy personelu organizacji, uwzględniając informacje na temat członków zarządu, członków stowarzyszeń, pracowników płatnych oraz wolontariuszy w sektorze. Dalsza część opracowania w części ilościowej poświęcona jest nakreśleniu sytuacji i stabilności finansowej organizacji. Poruszamy tu w sposób pogłębiony kwestie dotyczące prowadzenia przez organizacje działalności odpłatnej i gospodarczej, ich majątku oraz źródeł finansowania działań. W kolejnym dziale skupiamy się na wskazaniu uwarunkowań i częstotliwości współpracy organizacji pozarządowej z otoczeniem. Identyfikujemy podstawowych partnerów sektora oraz warunki współpracy z nimi. Szczególny nacisk kładziemy tu na przyjrzenie się współpracy z administracją samorządową i rządową. Przedostatni dział poświęcony jest różnorodnym kwestiom związanym z funkcjonowaniem organizacji pozarządowej. Analizujemy w ramach tej części tak różnorodne kwestie, jak: rytm działania organizacji i wzory korzystania z internetu, identyfikujemy główne problemy i bariery w funkcjonowaniu, a także przyglądamy się kwestii komunikacji organizacji z otoczeniem. Ostatni dział poświęcony jest natomiast sferze wartości wyznawanych przez organizację oraz opinii na temat funkcjonowania sektora pozarządowego w Polsce.

W części ilościowej dane prezentowane są w formie wykresów i tabel. Jeżeli nie zaznaczono inaczej, dane prezentowane są w procentach. Dane najczęściej posortowane są malejąco według pierwszej prezentowanej kolumny (tabela) lub pierwszej prezentowanej cechy (wykres). W przypadku odpowiedzi, które zachowują pewien porządek (skale uporządkowane, na przykład częstotliwość korzystania z internetu w organizacji), zdecydowano się nie sortować danych pod względem wartości, aby zachować czytelność prezentowanego rozkładu danej cechy. W zdecydowanej większości usunięto odpowiedzi „trudno powiedzieć” oraz „nie wiem” z analiz pytań kwestionariuszowych. Zachowano je jedynie w przypadku pytań, gdzie odsetek ten był uznany za istotny dla interpretacji danych (na przykład był bardzo wysoki).

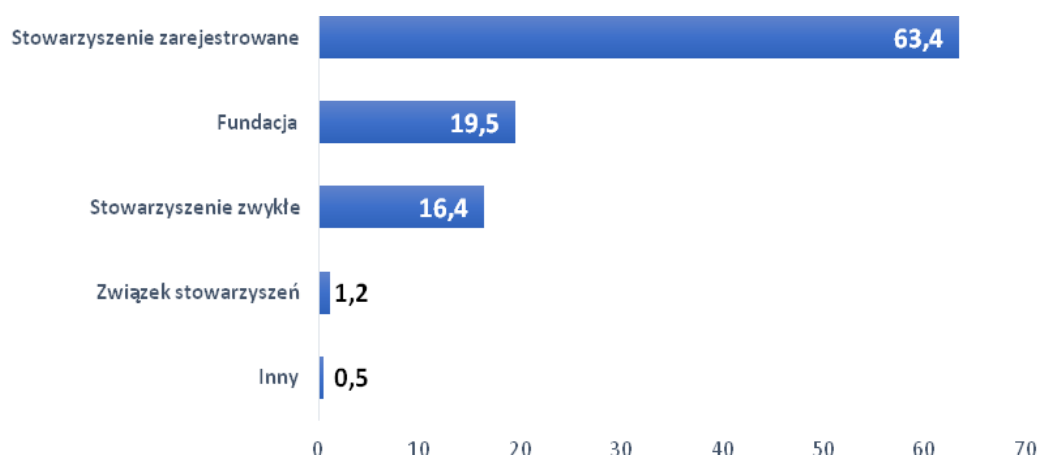
CZĘŚĆ 1. BADANIE ILOŚCIOWE

Informacje podstawowe o organizacjach

Ogólna charakterystyka organizacji

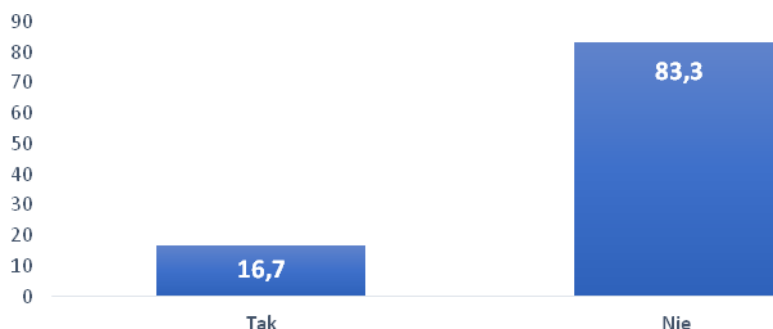
Wśród badanych organizacji dominują stowarzyszenia zarejestrowane – jest ich w badanej próbie 63,4%. Co piąty podmiot to fundacja, natomiast stowarzyszeń zwykłych jest 16,4%. Śladowy odsetek w próbie stanowią związki stowarzyszeń i inne formy organizowania się podmiotów (stowarzyszenie uproszczone).

Wykres 1. Deklarowany status prawny organizacji. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

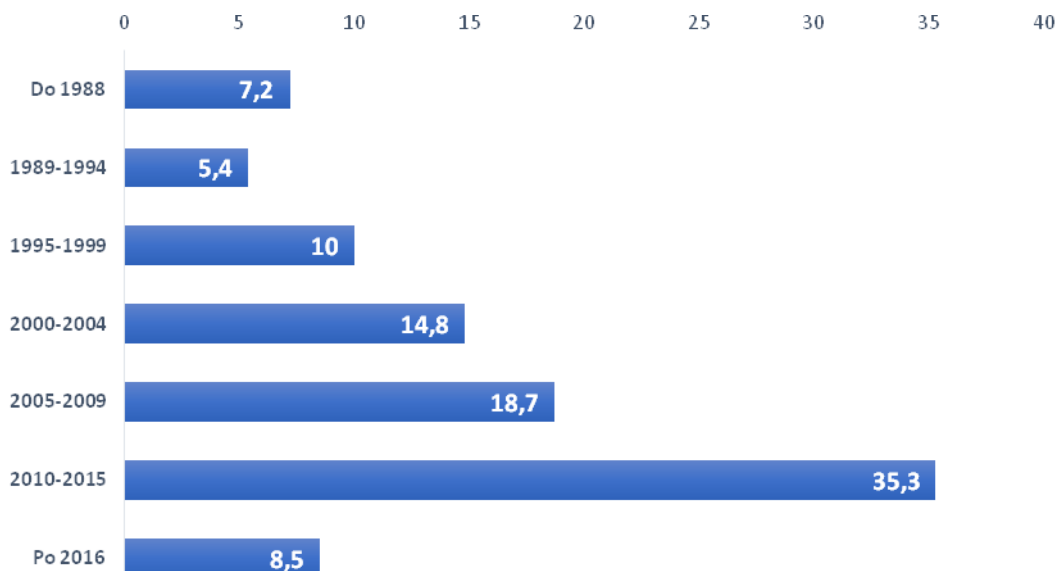
Zdecydowana większość, bo aż 83,3% organizacji, nie jest wyodrębnionym oddziałem lokalnym szerszej struktury. Jedynie pojedyncze organizacje same posiadają oddziały – jest tak jedynie w sześciu przypadkach (dwukrotnie, gdy oddziały posiada podmiot sam podlegający jednostce nadrzędnej).

Wykres 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy organizacja jest formalnie wyodrębnionym oddziałem lokalnym szerszej struktury?”. Dane w %.

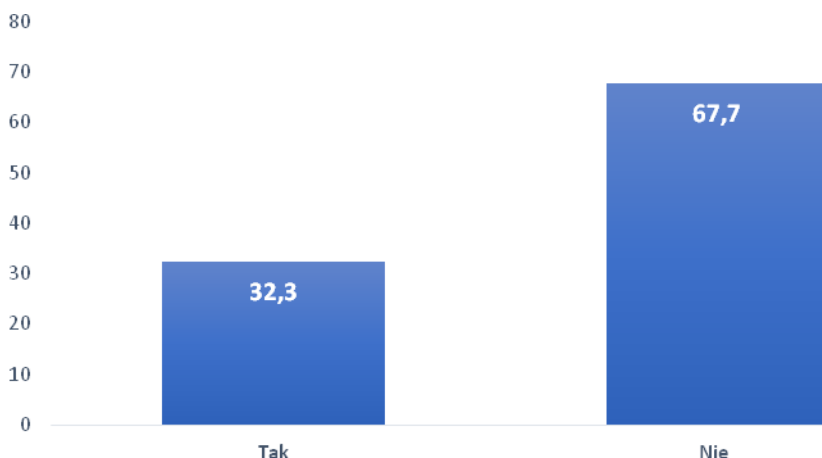
Najwięcej organizacji jest relatywnie nowych, tzn. powstałych w latach 2010-2015 (35,3%). Znaczna jest też liczba podmiotów, które powstały w okresie 2005-2009 (18,7%) oraz 2000-2004 (14,8%). Starszych stażem organizacji jest w próbie łącznie niespełna 1/4 (22,6%), zaś tych najnowszych, powstałych po 2016 roku – 8,5%.

Wykres 3. Rok założenia organizacji. Dane w %.

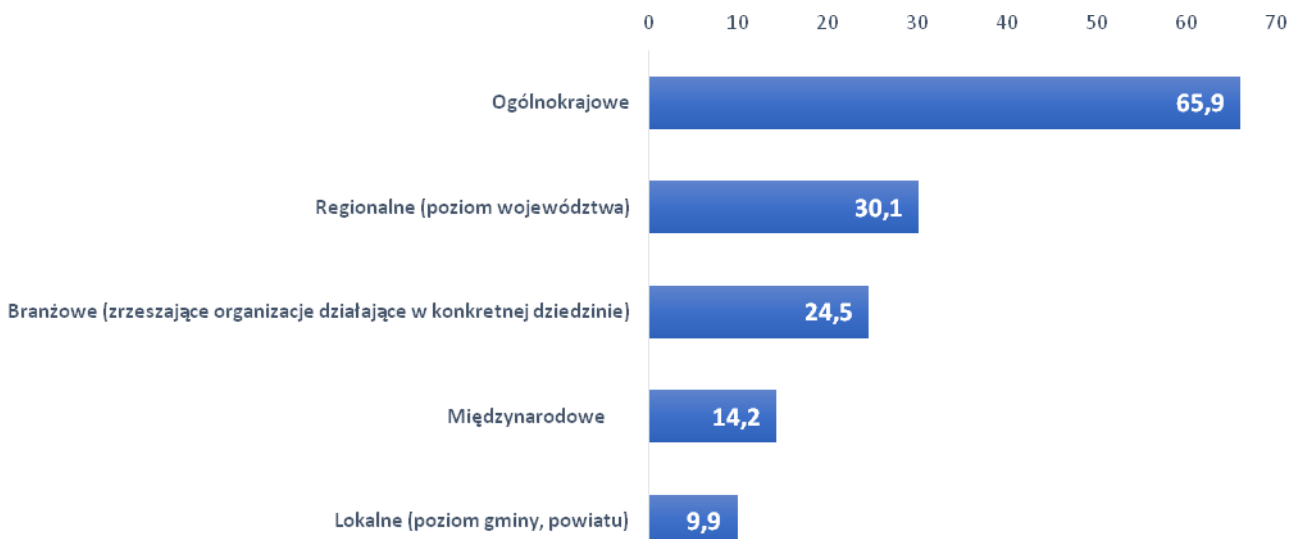

Niespełna 1/3 organizacji (32,3%) należy do krajowych lub międzynarodowych porozumień organizacji pozarządowych. Wśród podmiotów, które posiadają taką afiliację, blisko 2/3 (65,9%) jest częścią porozumień ogólnokrajowych. 30,1% należy do stowarzyszeń i federacji regionalnych, a 1/4 (24,5%) – do branżowych. 14,2% podmiotów działa w skali międzynarodowej.

Wykres 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy organizacja należy do krajowych lub międzynarodowych porozumień organizacji pozarządowych (np. związków stowarzyszeń, federacji, sieci itp.)?”. Dane w %.

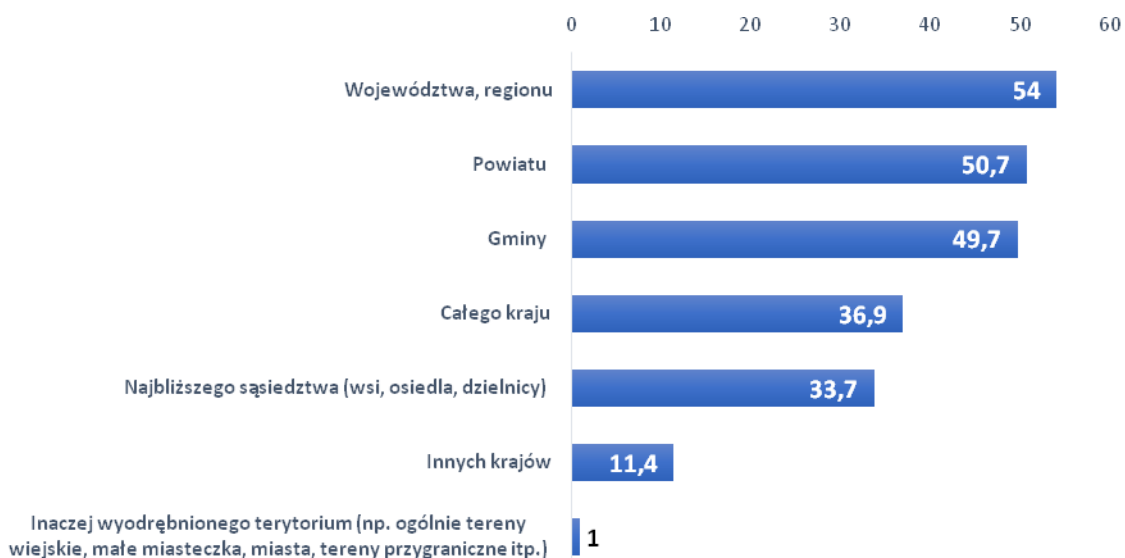

Wykres 5. Typy porozumień, do których przynależy organizacja. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Organizacje działają przede wszystkim w skali lokalnej i regionalnej. Dominującą strategią jest prowadzenie aktywności w skali województwa / regionu (54%), a tylko nieznacznie rzadziej jest ono podejmowane w skali powiatu (50,7%) lub gminy (49,7%). Rzadziej dzieje się tak, by organizacje prowadziły działalność w skali całego kraju (36,9%) czy, z drugiej strony, najbliższego sąsiedztwa (33,7%). Działalność poza granicami kraju prowadzi nieznacznie więcej niż co 10 podmiot (11,4%).

Wykres 6. Deklarowany obszar działania organizacji. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Działalność organizacji

Organizacje podejmują działania w kilkunastu różnych obszarach. Najczęściej są aktywne na polu sportu, turystyki i rekreacji (54%) oraz edukacji i wychowania (53,1%). Często jest też prowadzenie zadań z obszaru kultury i sztuki (38,9%) oraz rozwoju lokalnego (23,3%). Relatywnie najrzadziej w podmiotach podejmowana jest aktywność z dziedzin takich jak: sprawy pracownicze (4,1%), działalność międzynarodowa i pomoc rozwojowa (3,9%), ratownictwo, bezpieczeństwo i obronność (3,5%) oraz religia (2,6%).

Organizacje mają też swoje dominujące profile działalności. W tej kategorii zdecydowanie na czele rankingu znajduje się działalność sportowa i turystyczno-rekreacyjna (33,2%), a za nią w zestawieniu znajduje się kultura i sztuka (18,9%) oraz edukacja i wychowanie (10,2%). Konstrukcja zestawienia jest więc podobna, choć działania edukacyjno-wychowawcze częściej stanowią dodatkowy element oferty instytucjonalnej.

Tabela 1. Deklarowane główne obszary działań organizacji¹. Uwaga: W przypadku pierwszej kolumny („odsetek”) można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Obszar działalności	Odsetek	Jako najważniejsze
Sport, turystyka, rekreacja, hobby	54	33,2
Edukacja i wychowanie	53,1	10,2
Kultura i sztuka	38,9	18,9
Rozwój lokalny w wymiarze społecznym i ekonomicznym	23,3	4,6
Ochrona zdrowia	18,3	8,1
Ochrona środowiska, ekologia	14,9	2,8
Wsparcie dla instytucji, organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich	14,2	0,5
Usługi socjalne, pomoc społeczna	14	6,4
Podtrzymywanie/upowszechnianie tożsamości narodowej	13,6	2,2
Pozostała działalność (odpowiedź otwarta)	11	6,1
Rynek pracy, zatrudnienie, aktywizacja zawodowa	10,3	1,9
Badania naukowe, działalność badawczo-rozwojowa	6,4	0,3
Prawo i jego ochrona, prawa człowieka, działalność na rzecz równouprawnienia, działalność polityczna	5,7	2,4
Sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe	4,1	1,2
Działalność międzynarodowa, pomoc rozwojowa	3,9	---
Ratownictwo, bezpieczeństwo, obronność	3,5	1,2
Religia	2,6	---

Wśród dodatkowych wskazań wymienianych przez organizacje wyróżnić należy działania na rzecz osób niepełnosprawnych (7 wskazań), z obszaru upowszechniania kultury i historii oraz dziedzictwa (3), ochronę praw zwierząt (2), wsparcie dla przedsiębiorców (2) czy szeroko rozumianą działalność szkoleniową (2). Ponadto pojawiły się pojedyncze wskazania na następujące obszary działań organizacji: wsparcie rodzin, wsparcie dzieci i młodzieży, profilaktyka uzależnień, działalność rzecznicza, działalność na rzecz jawności publicznej, edukacja prawna, badania zmian klimatu oraz wiedza z zakresu funduszy europejskich.

¹ W pierwszej kolejności respondenci mieli wybrać wszystkie obszary swojej działalności z dostępnej listy wielokrotnego wyboru, a następnie zawęzić swój wybór do jednego najważniejszego obszaru. Odsetki odpowiedzi na tak zadane pytania prezentowane są w dwóch odpowiednich kolumnach w tabeli. W aneksie do opracowania znajduje się szczegółowe zestawienie konkretnych formuł działań podejmowanych przez organizacje.

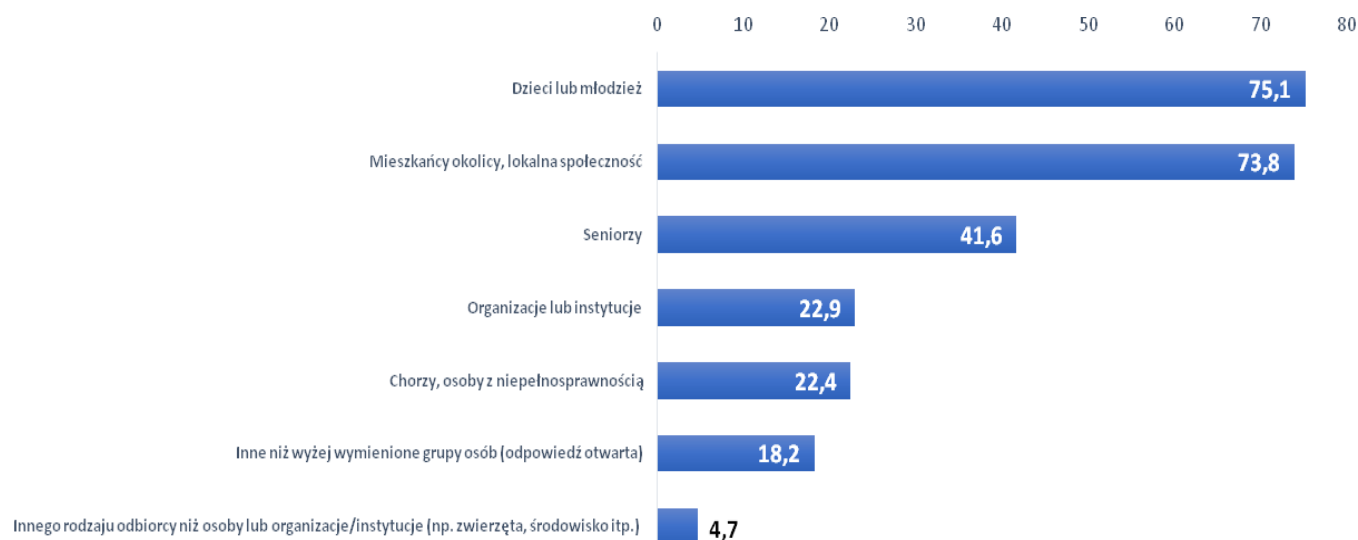
Badani byli proszeni o określenie, z jakich środków korzystają, by osiągnąć założone cele organizacji. Z zebranego materiału empirycznego wynika, że najbardziej powszechną formą działania jest organizowanie wydarzeń, na przykład koncertów czy festynów – taką aktywność podejmuje 3/4 podmiotów. Popularne jest także świadczenie usług członkom lub klientom organizacji (62,3%), prowadzenie działalności informacyjnej na temat podmiotu (49,8%) oraz animowanie współpracy z innymi instytucjami (43,1%). Najrzadziej natomiast w podmiotach prowadzi się działalność wydawniczą (18,1%), świadczy wsparcie dla innych organizacji (16,8%), realizuje badania i analizy (13,8%) oraz zajmuje działalnością rzeczniczą i lobbingową (12,5%).

Tabela 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Poprzez jakiego rodzaju działania Państwa organizacja realizuje swoje cele? Proszę wskazać, które z wymienionych działań prowadzili Państwo w ciągu ostatnich 2 lat”. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Rodzaj działań	Odsetek
Organizowanie wydarzeń: np. koncertów, festynów, zawodów itp.	75
Bezpośrednie świadczenie usług członkom, podopiecznym lub klientom organizacji	62,3
Działalność informacyjna, w tym prowadzenie serwisów internetowych na tematy związane z misją organizacji	49,8
Animowanie współpracy między organizacjami / instytucjami w Polsce, np. inicjowanie wspólnych akcji, spotkań	43,1
Mobilizowanie i edukowanie opinii publicznej dla poparcia działań organizacji, prowadzenie kampanii społecznych itp.	39,7
Organizowanie debat, seminariów i konferencji, na tematy ważne dla organizacji	39,2
Finansowe lub rzeczowe wspieranie osób indywidualnych	34,3
Reprezentowanie i rzecznictwo interesów członków, podopiecznych / klientów organizacji	31,8
Uczestnictwo w debatach, sporach z administracją publiczną i samorządem, np. udział w konsultacjach społecznych, kampaniach, protestach	31,1
Organizowanie wzajemnej pomocy, wsparcia członków organizacji, grup samopomocowych	28,6
Działalność wydawnicza: wydawanie czasopism, biuletynów, raportów itp. na tematy związane z misją organizacji	18,1
Finansowe wspieranie innych organizacji lub instytucji albo realizowanych przez nie projektów	16,8
Badania naukowe, analizy, zbieranie i przetwarzanie danych	13,8
Rzecznictwo, działania lobbingowe, wpływanie na zmiany o charakterze systemowym, np. prace na rzecz zmiany prawa	12,5

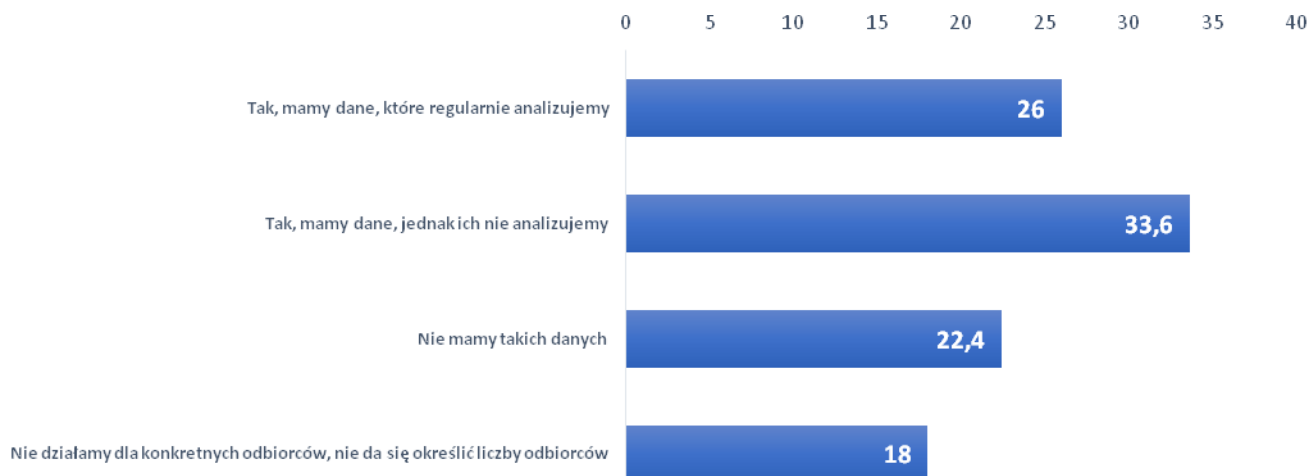
Dominującą grupą, na rzecz której działają organizacje, są dzieci i młodzież. Swoją aktywność orientuje na tę grupę 3/4 podmiotów. Niewiele mniej (73,8%) kieruje ofertę do lokalnej społeczności. Rzadziej jej odbiorcami są w zamyśle seniorzy (41,6%), jeszcze rzadziej inne instytucje (22,9%) czy osoby chore lub z niepełnosprawnościami (22,4%).

Wykres 7. Grupy odbiorców, na rzecz których działa organizacja. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

59,6% organizacji posiada dane na temat liczby odbiorców, którzy korzystają z działań organizacji. Jedynie 26% podmiotów nie tylko dane posiada, ale je też regularnie analizuje. Blisko ¼ organizacji (22,4%) takich danych nie posiada, a 18% nie jest w stanie określić konkretnych odbiorców oferty instytucjonalnej.

Wykres 8. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy Państwa organizacja posiada szczegółowe dane na temat liczby odbiorców, tzn. osób lub instytucji, które korzystają z działań organizacji?”. Dane w %.

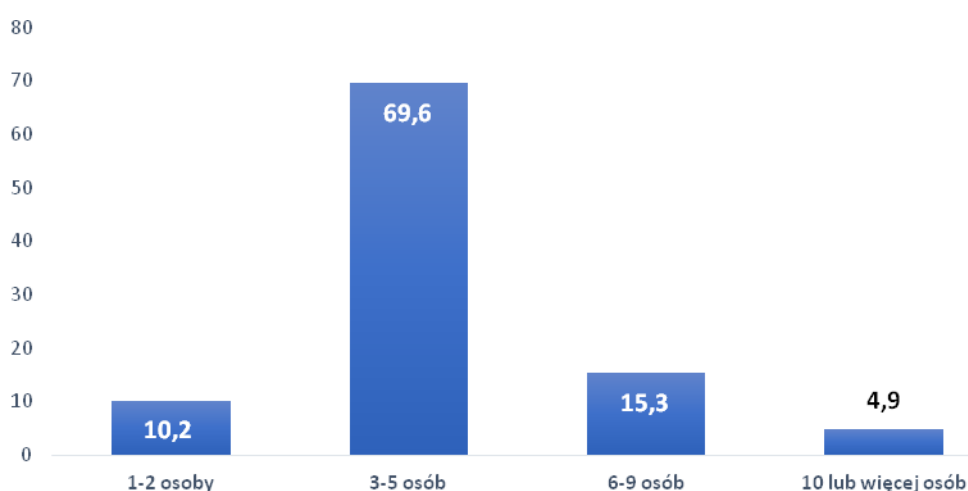

Personel organizacji

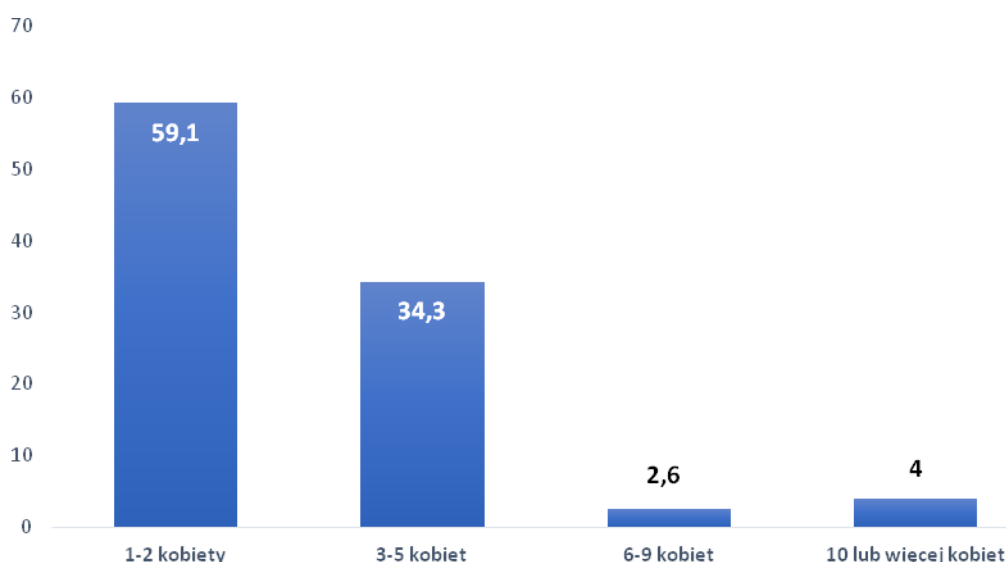
Władze organizacji

W zarządzie organizacji zasiadają przeciętnie 4 osoby (wartość środkowa; mediana). W 7 na 10 organizacjach (69,6%) zarządy są 3-5-osobowe. W co dziesiątej organizacji zarządy są mniejsze, a w 4,9% podmiotów liczą one 10 osób lub więcej. Jeśli w zarządzie organizacji znajdują się kobiety, najczęściej jest to jedna lub dwie reprezentantki (59,1%), rzadziej od 3 do 5 (34,3%) lub więcej (6,6%).

Wykres 9. Liczebność zarządu organizacji. Dane w %.

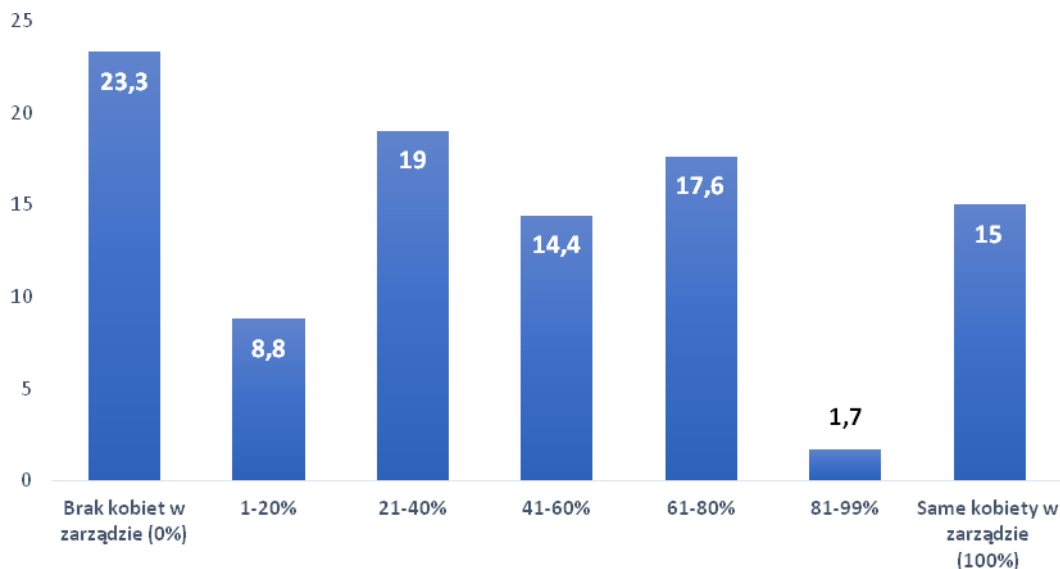

Wykres 10. Liczebność kobiet w zarządzie organizacji. Dane w %.

Udział kobiet w zarządach jest zbliżony do udziału mężczyzn – średnio wynosi 44,5%. Więcej jest natomiast organizacji, w których kobiety nie zasiadają w zarządach (23,3%), niż takich, w których stanowią one ich pełną reprezentację (15%).

Wykres 11. Odsetek kobiet w zarządzie. Rozkład odpowiedzi organizacji. Dane w %.

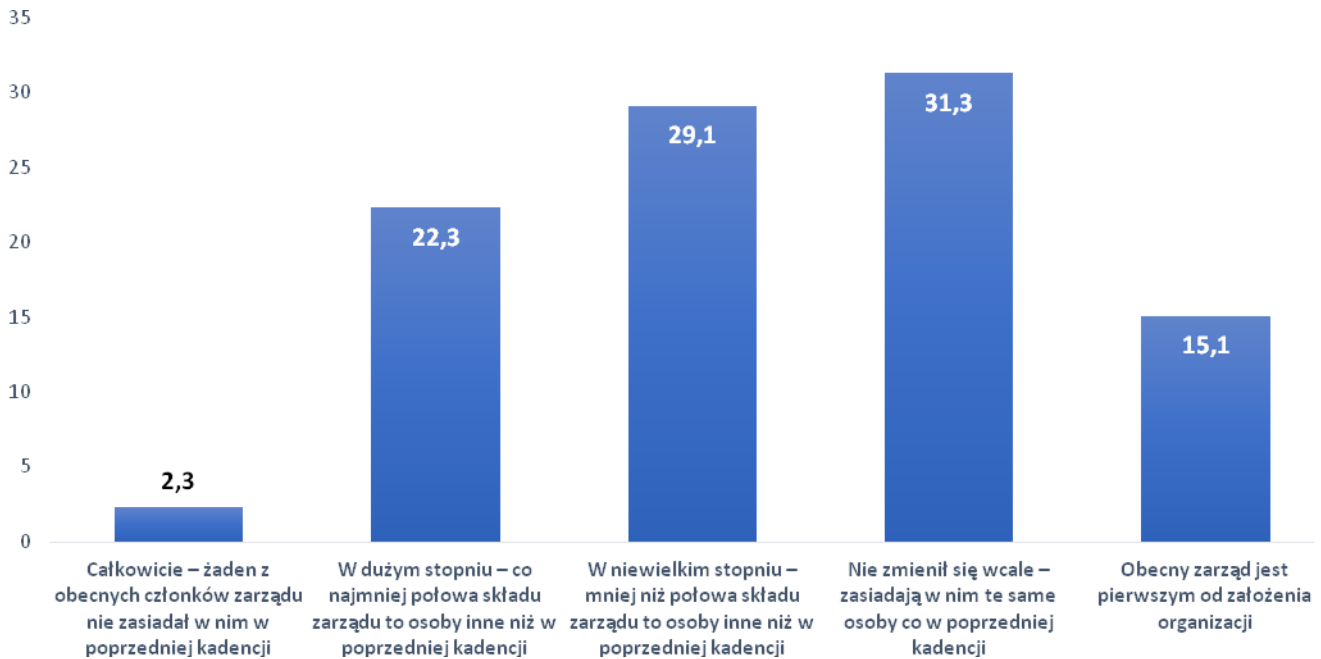
W zarządach średnio 2 osoby pełnią swoje funkcje nieprzerwanie lub z niewielkimi przerwami od początku istnienia. Mniej niż 1 osoba w zarządzie organizacji pracuje w organizacji odpłatnie na stałe, podobnie mniej niż 1 członek zarządu zasiada lub zasiadał(-a) w ciągu ostatnich 2 lat we władzach innych organizacji. Bardzo mało osób pełni funkcje w lokalnym lub regionalnym samorządzie, na przykład w roli radnego, członka sejmiku czy burmistrza.

Tabela 3. Liczebność członków zarządu spełniających określone charakterystyki. Średnia deklaracji organizacji.

Charakterystyka zarządzających organizacją	Średnia
Zasiada w zarządzie nieprzerwanie lub z niewielkimi przerwami od początku istnienia organizacji	2,01
Pracuje odpłatnie w organizacji stale i regularnie (co najmniej raz w tygodniu), niezależnie od formy zatrudnienia	0,58
Zasiada lub zasiadało w ciągu ostatnich 2 lat we władzach innych organizacji pozarządowych	0,47
Pełni lub pełniło w ciągu ostatnich 2 lat jedną z wymienionych funkcji: radni miasta, gminy lub powiatu, członkowie sejmiku wojewódzkiego lub zarządu województwa albo powiatu, wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, marszałek województwa	0,19

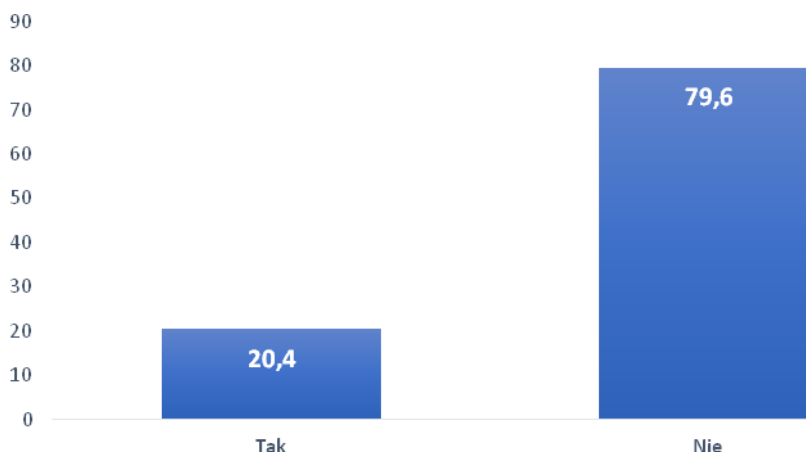
Skład zarządu organizacji jest raczej stały. Prawie w co drugiej organizacji (46,4%) obecny zarząd jest pierwszym od założenia organizacji lub nie zmienił się od czasu poprzedniej kadencji. W 29,1% podmiotów skład zarządu zmienił się w niewielkim stopniu. W 1/4 organizacji zmiany były znaczne – doszło do zmiany co najmniej połowy składu zarządu.

Wykres 12. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Jak zmienił się skład zarządu organizacji w porównaniu do poprzedniej kadencji?”. Dane w %.

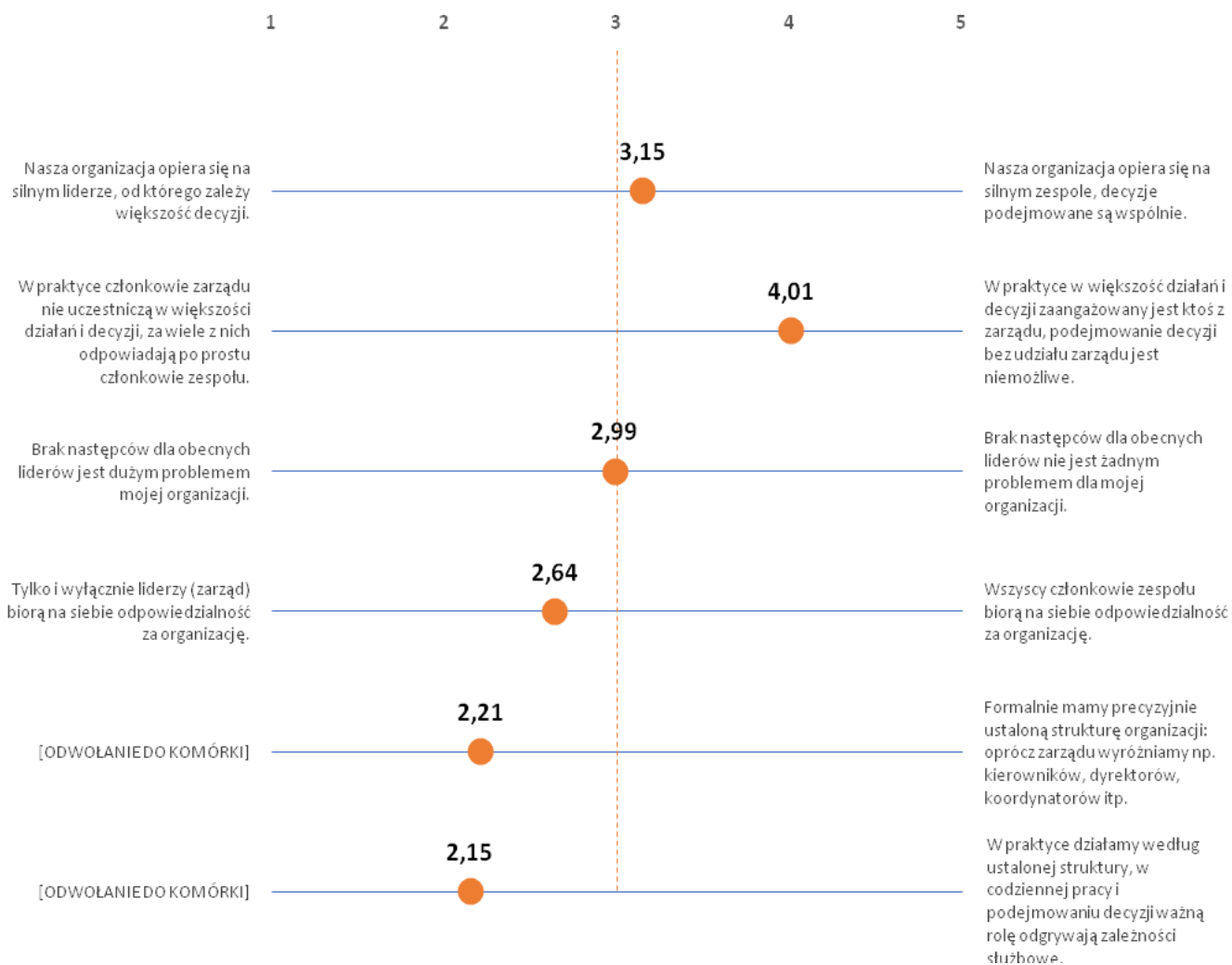
Tylko w jednej na pięć organizacji podczas ostatnich wyborów zarządu było więcej kandydatów niż miejsc w zarządzie. Ta sytuacja jest jednym z czynników, który wyjaśniałby dość znaczną stałość składu władz organizacji.

Wykres 13. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy podczas ostatnich wyborów zarządu organizacji osób kandydujących było więcej niż miejsc w zarządzie?”. Dane w %.

Respondenci proszeni byli o określenie sposobów funkcjonowania organizacji poprzez wybór jednej z dwóch kontrastujących ze sobą tez. Z zebranych danych wynika, że podmioty działają raczej w oparciu o zaangażowanie członków zarządu, a podejmowanie decyzji bez ich udziału jest niemożliwe. Rzadziej zdarza się tak, że odpowiedzialność jest po stronie członków zespołu. Struktury organizacji są też raczej płaskie, to znaczy oprócz zarządu wyodrębnianie innych szczebli i stanowisk nie jest normą. Dodatkowo w codziennej pracy rzadko przywiązuje się wagę do zależności służbowych. Odpowiedzialność za organizację jest nieznacznie, ale jednak częściej domeną liderów niż wszystkich członków zespołu, natomiast istnieje równowaga między oparciem podmiotu na silnym liderze a podejmowaniem decyzji wspólnie. W organizacjach nie ma też konsensusu co do tego, czy problemem strategicznym jest brak następców dla obecnych liderów.

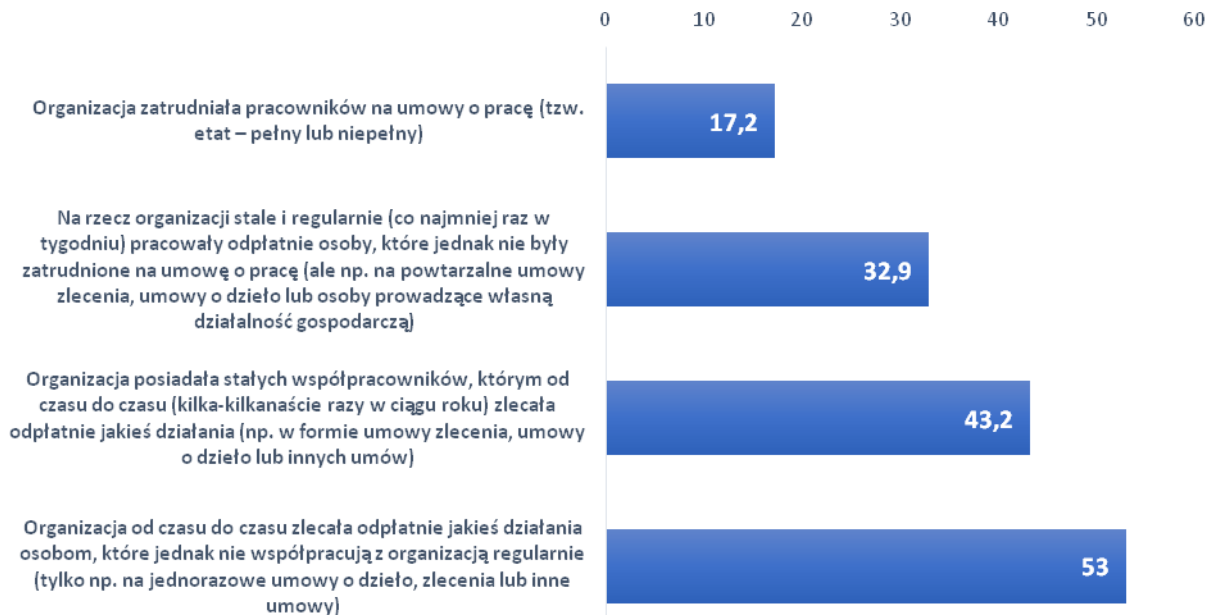
Wykres 14. Opinie dotyczące sposobów funkcjonowania organizacji. Średnie deklaracje na pięciostopniowej skali, gdzie 1 = zgoda z opinią prezentowaną po lewej stronie, a 5 = zgoda z opinią prezentowaną po prawej stronie.

Pracownicy płatni organizacji

W strukturze pracowników organizacji ze względu na sposób realizowanej współpracy dominuje nieregularne zatrudnianie osób na jednorazowe umowy o dzieło lub zlecenia (53%). Rzadziej spotykane jest posiadanie przez organizację stałych współpracowników, którym zleca się zadania przynajmniej kilka razy w roku (43,2%), a także formuła oparta na stałej i regularnej pracy odpłatnej regulowanej powtarzalnymi umowami (32,9%). W 17,2% podmiotów pracownicy zatrudniani są na podstawie umowy o pracę.

Wykres 15. Struktura współpracowników w organizacji ze względu na sposób realizowanej współpracy w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

W przypadku zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w organizacji w ten sposób pracuje średnio ponad 7 pracowników. Okazjonalnych współpracowników jest średnio ponad 6 w jednym podmiocie. Mniejsza jest średnia liczba osób pracujących stale i regularnie oraz stałych zewnętrznych współpracowników (ponad 3). Łączna średnia liczba stałych współpracowników w organizacji wynosi niespełna 6, z czego ponad 3 osoby to kobiety, a mniej niż 2 to osoby, które wcześniej pracowały na rzecz organizacji nieodpłatnie, jako wolontariusze.

Tabela 4. Liczebność współpracowników organizacji ze względu na sposób realizowanej współpracy.

Charakterystyka współpracowników organizacji	Średnia
Pracownicy na umowy o pracę (tzw. etat – pełny lub niepełny)	7,27*
Inne osoby, które nie są stałymi współpracownikami organizacji ale choć raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy wykonały odpłatną pracę dla organizacji (np. w formie jednorazowej umowy zlecenia, umowy o dzieło lub innych umów)	6,21
Osoby pracujące stale i regularnie (co najmniej raz w tygodniu), jednak bez umowy o pracę	3,6
Stali, zewnętrzni współpracownicy, którzy od czasu do czasu wykonywali odpłatną pracę dla organizacji (np. w formie umowy zlecenia, umowy o dzieło lub innych umów)	3,28

* Z analizy usunięto wartość skrajną obserwacji (tj. 3333), która najprawdopodobniej była wynikiem błędu respondenta (w innych organizacjach nie zatrudnia się na podstawie umowy o pracę więcej niż 43 osoby).

Tabela 5. Liczebność stałych współpracowników ogółem i ze względu na ich charakterystyki.

Stali pracownicy – charakterystyka	Średnia
Stali współpracownicy, w tym:	5,81
<i>kobiety</i>	3,6
<i>osoby, które wcześniej pracowały na rzecz organizacji nieodpłatnie, jako wolontariusze</i>	1,73

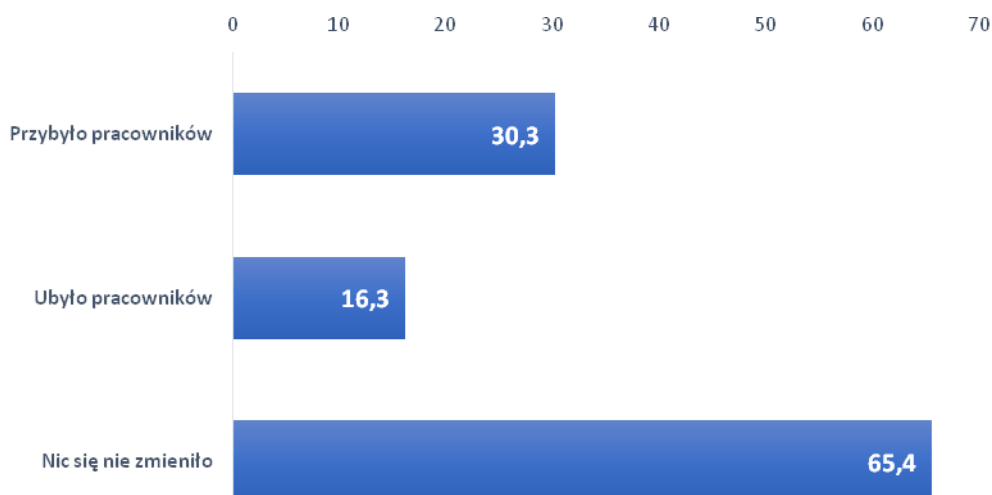
Średnia wysokość miesięcznego wynagrodzenia stałych pracowników (bez ubezpieczeń społecznych) wynosi 1674,5 PLN, a mediana, czyli wartość środkowa (taka, którą otrzymuje pracownik „przeciętnie”) jest niższa (1496,3 PLN). Maksymalna wysokość miesięcznego wynagrodzenia stałych pracowników (bez ubezpieczeń społecznych) wynosi średnio 2492,4 PLN (mediana = 1975,5 PLN).

Tabela 6. Wynagrodzenie dla stałych pracowników w organizacji. Uwaga: Z analizy wykluczono nieprawidłowe i rażąco niskie wartości podawane w odpowiedziach do obu pytań (tj. kwoty do 5 złotych włącznie). Wartości w PLN.

Wskaźnik	Średnia	Mediana
Średnia wysokość miesięcznego wynagrodzenia stałych pracowników (bez ubezpieczeń społecznych)	1674,5	1496,3
Maksymalna wysokość miesięcznego wynagrodzenia stałych pracowników (bez ubezpieczeń społecznych)	2492,4	1975,5

W ostatnim roku w 2/3 organizacji (65,4%) liczba i skład stałych pracowników nie uległy zmianie. Pracowników przybyło w 30,3% podmiotów, ubyło zaś – w 16,3%. W organizacjach przybyło średnio niespełna 3, a ubyło nieco ponad 3 pracowników.

Wykres 16. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Jak w ciągu ostatnich 12 miesięcy zmieniła się liczba i skład stałych pracowników organizacji?”. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

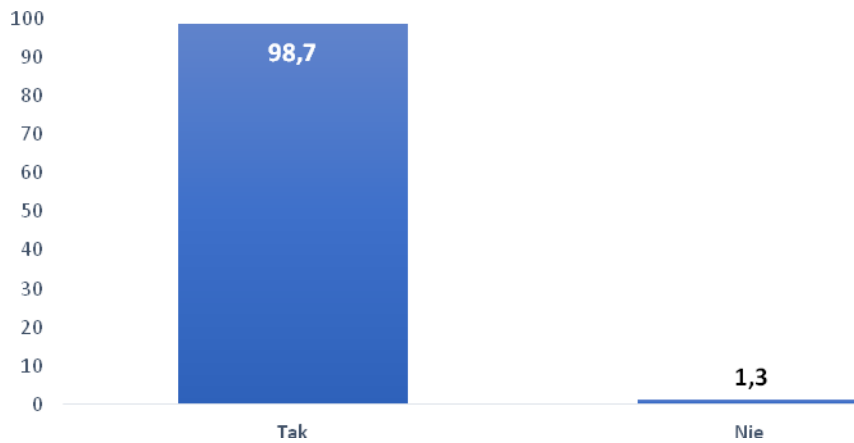
Tabela 7. Liczebność przychodzących i odchodzących stałych pracowników w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Wskaźnik	Średnia
Przybyło pracowników	2,78
Ubyło pracowników	3,02

Członkowie organizacji

Niemal wszystkie organizacje, które mogą zrzeszać członków (nie jest to możliwe w przypadku fundacji), faktycznie to robią (98,7%). Średnio w organizacji jest około 60 członków, chociaż wartość środkowa jest znacznie niższa (25). Ta różnica wynika z istnienia organizacji o bardzo dużej skali, co znajduje odzwierciedlenie w wysokiej wartości średniej. Kobiety stanowią nieznacznie mniejszą liczbą członków organizacji – jest ich średnio ponad 26. Tyle samo jest też osób aktywnych, czyli takich, które włączają się w życie organizacji i uczestniczą w jej pracach.

Wykres 17. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy organizacja ma członków?”. Dane w %.

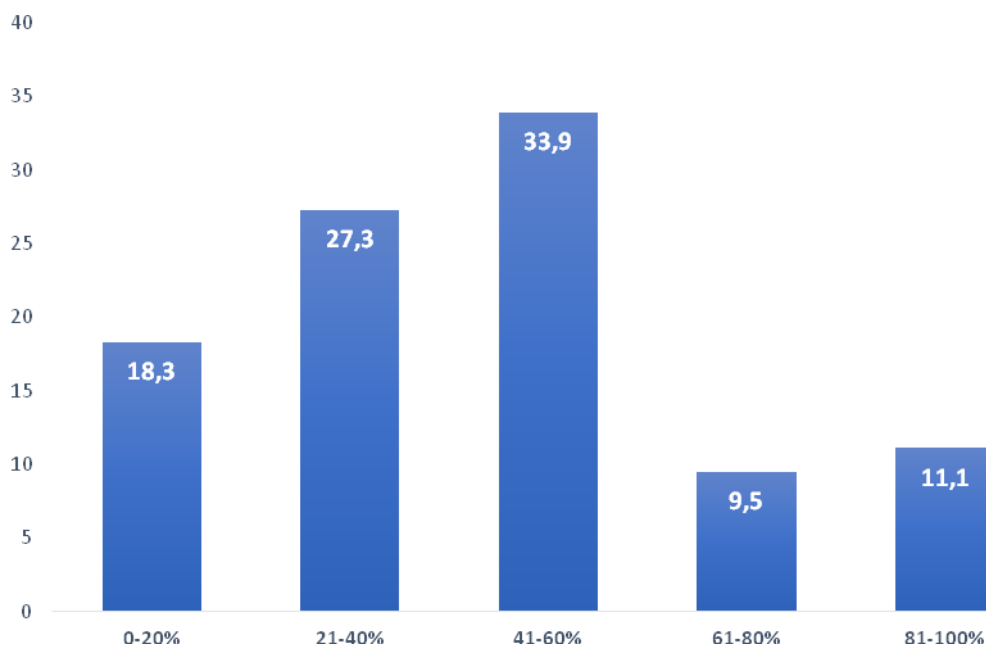

Tabela 8. Liczebność członków w organizacji ze względu na ich charakterystyki i ogółem. Średnia i mediana deklarowanych wartości.

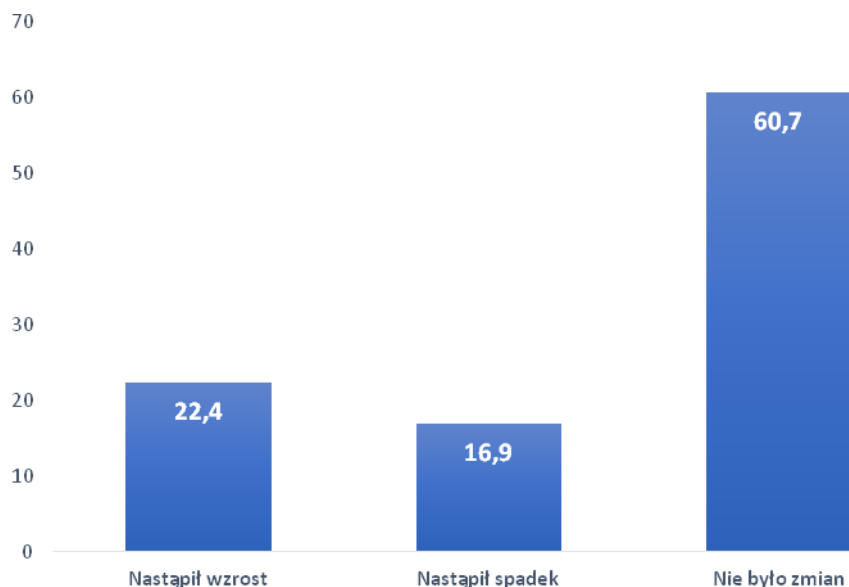
Charakterystyka członków organizacji	Średnia	Mediana
Liczba członków, w tym:	59,9	25
<i>kobiety</i>	26,4	12
<i>aktywni (włącza się w życie organizacji, uczestniczy w pracy, poświęca czas)</i>	26,2	10

Organizacje różnią się, jeśli chodzi o odsetek aktywnych członków. Najwięcej (33,9%) jest takich podmiotów, w których aktywnie działa 41-60% członków. W ponad 1/4 organizacji (27,3%) aktywnych jest więcej niż 20% i mniej niż 40% osób. W co piątej organizacji (20,6%) aktywnie działa większość członków (minimum 60%). W 60,7% organizacji nie doszło do zmiany liczby członków w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Wzrost nastąpił w 22,4% podmiotów, zaś spadek – w 16,9%.

Wykres 18. Odsetek aktywnych członków. Rozkład deklarowanych odpowiedzi. Dane w %.

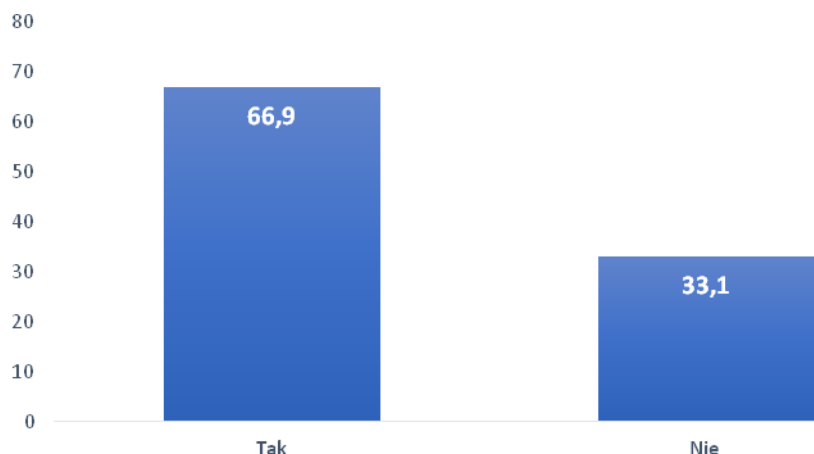
Wykres 19. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Jak zmieniła się liczba członków w Państwa organizacji w ciągu ostatnich 12 miesięcy?”. Dane w %.

Wolontariusze, osoby pracujące społecznie

W 2/3 organizacji w ich pracach biorą udział wolontariusze². Średnio z jedną organizacją związanych jest niespełna 20 wolontariuszy, z czego 5 to aktywni współpracownicy, podejmujący pracę w organizacji przynajmniej raz w miesiącu. Przeciętnie (mediana) z jednym podmiotem związanych jest 7 wolontariuszy, w tym 2 aktywnych. W niemal 2/3 podmiotów (62,5%) liczba wolontariuszy nie zmieniła się w ostatnim roku. Było ich więcej w 23,3% organizacji, mniej zaś – w 14,2%.

Wykres 20. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy w pracach organizacji uczestniczą wolontariusze?”. Dane w %.

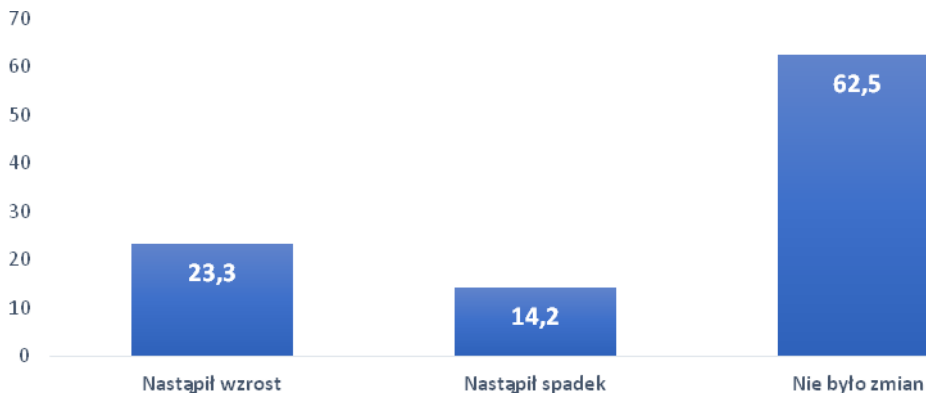

Tabela 9. Liczebność wolontariuszy w organizacjach.

Charakterystyka członków organizacji	Średnia	Mediana
Liczba wolontariuszy, w tym:	19,7	7
aktywni (podejmujący pracę w organizacji regularnie, przynajmniej raz w miesiącu)	5,2	2

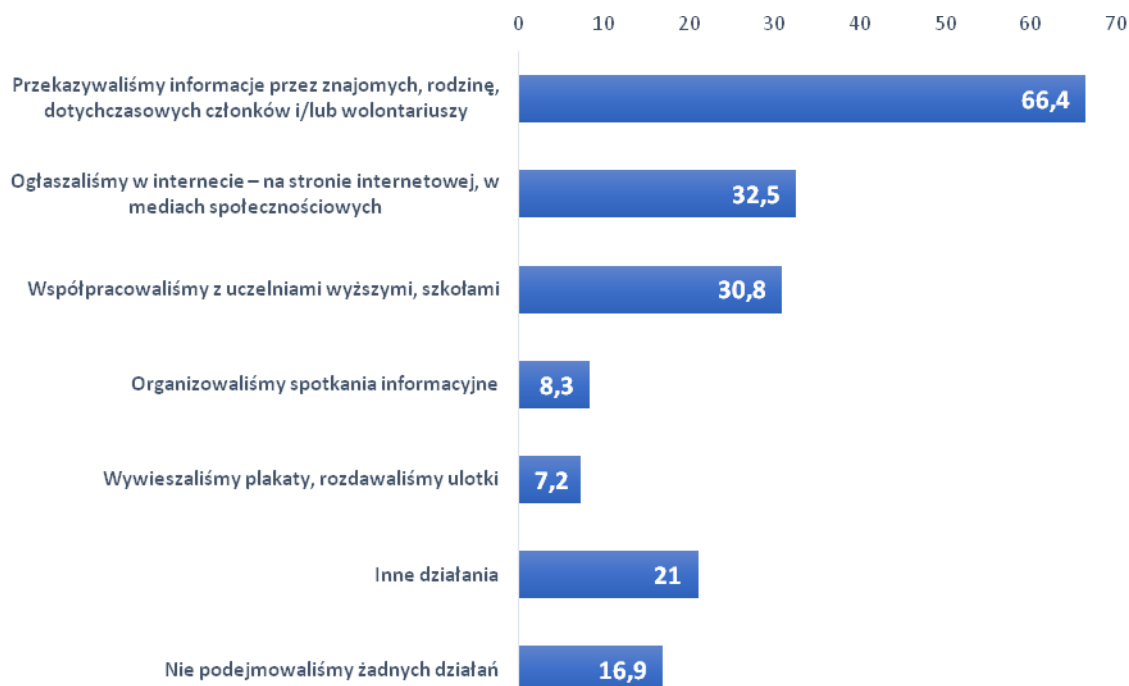
² W badaniu przyjęto założenie, że wolontariuszami są osoby niebędące członkami organizacji ani jej władz, które społecznie i bez wynagrodzenia angażują się w pracę organizacji (niezależnie od tego, czy mają podpisaną umowę wolontariacką).

Wykres 21. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Jak zmieniła się liczba wolontariuszy w Państwa organizacji w ciągu ostatnich 12 miesięcy?”. Dane w %.

Organizacje podejmowały różne starania, by pozyskiwać wolontariuszy do współpracy. 2/3 organizacji (66,4%) poszukiwało ich poprzez znajomych, rodzinę lub dotychczasowych współpracowników. 1/3 zamieszczała ogłoszenia w internecie (32,5%) lub podejmowała współpracę ze szkołami i uczelniami wyższymi (30,8%). Znacznie rzadziej podejmowano takie działania, jak organizacja spotkań informacyjnych (8,3%) czy wywieszanie plakatów bądź rozdawanie ulotek (7,2%). Znaczna liczba organizacji (21%) podejmowała w tym zakresie inne działania, a 16,9% organizacji nie realizowało żadnych tego typu aktywności.

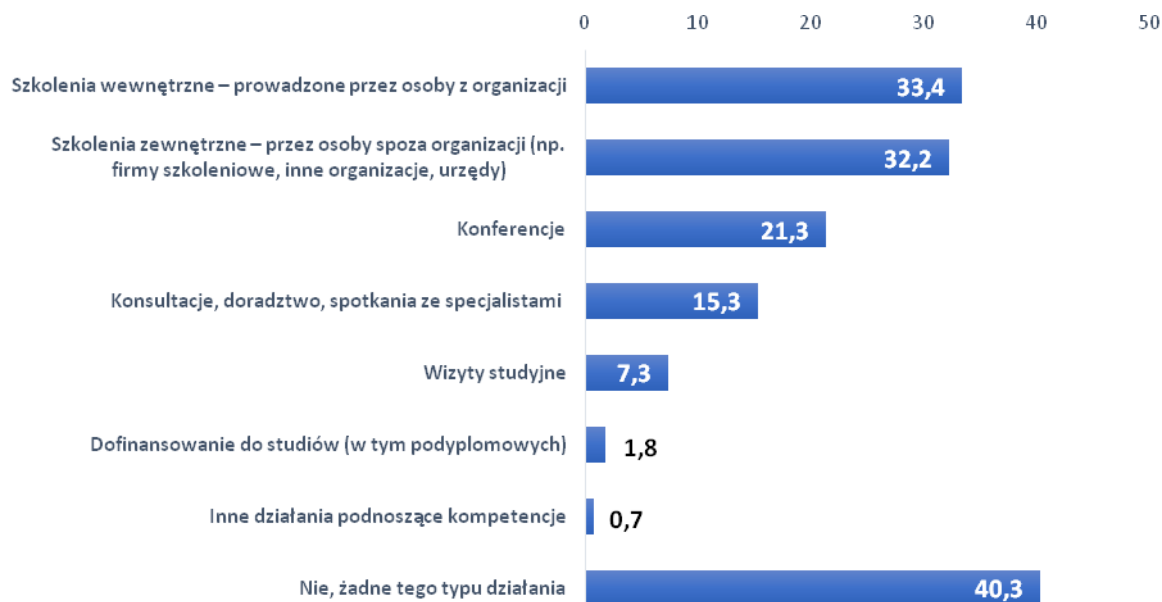
Wykres 22. Działania podejmowane na rzecz pozyskania wolontariuszy. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Organizacje były pytane o to, czy w ciągu ostatnich 2 lat oferowały swoim pracownikom i osobom zaangażowanym w działania podmiotu (w tym: wolontariuszom) udział w różnych formach podnoszenia kompetencji. Z zebranych danych wynika, że w 1/3 instytucji odbywały się szkolenia wewnętrzne (prowadzone przez osoby z organizacji) (33,4%) i/lub brano udział w szkoleniach zewnętrznych (prowadzonych przez ekspertów niezwiązanych z podmiotem) (32,2%). W co piątej organizacji osoby biorą udział w konferencjach (21,3%). Rzadziej spotykanymi formami podnoszenia kompetencji są konsultacje i doradztwo specjalistyczne (15,3%) oraz wizyty studyjne (7,3%). Okazjonalnie zdarza się, że organizacje

dofinansowują studia współpracowników (1,8%) lub realizują inne działania (0,7%) – praktyki studenckie, superwizje czy udział w targach branżowych. W 4 na 10 podmiotach nie prowadzi się żadnych działań tego rodzaju.

Wykres 23. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy w ciągu ostatnich 2 lat organizacja oferowała swoim pracownikom, wolontariuszom i/lub innym osobom zaangażowanym w jej działania udział w szkoleniach lub innych działaniach podnoszących kompetencje?”. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Tabela 10. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „W jakich dziedzinach przede wszystkim pracownikom, wolontariuszom i/lub innym osobom zaangażowanym w działania Państwa organizacji przydatne byłyby szkolenia?”. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Rodzaj szkoleń	Odsetek
Pozyskiwanie funduszy: Pisanie wniosków na konkursy	36,5
Pozyskiwanie funduszy: Poszukiwanie źródeł finansowania, fundraising	32,1
Wiedza związana ze specyficzną dziedziną, w której działa organizacja (np. sport, kultura, edukacja, ochrona zdrowia itp.)	24,6
Budowanie wizerunku organizacji, promocja, współpraca z mediami	17,3
Finanse organizacji (księgowość, zarządzanie finansami)	12,3
Współpraca z biznesem, firmami prywatnymi	12,1
Zagadnienie formalnoprawne związane z funkcjonowaniem organizacji pozarządowej	10,8
Budowanie relacji z administracją publiczną	8,6
Zarządzanie ludźmi (budowanie zespołu, prowadzenie zebrań, przywództwo)	8,2
Nowe technologie: komputery, internet, media społecznościowe itp.	8,1
Diagnoza potrzeb, monitoring działań, planowanie, badanie skuteczności, ewaluacja	7,7
Pozyskiwanie nowych wolontariuszy i organizowanie ich pracy	6,6
Działalność gospodarcza/odpłatna, sprzedaż, marketing, przygotowanie biznes planu	5,7
Umiejętności interpersonalne (komunikacja, autoprezentacja, negocjacje)	4,5
Znajomość języków obcych	4,5
W ogóle nie potrzebujemy szkoleń	16,9
Inne	4,4

Zdaniem badanych w organizacjach najbardziej przydatne byłyby szkolenia z zakresu pozyskiwania funduszy – pisania wniosków na konkursy (36,5%) oraz poszukiwania źródeł finansowania (32,1%). Respondenci relatywnie często wskazują też na potrzebę pozyskiwania wiedzy branżowej (24,6%) i wiedzy z zakresu budowania wizerunku organizacji i prowadzenia działań promocyjnych (17,3%). Rzadko natomiast zgłaszana jest potrzeba uczestnictwa w szkoleniach z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej (5,7%), rozwijania umiejętności interpersonalnych (4,5%) oraz podnoszenia znajomości języków obcych (4,5%). W 16,9% podmiotów nie ma deklaratywnej potrzeby uczestnictwa w szkoleniach.

Finanse informacji – podstawowe informacje

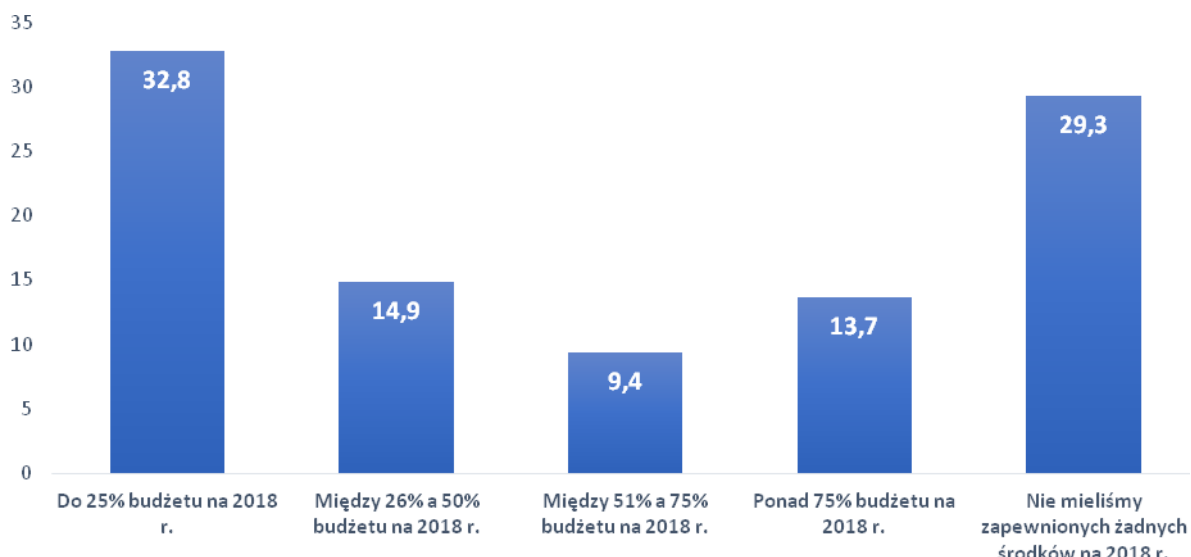
Ważnym wymiarem zróżnicowania organizacji jest skala ich finansowania. W badanej próbie dominują organizacje, których przychody oscylują w przedziale powyżej 10.000 PLN do 50.000 PLN (24,8%). Organizacji, które rejestrują takie koszty, jest nieznacznie więcej (26,5%). Częste (wskaźniki rzędu kilkunastu procent) jest też notowanie przychodów i kosztów na poziomie powyżej 50.000 PLN do 100.000 PLN i powyżej 100.000 PLN do 500.000 PLN. Przychody przekraczające 1.000.000 PLN deklaruje 4% organizacji (3,8% ma takie koszty). Warto też podkreślić, że 1 na 10 podmiotów (10,7%) rejestruje przychody, które nie przekraczają kwoty 100 PLN.

Tabela 11. Przychody i koszty w organizacji. Dane w %.

Przedział kwotowy	Odsetek odpowiedzi	
	Przychody	Koszty
Do 100 zł	10,7	8,9
Do 500 zł	0	1,6
Do 1 tys. zł	2,3	2
Do 5 tys. zł	11,1	10,6
Do 10 tys. zł	8,1	7,9
Do 50 tys. zł	24,8	26,5
Do 100 tys. zł	15,5	16,9
Do 500 tys. zł	16,7	14,2
Do 1 mln zł	7	7,6
Do 5 mln zł	3,5	3,3
Do 10 mln zł	0,5	0,5

Aż 29,3% podmiotów nie posiadało zapewnionych żadnych środków na działalność w 2018 roku na początku marca tego roku. Dodatkowo 1/3 (32,8%) dysponowało wówczas nie więcej niż 1/4 budżetu. Zdecydowanie mniej jest organizacji, które posiadały do dyspozycji co najmniej połowę rocznego budżetu (23,1%, z czego 13,7% dysponowało ponad 3/4 budżetu).

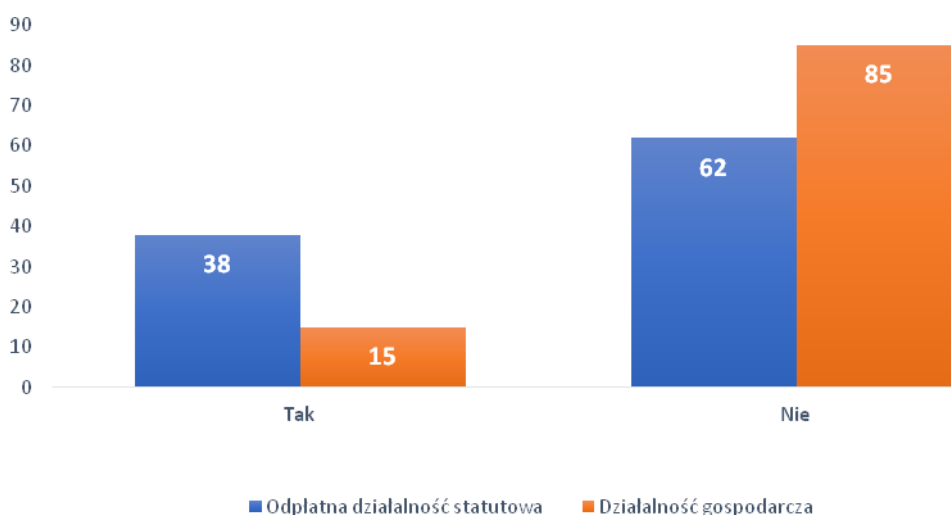
Wykres 24. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Proszę oszacować, jaką część środków finansowych na rok 2018 niezbędnych do funkcjonowania na dotychczasowym poziomie miała zapewnione Państwa organizacja na początku marca 2018 roku”. Dane w %.

Opłaty, działalność gospodarcza i odpłatna, zbiórki

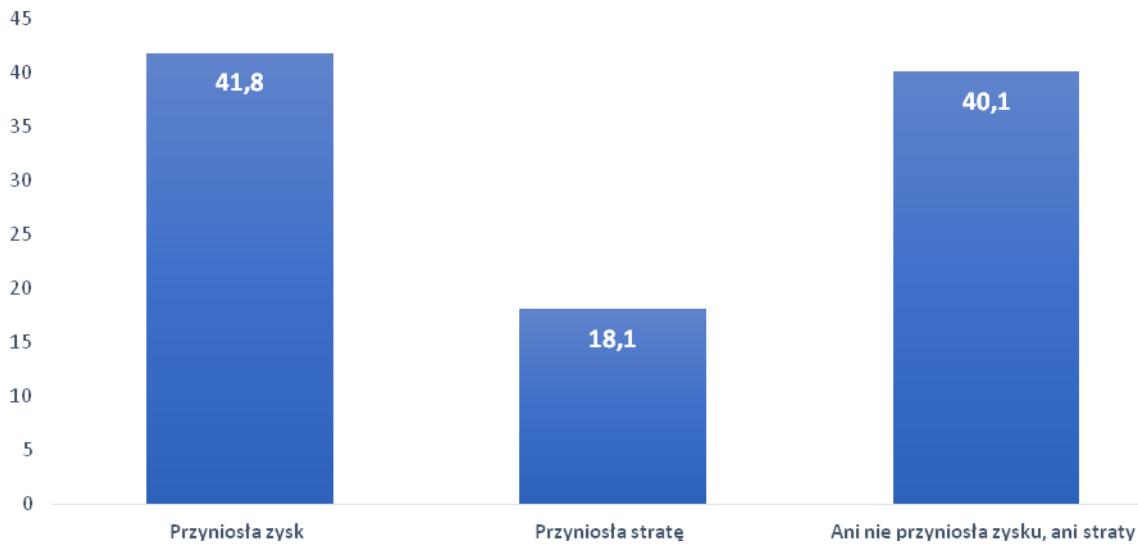
38% podmiotów prowadzi odpłatną działalność statutową, a 15% – działalność gospodarczą. Dla 41,8% podmiotów działalność gospodarcza przyniosła zysk, a dla 18,1% – stratę. W 4 na 10 organizacji (40,1%) prowadzenie działalności gospodarczej jest neutralne, to znaczy nie przynosi ani zysku, ani straty. Być może wynika to z faktu, że organizacje nie prowadzą aktywnie różnych form zarobkowania (albo nie robiły tego w roku, którego dotyczyło badanie) mimo posiadania takich możliwości.

Wykres 25. Prowadzenie odpłatnej działalności statutowej oraz gospodarczej w organizacji. Deklaracje badanych. Dane w %.

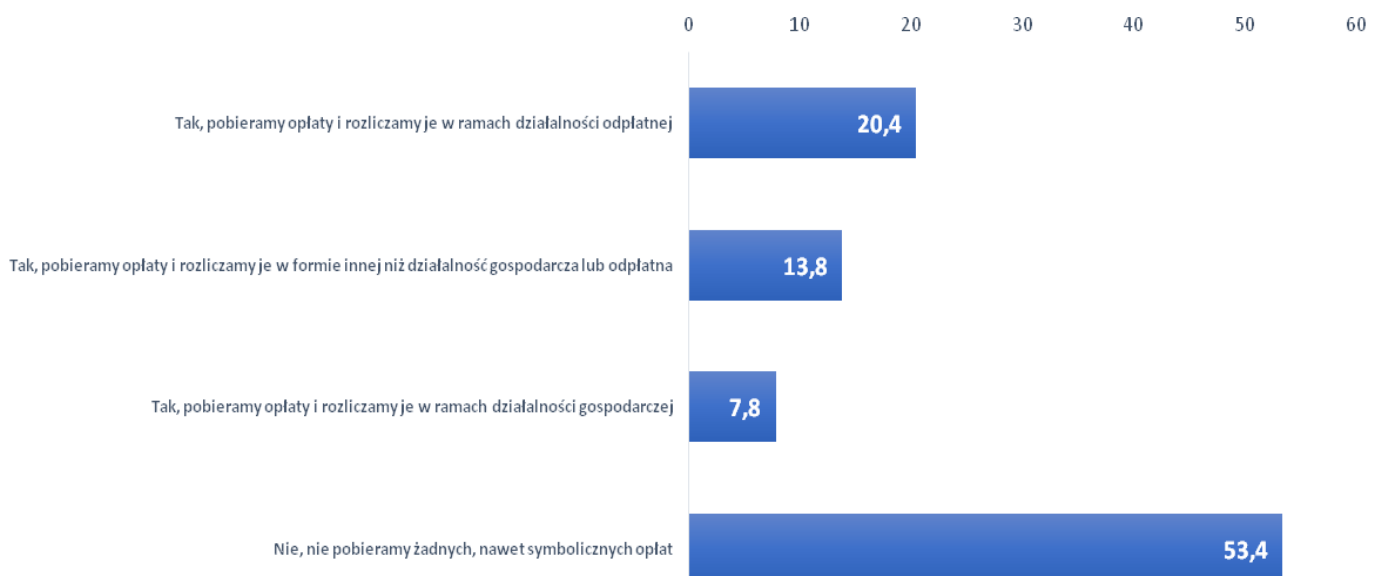

Wykres 26. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy w roku 2017 roku działalność gospodarcza organizacji przyniosła zysk czy stratę?”. Dane w %.

Ponad połowa organizacji (53,4%) nie pobiera w żadnej formie opłat za generowane produkty czy świadczone usługi. W co piątej organizacji (20,4%) rozlicza się pobierane opłaty w ramach działalności odpłatnej, a w 7,8% podmiotów – w ramach działalności gospodarczej. 13,8% organizacji pobiera się i rozlicza opłaty w innej formie niż działalność odpłatna czy działalność gospodarcza. Najczęściej przybiera to formę opłaty wpisowej (8), rzadziej składek (3), sprzedaży, na przykład pamiętek czy wydawnictw (2) czy też prowizji za udzieloną pożyczkę (1).

Wykres 27. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy Państwa organizacja pobiera w jakiegokolwiek formie opłaty za produkty lub usługi (choćby symboliczne lub mające charakter zwrotu kosztów)?”. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Źródła finansowania działalności organizacji

1/3 organizacji ma na koncie doświadczenie próby pozyskania dofinansowania z funduszy unijnych lub programów Komisji Europejskiej – 21,6% podmiotów przynajmniej raz otrzymało dofinansowanie, a 12,7% nie pozyskało środków w trybie konkursowym. Pozostałe organizacje (65,6%) nie podejmowały takich starań.

Wykres 28. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy kiedykolwiek Państwa organizacja próbowała pozyskać (jako organizacja wnioskująca bądź partner) dofinansowanie z funduszy unijnych lub programów Komisji Europejskiej?”. Dane w %.

Organizacje pozyskują finansowanie na prowadzenie działalności z różnych źródeł. Najczęściej korzysta się w tym celu z pozyskiwania składek członkowskich – robi to aż 73,8% uprawnionych organizacji. Kluczowym narzędziem finansowania podmiotów są źródła samorządowe, czyli środki od urzędów (gminnych, miejskich, powiatowym czy marszałkowskich) – w ten sposób budżety buduje 62,4% organizacji. Ważne jest też pozyskiwanie darowizn finansowych, zarówno od osób indywidualnych (z wyłączeniem środków z 1% podatku; robi tak 46,3% instytucji), jak i instytucji oraz firm (36%). Najrzadziej podmiotom udaje się pozyskiwać środki z programów Komisji Europejskiej (2,1%) oraz zagranicznych programów pomocowych spoza Unii Europejskiej (1%).

Istotne jest jednak nie tylko to, z jakich źródeł organizacje pozyskują środki, ale też jaką stanowią one część budżetu. Zdecydowanie największy udział procentowy w budżecie organizacji stanowią środki pozyskane w ramach programów Komisji Europejskiej (66,1%). Znaczną część zasobów, jakimi organizacja dysponuje w danym roku, można też pozyskać ze źródeł samorządowych (47,1%) oraz funduszy otrzymywanych za pośrednictwem polskich instytucji: ministerstw, agend rządowych czy urzędów marszałkowskich (46,6%). Odsetki, darowizny i przychody ze zbiórek publicznych stanowią najmniej istotny element budżetu organizacji (nie przekraczają 10% całego finansowania na dany okres).

Tabela 12. Struktura pozyskiwania finansowania przez organizacje oraz deklarowane proporcje źródeł finansowania. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

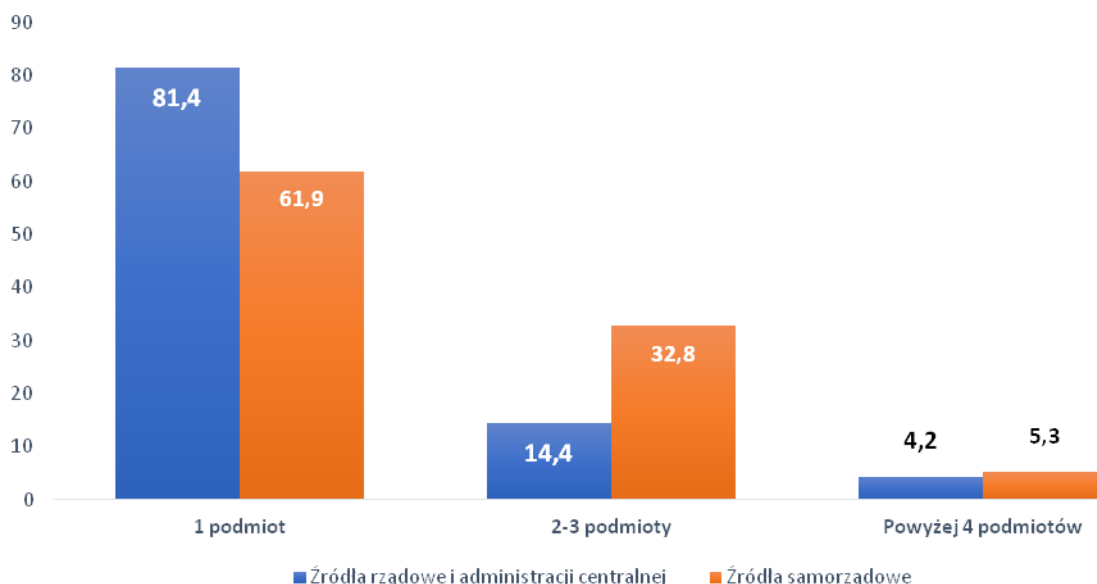
Źródła finansowania	Odsetek	Proporcje pozyskanych środków w ogólnym udziale przychodów (średnia)*
Składki członkowskie **	73,8	23,1
Źródła samorządowe: środki od urzędów gmin, miast, powiatów, urzędów marszałkowskich	62,4	47,1
Darowizny finansowe od osób indywidualnych, prywatnych (osób fizycznych), w tym wpłaty na konto	46,3	11,7
Darowizny finansowe od instytucji, firm	36	24,2
Przychody z przekazania 1% podatku	28	27,7
Źródła rządowe i administracji centralnej: środki ministerstw, agencji rządowych, wojewodów, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, PFRON	26,2	28,0
Darowizny rzeczowe od osób indywidualnych, prywatnych (osób fizycznych)	22,3	8,7
Darowizny rzeczowe od instytucji, firm	17,7	4,2
Przychody z odpłatnej działalności pożytku publicznego (nie będącej działalnością gospodarczą)	15,1	36,1
Wsparcie od innych krajowych organizacji pozarządowych (np. fundacji)	14,8	12,3
Odsetki bankowe, zyski z kapitału żelaznego, lokaty, udziały i akcje	14	0,7
Przychody ze zbiórek publicznych zgodnie z ustawą o zbiórkach publicznych	11,4	9,9
Przychody z działalności gospodarczej (sprzedaż usług, produktów)	10	14,0
Fundusze unijne pozyskiwane za pośrednictwem polskich instytucji: ministerstw, agend rządowych, urzędów marszałkowskich itp., czyli następujące programy: Program Infrastruktura i Środowisko, Program Inteligentny Rozwój, Program Wiedza Edukacja Rozwój (POWER), Program Polska Cyfrowa, Program Polska Wschodnia, Program Pomoc Techniczna, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Rybactwo i Morze, Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej, a także Regionalne Programy Operacyjne	8,4	46,6
Przychody z majątku (np. wynajmu lokali, sprzętu, praw majątkowych itp.), przychody ze sprzedaży posiadanego przez organizację majątku (np., samochodu, gruntów itp.)	7,2	27,7
Wsparcie od innych zagranicznych organizacji pozarządowych (np. zagranicznych fundacji)	5,7	20,5
Dotacja przekazana przez inny oddział / element tej samej organizacji	4,8	23,9
Programy Komisji Europejskiej: Program Erasmus+, Program Kreatywna Europa, Program Europa dla Obywateli, Europejski program na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych, Program Horyzont 2020, Program LIFE	2,1	66,1
Inne źródła – jakie? (odpowiedź otwarta)	1,7	5,9
Zagraniczne programy pomocowe spoza Unii Europejskiej, np. Norweski Mechanizm Finansowy (np. FOP), Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, środki rządów innych państw, środki od ambasad	1	--

* Obliczono tylko dla korzystających z danych środków.

** Obliczono tylko dla organizacji, które mogą pobierać składki członkowskie.

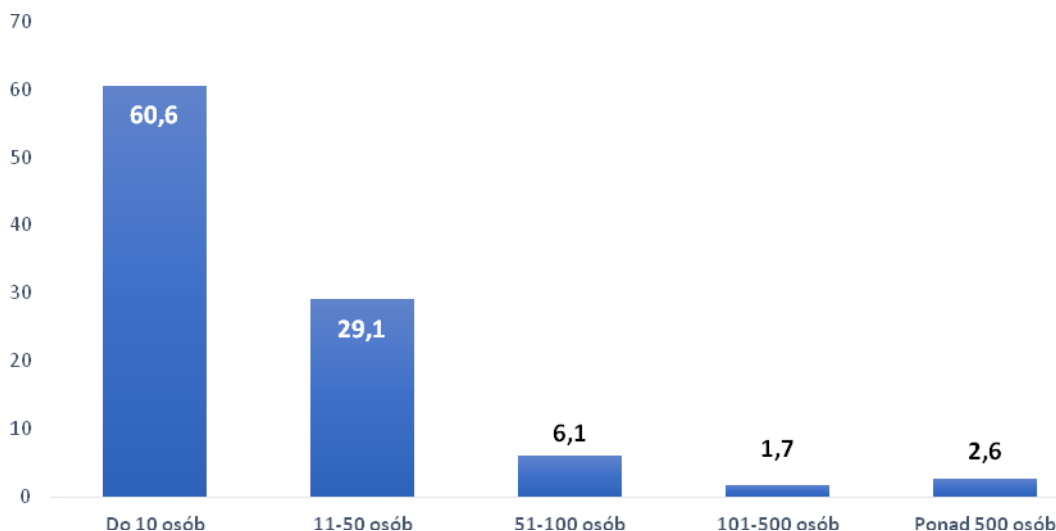
W 2017 roku organizacje najczęściej uzyskiwały finansowanie od jednego podmiotu, rzadziej od większej liczby instytucji-donatorów. W przypadku środków ze źródeł rządowych i administracji centralnej aż 81,4% podmiotów uzyskało finansowanie z jednego źródła. Wskaźnik ten był niższy w przypadku źródeł samorządowych (jedno dofinansowanie otrzymały 61,9% organizacji). Środki od czterech lub więcej podmiotów trafiają na konta niewielkiej liczby organizacji (4,2% w przypadku źródeł rządowych i administracji centralnej i 5,3% w przypadku źródeł samorządowych).

Wykres 29. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Od ilu podmiotów Państwa organizacja uzyskała finansowanie w 2017 roku?”. Prezentacja danych w podziale na źródła rządowe i samorządowe. Uwaga: Odpowiedzi respondentów deklarujących powyższe źródła finansowania. Dane w %.

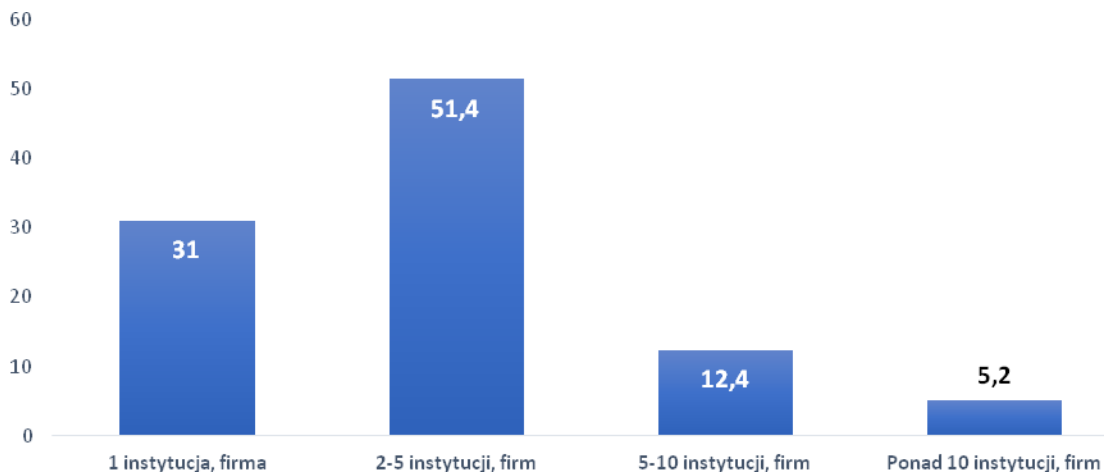
W przypadku finansowania w drodze darowizn od osób prywatnych zdecydowanie najczęściej liczba finansujących jest niewielka (nie przekracza 10 – 60,6%). Niespełna 3 na 10 organizacji uzyskało finansowanie od 11-50 osób prywatnych (29,1%), a 1 na 10 podmiotów korzystał ze wsparcia powyżej 50 osób (10,4%).

Wykres 30. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Od ilu podmiotów Państwa organizacja uzyskała darowizny finansowe od osób prywatnych?”. Dane w %.

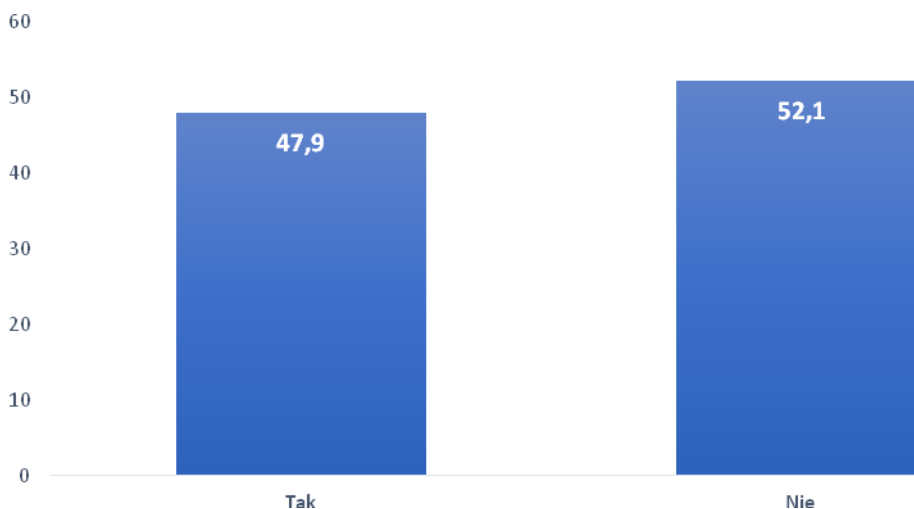
W przypadku korzystania z darowizn od osób prawnych najczęściej otrzymuje się je od 2-5 instytucji bądź firm (51,4%). Niespełna 1/3 podmiotów bazuje na finansowaniu jednej organizacji (31%), a mniejszość (17,6%) ma komfort korzystania ze wsparcia przynajmniej 5 instytucji lub firm.

Wykres 31. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Od ilu podmiotów Państwa organizacja uzyskała darowizny finansowe od instytucji i firm?”. Dane w %.

47,9% organizacji podejmowało w 2017 roku działania fundraisingowe. Najczęściej przybierały one postać osobistych kontaktów z kluczowymi darczyńcami (72,1%) oraz pozyskiwania pieniędzy od firm (60,8%). Ważnymi elementami strategii pozyskiwania środków było też wysyłanie maili (41,9%) i personalizowanych listów tradycyjnych z prośbą o wsparcie (40,7%). Najrzadszymi sposobami starania się o pozyskanie środków są: prowadzenie kampanii w mediach tradycyjnych (3,4%) oraz prośby o złożenie polecenia zapłaty w miejscach publicznych czy w domach darczyńców (1,2%).

Wykres 32. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy w 2017 roku organizacja podejmowała działania (bez względu na ich rezultat) w celu pozyskiwania środków od osób indywidualnych, firm lub prywatnych fundacji (tzw. fundraising)?”. Dane w %.

Tabela 13. Rodzaje deklarowanych działań fundraisingowych. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Rodzaje działań fundraisingowych	Odsetek
Osobiste kontakty z kluczowymi darczyńcami indywidualnymi w celu pozyskiwania znacznych środków	72,1
Pozyskiwanie pieniędzy od firm	60,8
Wysyłka e-maili z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)	41,9
Wysyłka adresowanych, personalizowanych listów tradycyjnych z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)	40,7
Rozmowa telefoniczna z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)	28,2
Zbieranie darowizn przez stronę internetową organizacji lub profil w portalu społecznościowym	18,7
Organizacja imprez fundraisingowych w celu pozyskania darowizn, np. bal, kwesta, bieg	12,5

Ulotki, wrzutki do gazet, skrzynek pocztowych, billboardy z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)	9,3
Zbieranie darowizn przez platformy crowdfundingowe	6,9
Organizacja zbiórki publicznej zarejestrowanej w zbiorki.gov.pl	5,4
Kampanie w mediach tradycyjnych – prasa, radio, telewizja z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)	3,4
Prośba o złożenie polecenia zapłaty: na ulicy, w miejscach publicznych lub odwiedzanie potencjalnych darczyńców w ich domach	1,2
Inne – jakie? (odpowieź otwarta)	1,9

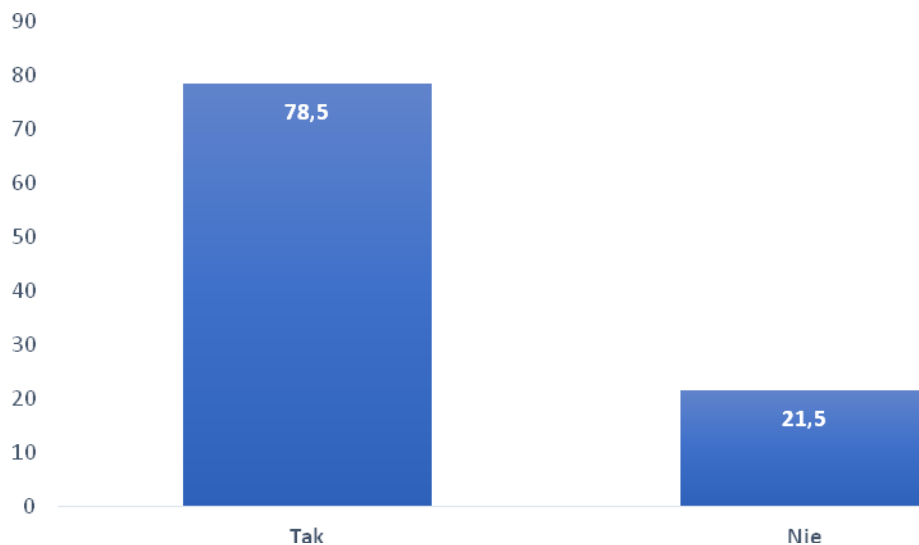
W większości organizacji nie ma osób, które zajmują się działalnością fundraisingową (56,3%). To zadanie jest najczęściej zlecane różnym osobom w zależności od bieżącego zapotrzebowania. W podmiotach zazwyczaj zajmuje się tym kierownictwo / zarząd organizacji (34,6%), znacznie rzadziej natomiast – inni (współ)pracownicy zajmujący się także realizacją innych obowiązków (4,4%). W niewielkiej liczbie organizacji (3,8%) na stałe współpracuje się z konkretnym ekspertem czy konsultantem, a okazjonalnie taką funkcję pełni konkretna osoba w instytucji (0,9%).

Wykres 33. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy w Państwa organizacji jest osoba lub zespół, która/y w ramach swoich obowiązków zajmuje się fundraisingiem?”. Dane w %.

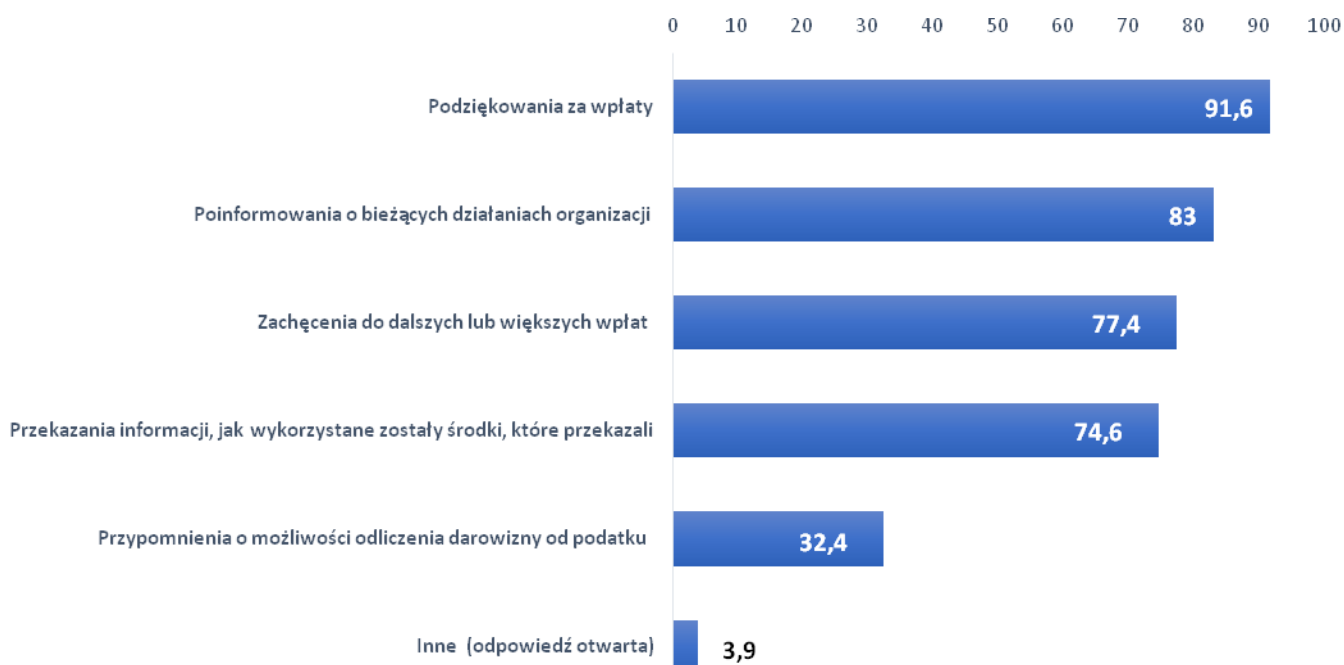

W organizacjach, w których prowadzona jest działalność fundraisingowa, 78,5% podmiotów posiada bazę kontaktów do dotychczasowych darczyńców. Kontakty z darczyńcami mają na celu przede wszystkim przekazanie podziękowań za dokonane wpłaty (91,6%), poinformowanie o bieżących działaniach organizacji (83%), zachęcenie do dokonywania dalszych lub większych wpłat (77,4%) oraz przekazanie informacji o tym, jak wykorzystano podarowane środki (74,6%). Znacznie rzadziej przypomina się w komunikacji o możliwości odliczenia darowizny od podatku (32,4%).

Wykres 34. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy Państwa organizacja posiada bazę kontaktów do dotychczasowych darczyńców?”. Dane w %.

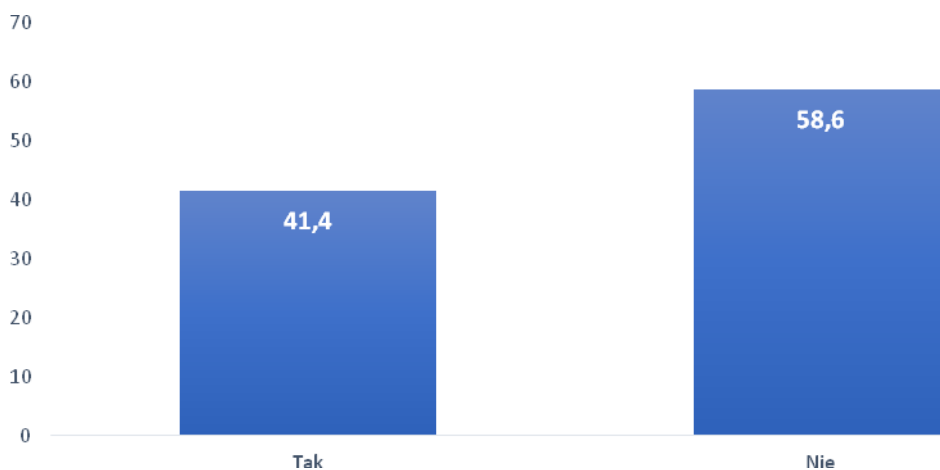
Wykres 35. Deklarowana treść komunikacji z darczyńcami. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Majątek organizacji i zarządzanie finansami

41,4% organizacji posiada fundusze własne, na przykład pod postacią rezerwy finansowej czy kapitału rezerwowego. Średnio środki te pozwalają na zachowanie ciągłości podstawowych działań organizacji na okres niespełna 6 miesięcy.

Wykres 36. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy organizacja posiada fundusze własne, np. rezerwę finansową, kapitał rezerwowy?”. Dane w %.

Księgowość organizacji najczęściej prowadzą osoby czy instytucje niezwiązane z podmiotem, na przykład biura rachunkowe (53,3%). Alternatywną strategią jest prowadzenie księgowości przez wykwalifikowaną osobę z organizacji – nieodpłatnie (20,4%) lub odpłatnie (11,3%). Zdarza się również inna sytuacja, gdy księgowość prowadzona jest, podobnie jak w powyższym przypadku, nieodpłatnie, ale przez osoby, które nie mają w tym kierunku kwalifikacji, co zapewne wynika z braku dostępnych zasobów (kadrowych i/lub finansowych). 4% podmiotów nie prowadzi księgowości.

Wykres 37. Sposób prowadzenia księgowości w organizacji. Dane w %.

Kontakty zewnętrzne organizacji

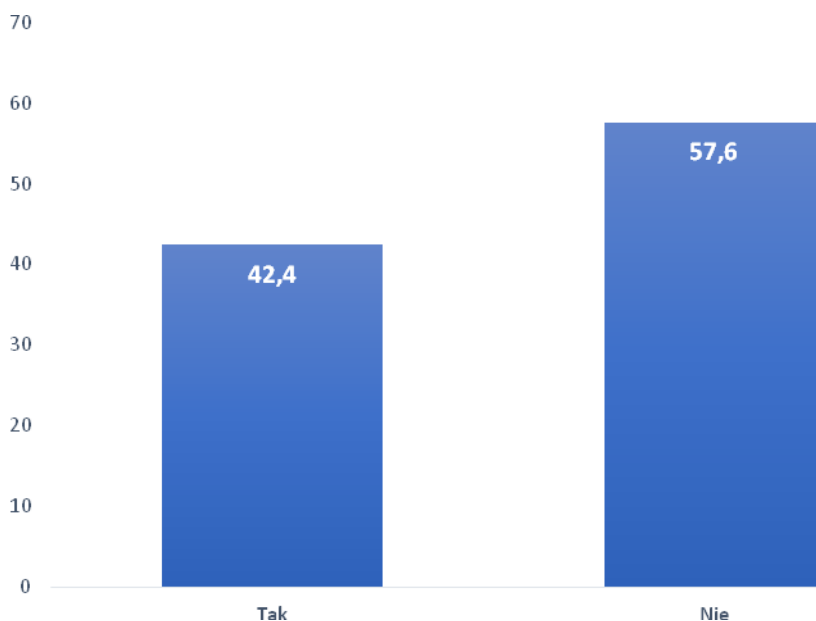
Z danych na temat kontaktów organizacji z innymi grupami wynika, że stopień zsięciowania, zarówno wewnątrz-, jak i międzyinstytucjonalnego jest niski. Najczęściej organizacje utrzymują relacje z lokalną społecznością (2,81) i urzędem gminy / miasta, w zależności od typu przynależności (2,75). Wartość tych średnich wskazań oznacza natomiast, że są to kontakty częstsze niż sporadyczne / bardzo rzadkie, ale rzadsze niż „kontakty co pewien czas”. W porównaniu poszczególnych grup odniesienia relatywnie częste są jeszcze kontakty organizacji ze stowarzyszeniami i fundacjami z branży (2,61) czy regionu (2,53). Najrzadziej utrzymuje się kontakt z instytucjami o podobnym profilu z innych krajów (1,4), Urzędem Wojewódzkim (1,39), publicznymi ośrodkami zdrowia (1,34) i środowiskiem politycznym (1,19).

Tabela 14. Deklarowana częstotliwość kontaktów organizacji z wymienionymi grupami instytucji / środowiskiem. Średnia częstotliwości kontaktów na skali od 1 do 4, gdzie 1 = nie mamy kontaktów, a 4 = mamy częste, regularne kontakty.

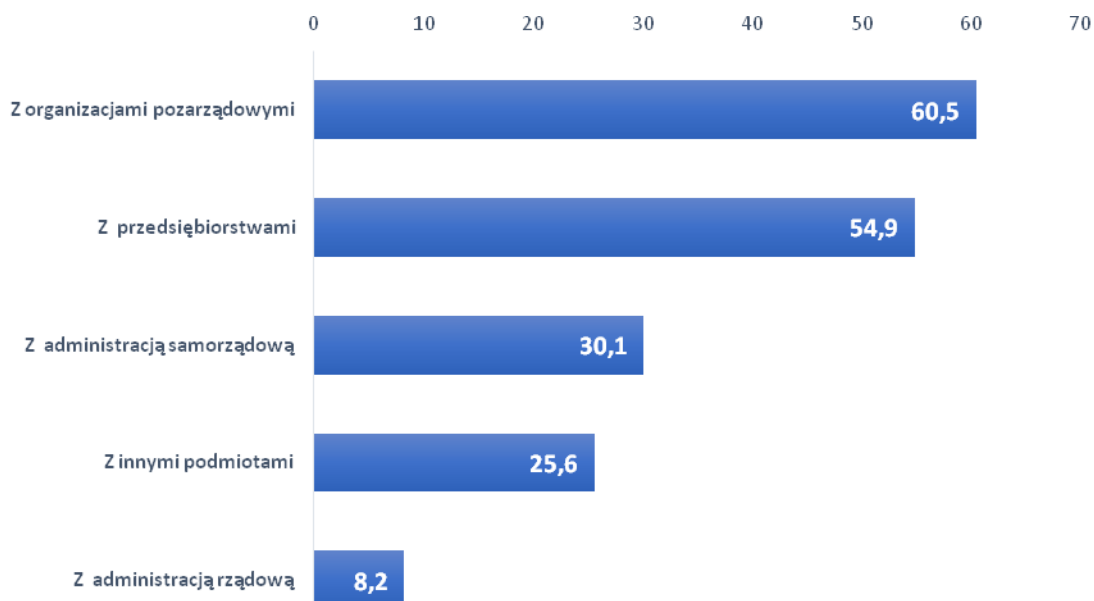
Grupa instytucji / środowisko	Średnia
Mieszkańcy naszej okolicy; lokalna społeczność	2,81
Urząd gminy, urząd miasta, w którym organizacja ma siedzibę	2,75
Stowarzyszenia lub fundacje z naszej branży, obszaru tematycznego	2,61
Stowarzyszenia lub fundacje z naszej okolicy, naszego regionu	2,53
Media lokalne: lokalna telewizja, stacja radiowa, gazety, czasopisma, portale internetowe	2,34
Publiczne szkoły, przedszkola, ośrodki kształcenia, centra i ośrodki sportowe	2,25
Firmy prywatne, przedsiębiorstwa, biznes	2,16
Publiczne instytucje kulturalne (domy kultury, muzea, biblioteki, teatry, zespoły artystyczne itp.)	2,1
Starostwo powiatowe	2,01
Inne urzędy gmin, urzędy miast	1,88
Stowarzyszenia lub fundacje spoza naszej okolicy/regionu lub branży	1,86
Urząd Marszałkowski	1,73
Środowisko akademickie, naukowe, eksperci	1,65
Urzędy pracy, ośrodki opieki społecznej, publiczne instytucje socjalne, pomocy rodzinie	1,64
Media ogólnopolskie: telewizja, radio, gazety, czasopisma, portale internetowe	1,63
Rząd, ministerstwa, publiczne instytucje centralne, ogólnopolskie	1,62
Grupy nieformalne, ruchy społeczne (np. ruchy miejskie)	1,58
Kościół, parafie, związki wyznaniowe	1,55
Zagraniczne stowarzyszenia lub fundacje	1,4
Urząd Wojewódzki	1,39
Publiczne szpitale, przychodnie, ośrodki zdrowia, rehabilitacji	1,34
Partie polityczne, politycy	1,19

W ciągu ostatniego roku współpracę z nowymi partnerami nawiązało 42,4% organizacji. Nowe współprace podejmuje się przede wszystkim z innymi organizacjami pozarządowymi (60,5%) oraz z przedsiębiorstwami (54,9%). Rzadziej buduje się nowe relacje z administracją samorządową (30,1%) i rządową (8,2%), a także z innymi typami podmiotów (25,6%).

Wykres 38. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy w ciągu ostatniego roku Państwa organizacja nawiązała współpracę z nowymi partnerami, tzn. z podmiotami (np. innymi organizacjami, instytucjami, firmami), z którymi do tej pory nie miała kontaktów?”. Dane w %.

Wykres 39. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Z jakimi nowymi partnerami Państwa organizacja nawiązała współpracę w ciągu ostatniego roku?”. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Współpraca z urzędem miasta lub gminy

Wśród deklarowanych form współpracy z administracją samorządową dominuje ta, która jest zogniskowana na finansowaniu lub dofinansowywaniu działań w formie dotacji (56,7%). Częste jest także uczestnictwo w oficjalnych spotkaniach, w których biorą udział przedstawiciele samorządu (52,8%), a także wspólne prowadzenie różnego rodzaju przedsięwzięć, na przykład projektów czy zajęć (46,8%). Zdecydowanie najrzadszą formą współpracy jest ta, gdy urząd kupuje czy zamawia usługi lub działania i płaci za nie poza trybem dotacji (6,5%).

Tabela 15. Deklarowane formy współpracy z administracją samorządową. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Forma współpracy	Odsetek
Urząd finansował lub dofinansowywał część naszych działań w formie dotacji	56,7
Uczestniczyliśmy w oficjalnych spotkaniach, na których byli obecni przedstawiciele urzędu	52,8
Wspólnie prowadziliśmy przedsięwzięcia, projekty, działania; np. organizowaliśmy akcje, wydarzenia, zajęcia itp.	46,8
Na bieżąco wymienialiśmy się informacjami, konsultowaliśmy działania	39,2
Rozmawialiśmy, kontaktowaliśmy się nieformalnie (np. w związku z prywatną znajomością)	29,9
Uczestniczyliśmy w konsultacjach uchwał, dokumentów, strategii, planów przygotowywanych przez urząd miasta/gminy	27
Urząd użyczał nam pomieszczeń lub sprzętu	24,6
Formalnie braliśmy udział (w charakterze członków, obserwatorów, zapraszanych gości, ekspertów) w pracach komisji / grup roboczych itp. powoływanych przez samorząd	22
Z własnej inicjatywy występowaliśmy do samorządu z propozycjami uchwał lub działań	21
Urząd kupował / zamawiał u nas usługi, działania, produkty (płacąc za nie, poza formułą dotacji)	6,5
Inne	8,7

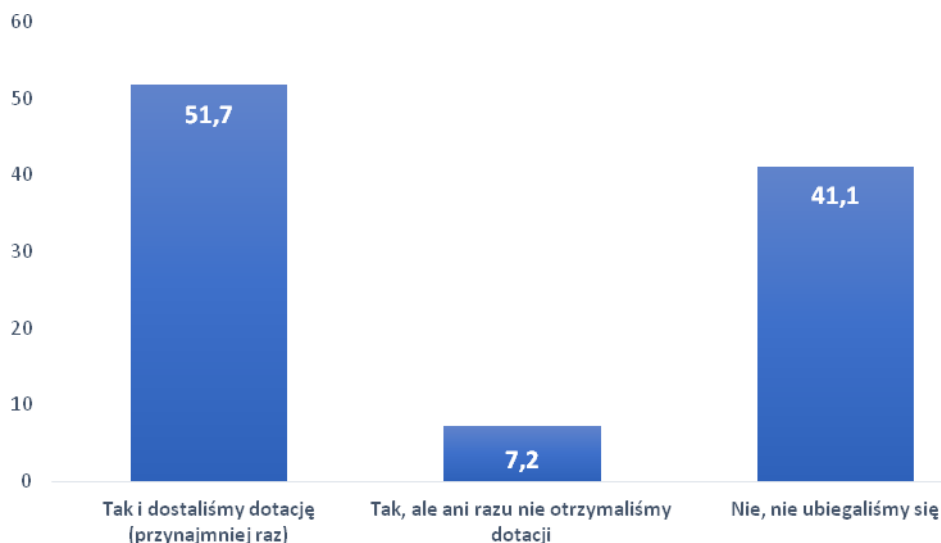
Wykres 40. Deklarowana obecność zjawisk / sytuacji w lokalnym środowisku organizacji.

Badana była specyfika współpracy organizacji z jednostkami samorządowymi. Z zebranych danych wynika, że 81,9% podmiotów deklaruje publiczne ogłaszanie przez urząd otwartych konkursów ofert i przetargów na realizację zadań publicznych. W niespełna 3 na 4 organizacjach (73,2%) przedstawiciele organizacji czują, że mogą zwrócić się do urzędu po pomoc, na przykład poradę w sprawach formalnych. 59,9% podmiotów podkreśla, że istnieje ogólny, powszechnie dostępny dokument określający zasady i cele współpracy z organizacjami pozarządowymi. Nieznacznie mniej instytucji (58,1%) deklaruje, że od wielu lat dofinansowywane są podobne projekty, a 47,1% – że istnieje lokalna rada pożytku publicznego lub jej odpowiednik. Mniej niż co trzeci podmiot (31,3%) twierdzi, że przed rozpisanem konkursu urząd konsultuje się z organizacjami, jakie zadania chciałyby dofinansować. 15,2% respondentów jest zadania, że o przyznawaniu środków publicznych decydują czynniki pozamerytoryczne.

41,1% organizacji nie ubiegało się o dotację ze środków samorządowych w 2017 roku. Wśród pozostałych podmiotów zdecydowana większość przynajmniej raz otrzymała środki – takich organizacji jest w całej próbie 51,7%, przy 7,2% tych, którzy dotacji nie otrzymali.

Wykres 41. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy w ciągu 2017 roku Państwa organizacja ubiegała się o dotację od urzędu miasta/gminy startując w otwartych konkursach ofert lub składając wniosek o tzw. mały grant?”. Dane w %.

Organizacje raczej dobrze oceniają współpracę z urzędem miasta / gminy w skali ostatnich 2 lat. Na skali 1-10, gdzie 1 oznacza ocenę bardzo złą, a 10 – bardzo dobrą, średni wynik wynosi 6,91, jest więc wyższy niż wartość środkowa.

Nie wszystkie podmioty podejmują jednak współpracę z administracją samorządową. Jej brak wynika z różnych czynników. Najczęściej jest to spowodowane przekonaniem organizacji, że jest zbyt mała, by podjąć współpracę (49%) lub że brakuje jej kontaktów i „dojść” (40,5%). Niekiedy sytuację te wyjaśnia się niepokrywaniem się zadań organizacji z zadaniami administracji (28,7%), brakiem zainteresowania współpracą z samorządem (14,2%) lub, odwrotnie, samorządu z daną organizacją (12,9%). 13,8% podmiotów stoi na stanowisku, że nie ma szans w konkurencji z innymi organizacjami. Wśród dodatkowych powodów wymienia się (pojedyncze wskazania) konflikty z administracją i spory polityczne.

Wykres 42. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Dlaczego Państwa organizacja nie współpracuje obecnie z administracją samorządową?”. Uwaga: odpowiedzi organizacji deklarujących brak współpracy z administracją samorządową w 2017 roku. Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Współpraca z biznesem

W przypadku współpracy z biznesem dominują relacje opierające się na otrzymywaniu wsparcia finansowego (55,6%) i rzeczowego (27,9%), a także wykonywanie przez przedsiębiorstwa usług nieodpłatnie lub po obniżonych cenach (27,8%). Jedna na pięć organizacji w ogóle nie podejmuje współpracy z przedsiębiorstwami.

Tabela 16. Deklarowane formy współpracy z biznesem. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

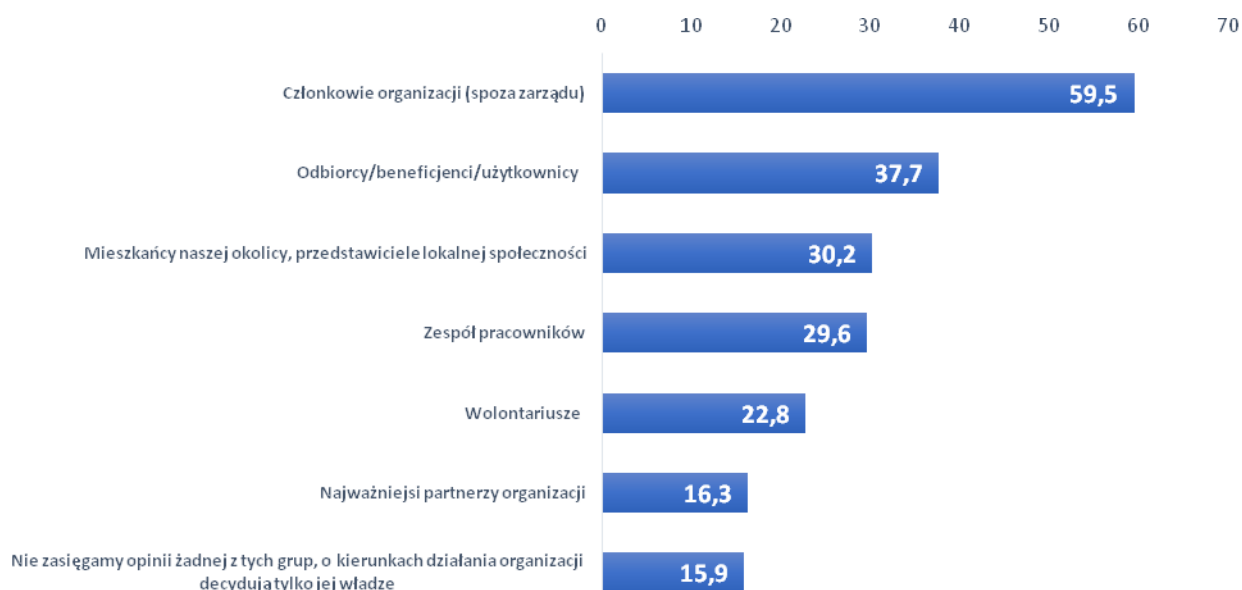
Forma współpracy	Odsetek
Otrzymywaliśmy wsparcie finansowe, darowizny	55,6
Otrzymywaliśmy wsparcie rzeczowe: materiały, sprzęt itp.	27,9
Przedsiębiorstwa wykonywały dla nas nieodpłatnie lub po obniżonych cenach usługi	27,8
Wspólnie realizowaliśmy projekty	15,3
Uzyskiwaliśmy produkty lub usługi w barterze	13,6
Pracownicy przedsiębiorstwa społecznie pracowali na rzecz organizacji (wolontariat pracowniczy)	8,4
Przedsiębiorstwa wspierały nas merytorycznie; wspierały wiedzą lub umiejętnościami pracowników	5,7
W inny sposób współpracowaliśmy / korzystaliśmy ze wsparcia – jak? (odpowiedź otwarta)	4,2
Nie, nie współpracowaliśmy z przedsiębiorstwami, biznesem	20

Funkcjonowanie organizacji

Metody pracy

Badani byli proszeni o podanie informacji na temat tego, jak zazwyczaj w organizacji określa się kierunki i sposoby działań – jakie grupy włączane są w ten proces, w jaki sposób zbierane są ich opinie itp. Najczęściej do tego procesu zaprasza się członków organizacji spoza zarządu (59,5%), rzadziej odbiorców i beneficjentów (37,7%) oraz mieszkańców w lokalnej społeczności (30,2%). W ten rodzaj działań mogą być także włączane zespoły pracowników (29,6%), wolontariusze (22,8%) oraz kluczowi partnerzy organizacji (16,3%). W 15,9% podmiotów nie zasięga się opinii żadnej z grup, a o kierunkach rozwijania podmiotu decydują wyłącznie jego władze.

Wykres 43. Grupy włączone w proces określania kierunków i sposobu działania organizacji (zbieranie opinii, rozpoznawanie potrzeb) według organizacji. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

W ponad 7 na 10 organizacjach (70,7%) nie realizuje się działań badawczych i analitycznych³. Jeśli są one prowadzone, najczęściej przybierają formę wewnętrznej ewaluacji działań i projektów organizacji (16,8%), opcjonalnie badania potrzeb lub opinii odbiorców (13,4%). Rzadziej spotykane formy to: badanie i diagnoza sytuacji w obszarze działania organizacji, na przykład poprzez analizę danych i raportów (9,4%), próba oceny długofalowego wpływu działań organizacji (6,7%) oraz zewnętrzna ewaluacja działań i projektów organizacji przez ekspertów zewnętrznych (2,3%).

Wykres 44. Realizacja działań badawczych i analitycznych w organizacji według deklaracji respondentów. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

³ Pod pojęciem działań badawczych i analitycznych rozumiane są: systematyczne, zaplanowane działania wykorzystujące takie metody jak wywiady indywidualne, wywiady grupowe, ankiety, analiza treści, analiza danych itd.

Rytm działania, siedziba i zaplecze techniczne

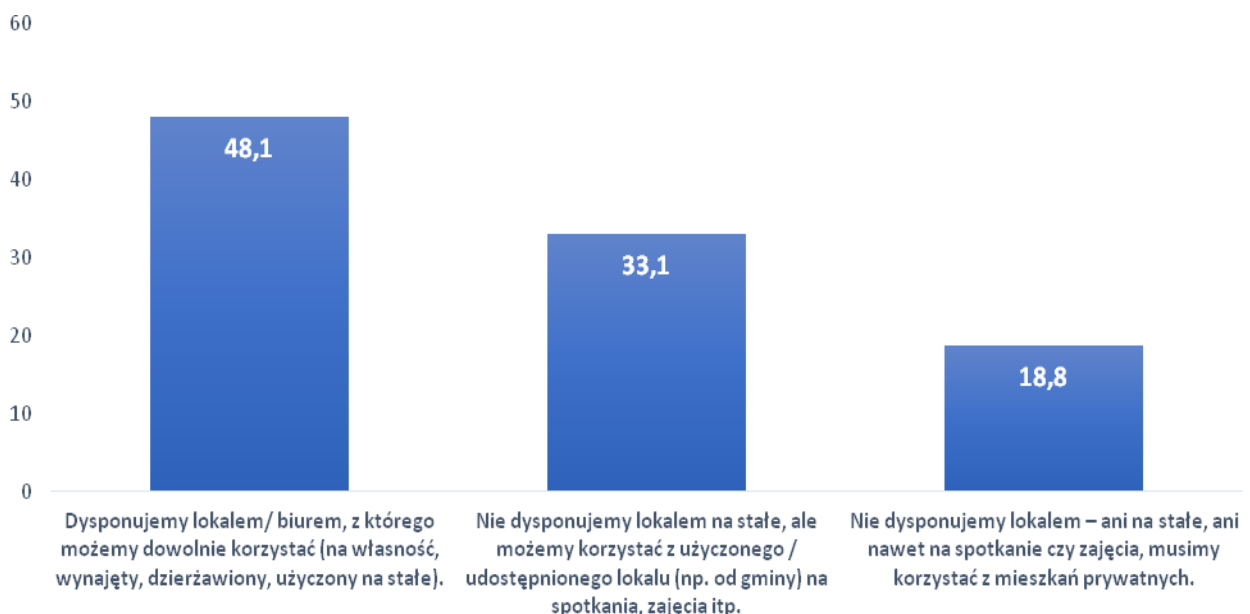
Organizacje różnią się między sobą rytmem i częstotliwością działania. 28,3% podmiotów działa codziennie w dni robocze w godzinach pracy. Systematycznie, ale tylko w niektóre dni w tygodniu lub na przykład tylko popołudniami, działa 25,6% podmiotów. Również systematycznie, ale rzadziej (na przykład raz w tygodniu) operuje 13,2% organizacji. 18,7% podmiotów nie działa systematycznie, notując przerwy w aktywności, które mogą trwać tygodniami, a 14,2% organizacji podejmuje generalnie niewiele działań (kilka razy do roku lub nawet rzadziej).

Wykres 45. Częstotliwość działania organizacji. Dane w %.

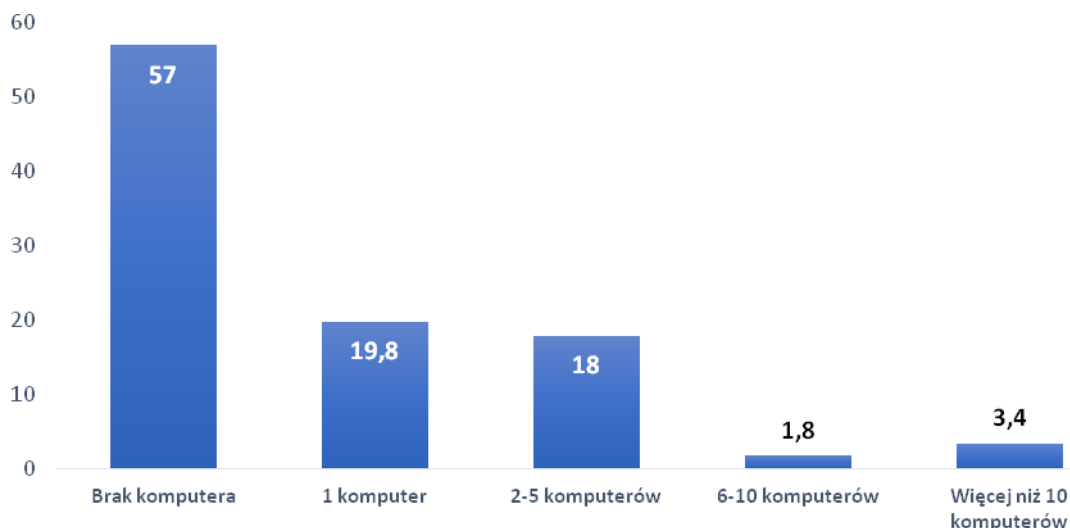
Blisko połowa organizacji dysponuje lokalem bądź biurem, z którego może dowolnie korzystać. Może to być lokalizacja posiadana na własność, wynajmowana lub użyczona (48,1%). Jedna trzecia podmiotów może korzystać z użyczonego lokalu w celu organizacji konkretnych spotkań czy zajęć (33,1%), a pozostałe 18,8% organizacji nie dysponuje żadną możliwością korzystania z lokalu – alternatywą staje się wówczas na przykład korzystanie z mieszkań prywatnych.

Wykres 46. Warunki lokalowe organizacji. Dane w %.

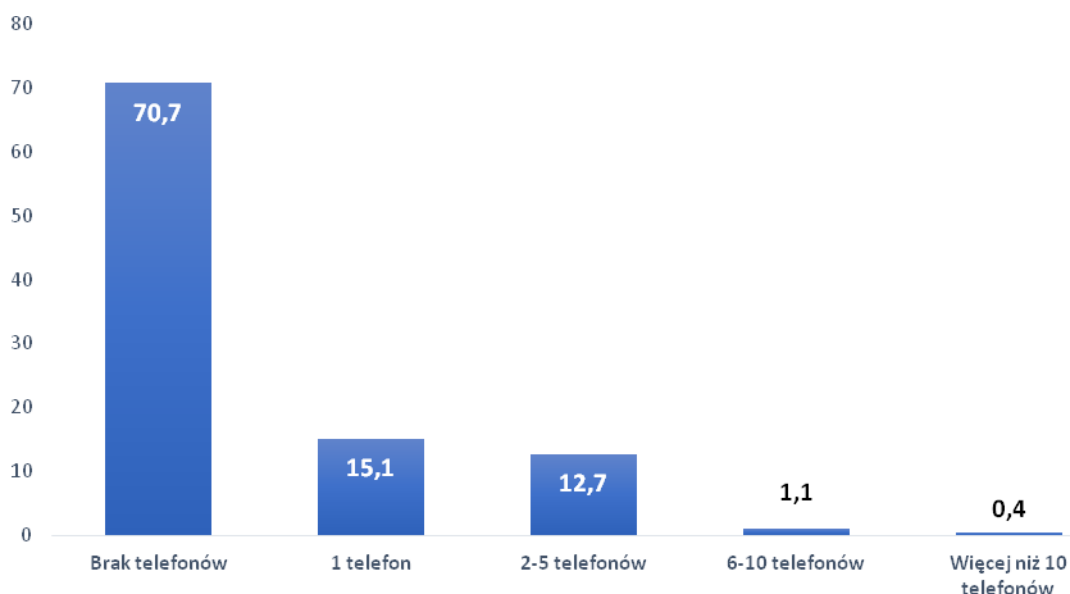

W zasobach 57% podmiotów nie znajdują się komputery, a w 70,7% – telefony. W co piątej organizacji jest albo jeden (19,8%) albo od 2 do 5 komputerów (18%). Ich znaczna liczba, tj. więcej niż 10, znajduje się tylko w 3,4% organizacji. Analogiczny trend widoczny jest w przypadku posiadania telefonów, choć tutaj skala wyposażenia organizacji w sprzęt jest słabsza niż w przypadku komputerów.

Wykres 47. Ile komputerów i telefonów posiada Państwa organizacja na własność? Dane w %.

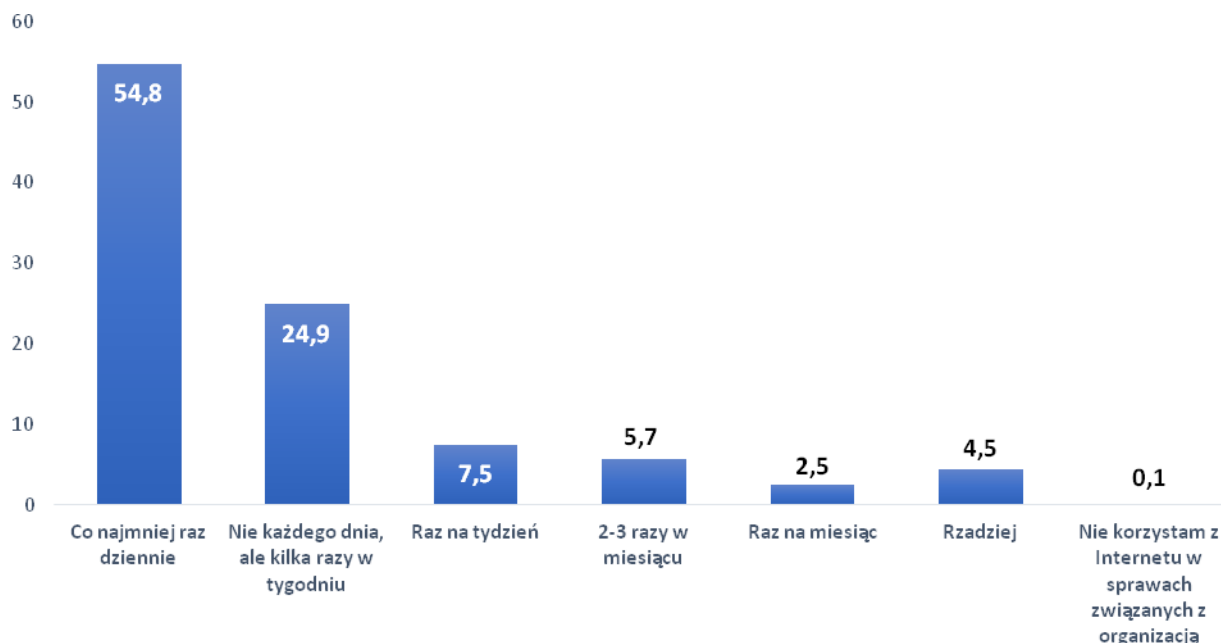
Wykres 48. Ile telefonów i telefonów posiada Państwa organizacja na własność? Dane w %.

Popularnym narzędziem służącym zarządzaniu sprawami związanymi z organizacją jest internet. W kwestiach związanych z działaniem podmiotu wykorzystuje go codziennie 54,8% organizacji, a kolejna 1/4 robi to kilka razy w tygodniu (24,9%). Raz na miesiąc lub rzadziej podejmuje taką aktywność 7% badanych podmiotów. Praktycznie nie ma też respondentów, którzy nie korzystaliby z dostępu do internetu w celu prowadzenia działalności organizacyjnej.

Wykres 49. Deklarowana częstotliwość korzystania z internetu w sprawach związanych z organizacją. Dane w %.

Internet w działaniu organizacji wykorzystuje się przede wszystkim w celu prowadzenia korespondencji e-mail (98,6%), a także do zarządzania bankowością elektroniczną (72,4%) i porozumiewania się za pośrednictwem komunikatorów internetowych (53,2%). Relatywnie popularne jest również współdzielone przestrzeni dyskowej na pliki (24,4%) oraz tworzenie ankiet i formularzy online (15,9%). Internetu nie używa się natomiast raczej w celu prowadzenia działań crowdfundingowych i fundraisingowych. Dodatkowo badani sygnalizują, że internet jest im potrzebny do prowadzenia działań w serwisach społecznościowych (z naciskiem na Facebooka) (6 wskazań). Pojedynczo pojawiają się też odpowiedzi dotyczące korzystanie z dedykowanych portali branżowych czy prowadzenia własnej strony internetowej.

Tabela 17. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Z jakich aplikacji / serwisów internetowych korzysta się w Państwa organizacji?”. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Rodzaj działania w internecie	Odsetek
Poczta e-mail	98,6
Bankowość elektroniczna	72,4
Komunikatory internetowe	53,2
Współdzielona przestrzeń dyskowa na pliki	24,4
Ankiety i formularze online	15,9
Narzędzia mailingowe i newsletterowe	15,3
Współdzielony kalendarz	14,6
Narzędzia do zarządzanie projektami	14,6
Zarządzanie kontaktami (CRM)	8,5
Narzędzia do crowdfundingu	0,9
Narzędzia do fundraisingu	0,7
Inne (odpowiedź otwarta)	4,1

Informowanie o działaniach, komunikacja, promocja i PR

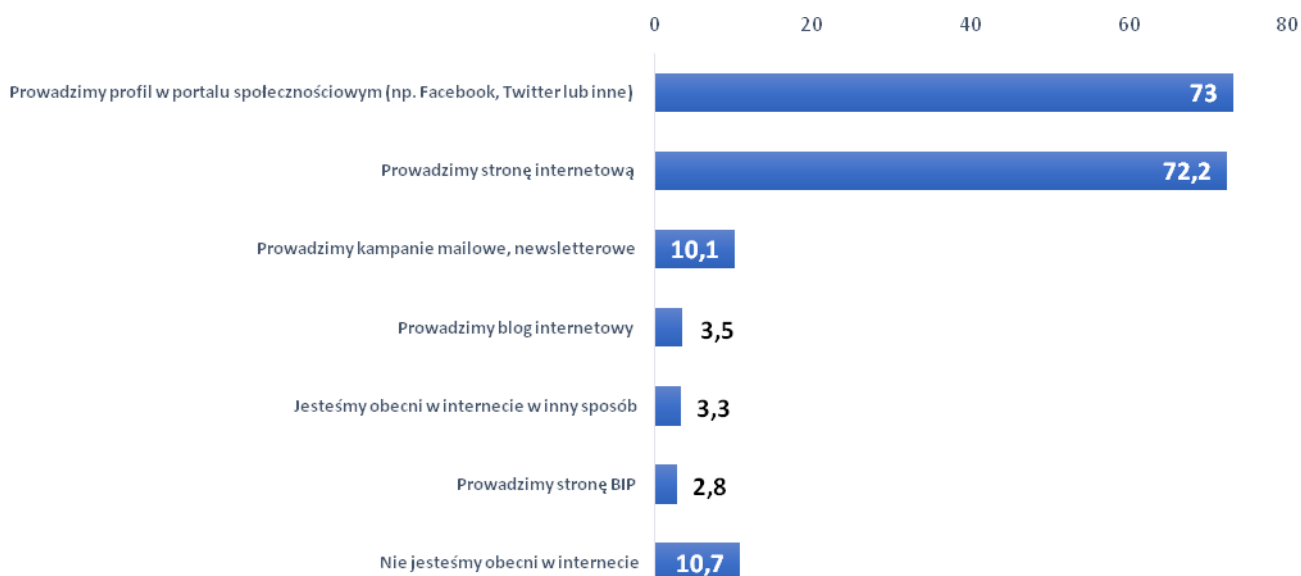
Organizacje podejmują szereg działań o charakterze promocyjnym w celu podniesienia jakości i widzialności swoich działań. Najbardziej powszechną formą tego rodzaju aktywności jest obecność w internecie, tu rozumiana przede wszystkim jako prowadzenie własnej strony internetowej czy profilu w serwisie społecznościowym. Takie działania podejmuje 81,4% podmiotów. Relatywnie częste jest też branie udziału w lokalnych lub branżowych wydarzeniach (59,9%), a także organizowanie spotkań (59,2%). Organizacje najrzadziej korzystają z takich form działań promocyjnych jak prowadzenie kampanii w przestrzeni publicznej (9,2%) oraz płatna obecność w mediach tradycyjnych (6,7%). Pojedyncze dodatkowe wskazania dotyczą też brania udziału w konferencjach i targach branżowych, korzystanie z poczty pantoflowej czy prowadzenie własnej telewizji. 4,8% organizacji nie prowadzi komunikacji z otoczeniem.

Tabela 18. Działania promocyjne w organizacji. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Rodzaj działania promocyjnego	Odsetek
Obecność w internecie np. strona internetowa, profil w portalu społecznościowym	81,4
Udział w lokalnych lub branżowych wydarzeniach, np. festynach, jarmarkach	59,9
Organizowanie spotkań	59,2
Wysyłka e-maili, newsletter	49,8
Obecność w mediach tradycyjnych (artykuły, relacje, wywiady itd. w prasie, radiu, telewizji)	45
Wieszanie plakatów, rozpowszechnianie ulotek i materiałów promocyjnych	42,8
Wysyłka listów tradycyjnych	26,6
Płatna obecność w internecie (reklamy, posty sponsorowane itd.)	12,8
Prowadzenie kampanii w przestrzeni publicznej np. billboardy, komunikacja miejska	9,2
Płatna obecność w mediach tradycyjnych (reklamy, materiały sponsorowane itd. w prasie, radiu, telewizji)	6,7
Inne działania (odpowiedź otwarta)	2,2
Nie prowadzimy komunikacji z otoczeniem	4,8

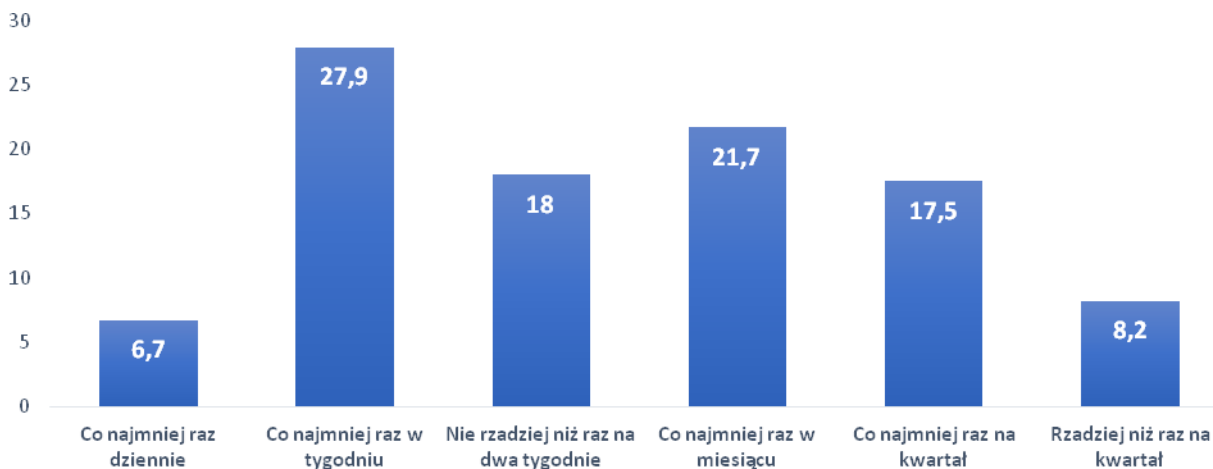
Dane na temat obecności organizacji w internecie przynoszą rozpoznania analogiczne do tych wskazywanych wyżej, przy charakteryzowaniu sposobu wykorzystywania internetu przez podmioty. Zebranego materiału empirycznego wynika, że obecność w internecie organizacje realizują głównie poprzez prowadzenie profili w serwisach społecznościowych (73%) oraz strony internetowej (72,2%). Wszystkie inne formy są znacznie mniej powszechne – kolejne w rankingu popularności kampanie (mailowe, newsletterowe) realizuje tylko 10,1% organizacji. Analogicznie co dziesiąty podmiot nie jest w ogóle obecny online (10,7%).

Wykres 50. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „W jaki sposób Państwa organizacja jest obecna w internecie?”. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

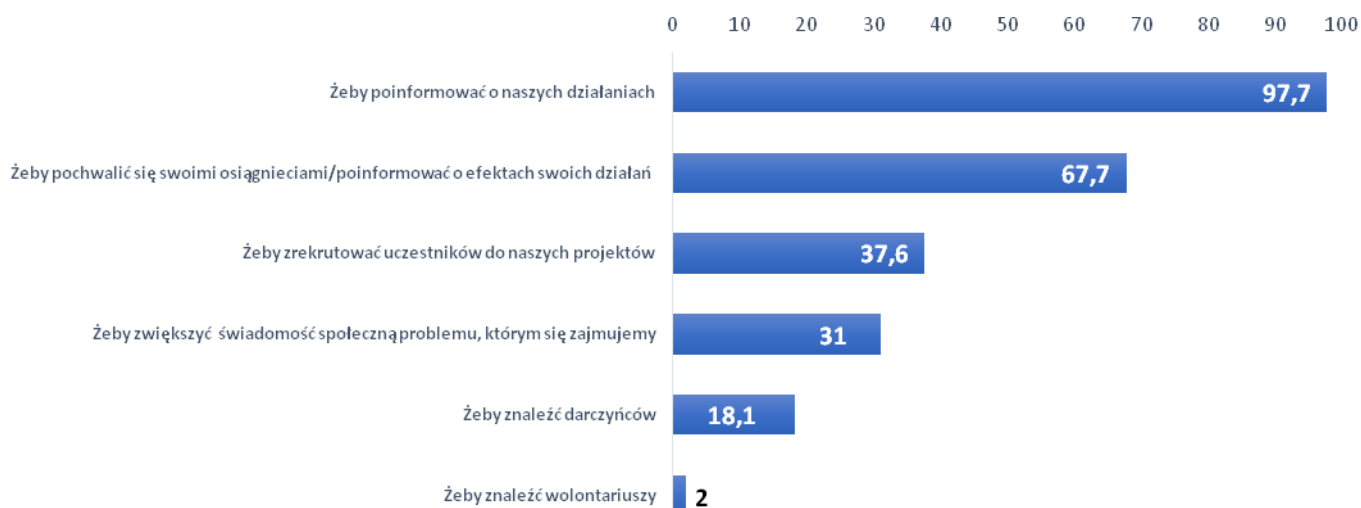
Organizacje najczęściej publikują treści w internecie z częstotliwością co najmniej raz w tygodniu (27,9%). Popularne jest też publikowanie co najmniej raz w miesiącu (21,7%), nie rzadziej niż co dwa tygodnie (18%) lub co najmniej raz na kwartał (17,5%). Relatywnie rzadko natomiast dokonuje się publikacji bardzo rzadko, czyli rzadziej niż raz na kwartał (8,2%) lub, przeciwnie, bardzo często, czyli co najmniej raz dziennie (6,7%).

Wykres 51. Częstotliwość publikacji treści w internecie. Deklaracje badanych. Dane w %.

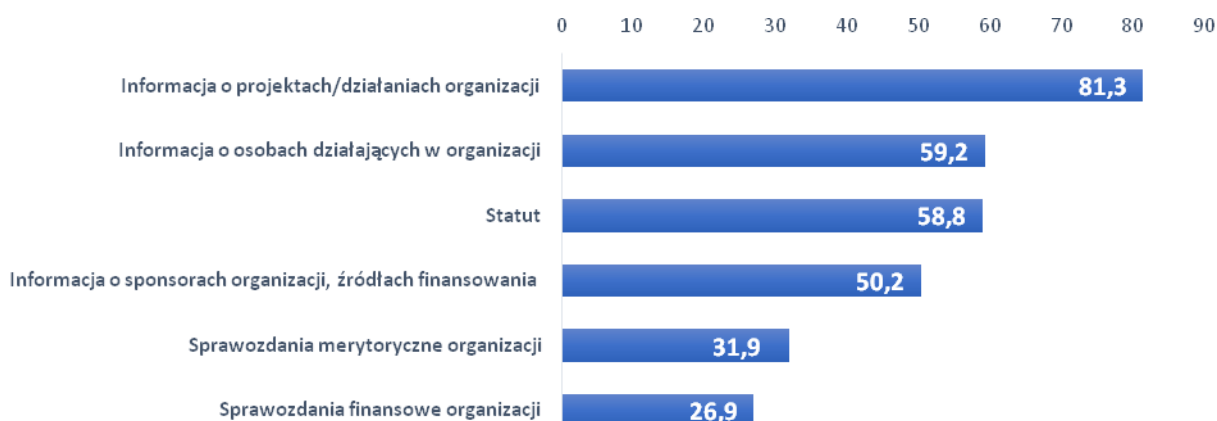
Organizacje publikują treści w internecie przede wszystkim po to, by informować o działaniach, jakie prowadzą (97,7%), a dodatkowo w celu pochwalenia się osiągnięciami i efektami pracy (67,7%) oraz by rekrutować nowych uczestników do prowadzonych projektów (37,6%). Inne możliwe powody publikowania informacji w internecie dotyczą zwiększania świadomości społecznej problemów, jakie podejmują podmioty (31%), znajdowania darczyńców (18,1%) oraz poszukiwania wolontariuszy (2%).

Wykres 52. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „W jakim celu Państwa organizacja publikuje informacje w internecie?”. Uwaga: Można wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

W internecie organizacje udostępniają różne informacje na swój temat. Online można odnaleźć przede wszystkim informacje o projektach i działaniach, jakie organizacja prowadzi (81,3%), a także informacje na temat członków podmiotu (59,2%), jego statut (58,8%), informacje o sponsorach organizacji i źródłach finansowania (50,2%) oraz sprawozdania: merytoryczne (31,9%) i finansowe (26,9%).

Wykres 53. Deklarowana publiczna dostępność poszczególnych elementów dotyczących organizacji w Internecie. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

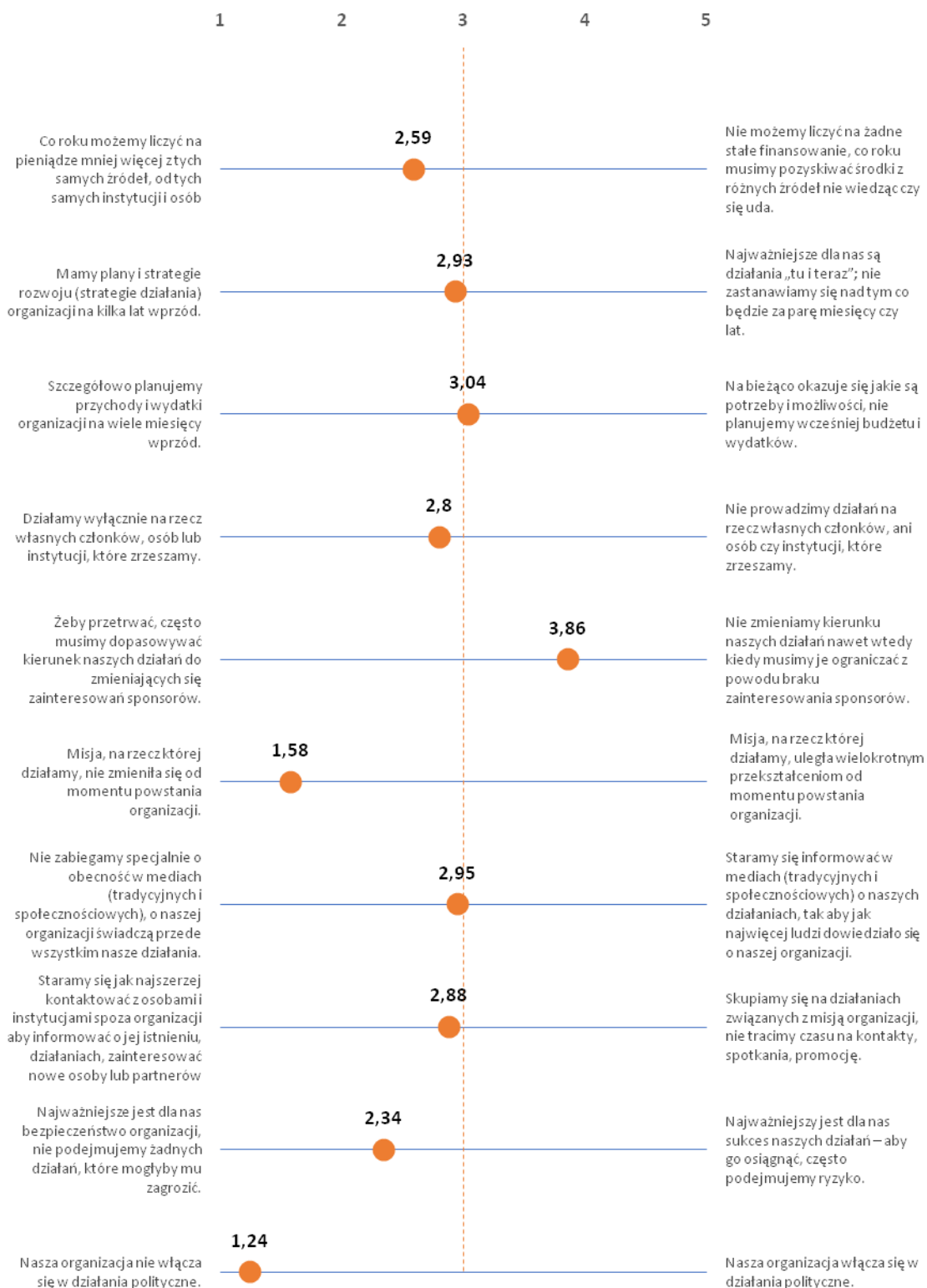
Politykę komunikacyjną w organizacjach prowadzi przede wszystkim kierownictwo podmiotów (50,9%). W 1/3 instytucji nie ma osób, które zajmowałyby się komunikacją zewnętrzną – tego rodzaju zadania zlecane są do realizacji innym akcyjnie, w zależności od potrzeb (32,5%). 11,6% podmiotów korzysta z zasobów osoby, która realizuje zadania komunikacyjne, jednocześnie prowadząc innego typu działania. Sporadycznie, bo jedynie w 2,9% organizacje mają zasoby kadrowe na realizowanie na bieżąco polityki komunikacyjnej. Równie rzadko (2,2%) zatrudniają w tym celu ekspertów zewnętrznych.

Wykres 54. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy w Państwa organizacji jest osoba lub zespół, który w ramach swoich obowiązków zajmuje się komunikacją zewnętrzną, tzn. komunikacją z otoczeniem organizacji i/lub promocją?”. Dane w %.

Modele działania organizacji

Wykres 55. Wybrane stwierdzenia opisujące model działania organizacji. Średnie deklaracje na pięciostopniowej skali, gdzie 1 = zgoda z opinią prezentowaną po lewej stronie, a 5 = zgoda z opinią prezentowaną po prawej stronie.

Badani wskazywali, jakie modele prowadzenia działań w organizacjach są im bliskie. Z zebranych danych wynika przede wszystkim, że próbują one pozycjonować się jako podmioty niezależne od uwarunkowań politycznych, a przy tym takie, których misja pozostaje niezmienną. W organizacjach częściej niż o sukces dba się o bezpieczeństwo, nie podejmując działań, które mogłyby zagrozić funkcjonowaniu instytucji. Jednocześnie niechętnie zmienia się kierunek prowadzonych działań, nawet gdy muszą one być ograniczane z powodu braku zainteresowania ze strony potencjalnych sponsorów.

O ile w powyższych aspektach widać, który kierunek rozwoju jest generalnie pożądanym wśród ogółu organizacji, jest wiele obszarów, w których odnotowuje się balans między różnymi wizjami strategicznymi podmiotów. Dotyczy to między innymi kwestii planowania przychodów i wydatków (część organizacji przygotowuje takie plany, podczas gdy część działa spontanicznie i na bieżąco), rozwijania organizacji w długim terminie (strategia na wiele lat vs. działania tu-i-teraz) czy strategii promocyjnych (ofensywnych vs. defensywnych). Inne wymiary względnego balansu między odmiennymi modelami działań dotyczą adresatów działań (na rzecz własnych członków lub nie) czy skali współpracy (intensywnej lub nie), a także do pewnego stopnia źródeł finansowania (pewność środków vs. brak pewności środków), choć tu zauważalna jest przewaga deklaracji za pewnością otrzymania finansowania.

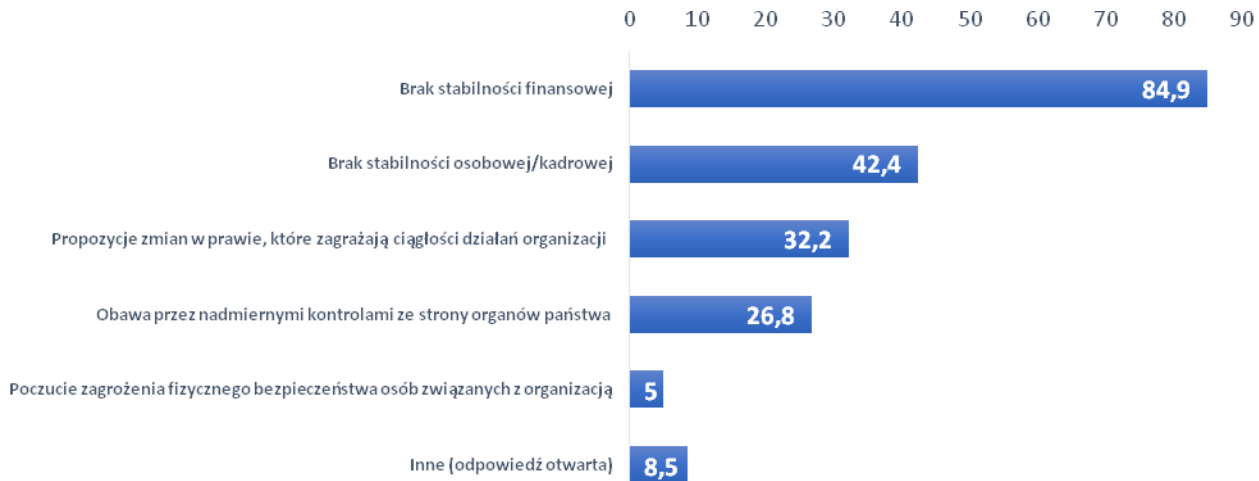
Problemy organizacji

Tabela 19. Oczuwalność poszczególnych problemów w organizacji. Średnia na skali od 1 do 4, gdzie 1 = zdecydowanie nieodczuwalne, a 4 = zdecydowanie odczuwalne.

Problem	Średnia
Nadmiernie skomplikowane formalności związane z korzystaniem ze środków grantodawców, sponsorów lub z funduszy Unii Europejskiej	3,05
Brak osób gotowych bezinteresownie angażować się w działania organizacji	2,83
Trudności w zdobywaniu funduszy lub sprzętu niezbędnego do prowadzenia działań organizacji	2,78
Nadmiernie rozbudowana biurokracja administracji publicznej	2,77
Trudności w utrzymaniu dobrego personelu, wolontariuszy	2,60
Znużenie liderów organizacji, „wypalenie” osób zaangażowanych w jej prace	2,38
Niejasne reguły współpracy organizacji z administracją publiczną	2,36
Trudności w dostępie do lokalu odpowiedniego do działalności organizacji	2,28
Niedoskonałość lub brak przepisów regulujących działania organizacji	2,22
Nadmierna kontrola ze strony administracji publicznej	2,15
Konkurencja ze strony innych organizacji pozarządowych	2,09
Brak poczucia bezpieczeństwa prowadzenia organizacji	2,09
Brak współpracy lub konflikty w środowisku organizacji pozarządowych	1,98
Niekorzystny wizerunek organizacji pozarządowych w oczach opinii publicznej i w mediach, brak zaufania do organizacji pozarządowych	1,87

Organizacje borykają się z różnego rodzaju trudnościami w codziennym działaniu. W największym stopniu doskwierają im nadmiernie skomplikowane formalności związane z korzystaniem ze środków grantodawców i sponsorów (3,05 na skali 1-4, taka wartość wskazania oznacza, że problem jest „raczej odczuwalny”). Innymi relatywnie często sygnalizowanymi problemami są brak osób gotowych bezinteresownie angażować się w działania organizacji (2,83), trudności w zdobywaniu funduszy lub sprzętu niezbędnego do prowadzenia działań organizacji (2,78) oraz nadmiernie rozbudowana biurokracja administracji publicznej (2,77). Najmniej dolegliwe są natomiast: brak poczucia bezpieczeństwa prowadzenia organizacji (2,09), brak współpracy lub konflikty w środowisku organizacji pozarządowych (1,98) oraz niekorzystny wizerunek organizacji pozarządowych w oczach opinii publicznej i w mediach / brak zaufania do organizacji pozarządowych (1,87).

Wykres 56. Deklarowane źródła poczucia braku bezpieczeństwa prowadzenia organizacji. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Badanych zapytano też, co sprawia, że nie mają oni poczucia bezpieczeństwa prowadzenia organizacji. Wymieniono kilka powodów tego stanu rzeczy: brak chętnych do udziału w przygotowanej ofercie (2 wskazania), niski poziom zaangażowania zespołu wynikający z niskiego poziomu wynagrodzeń (1), trudność w pozyskaniu nowych członków i wolontariuszy (1) oraz brak dofinansowania konkursowego (1).

Obecna sytuacja organizacji

Respondenci zostali poproszeni o dokonanie oceny aktualnej sytuacji organizacji w różnych wymiarach. Mogli oceniać je na skali od 1 do 10, gdzie im wyższa wartość na skali, tym lepsza ocena danego aspektu. Najlepiej oceniana jest jakość usług, jakie świadczy organizacja (8,39), a także wizerunek i reputacja podmiotu (8) oraz kompetencje osób zaangażowanych w działania organizacji (7,92). Najślabiej natomiast – poniżej wartości przeciętnej – oceniono „twarde” wymiary funkcjonowania organizacji: stan i poziom jej wyposażenia (5,29), sytuację finansową (5,24) oraz poziom zarobków pracowników (4,39).

Tabela 20. Ocena elementów sytuacji organizacji na skali od 1 do 10, gdzie 1 = bardzo zła, a 10 = bardzo dobra.

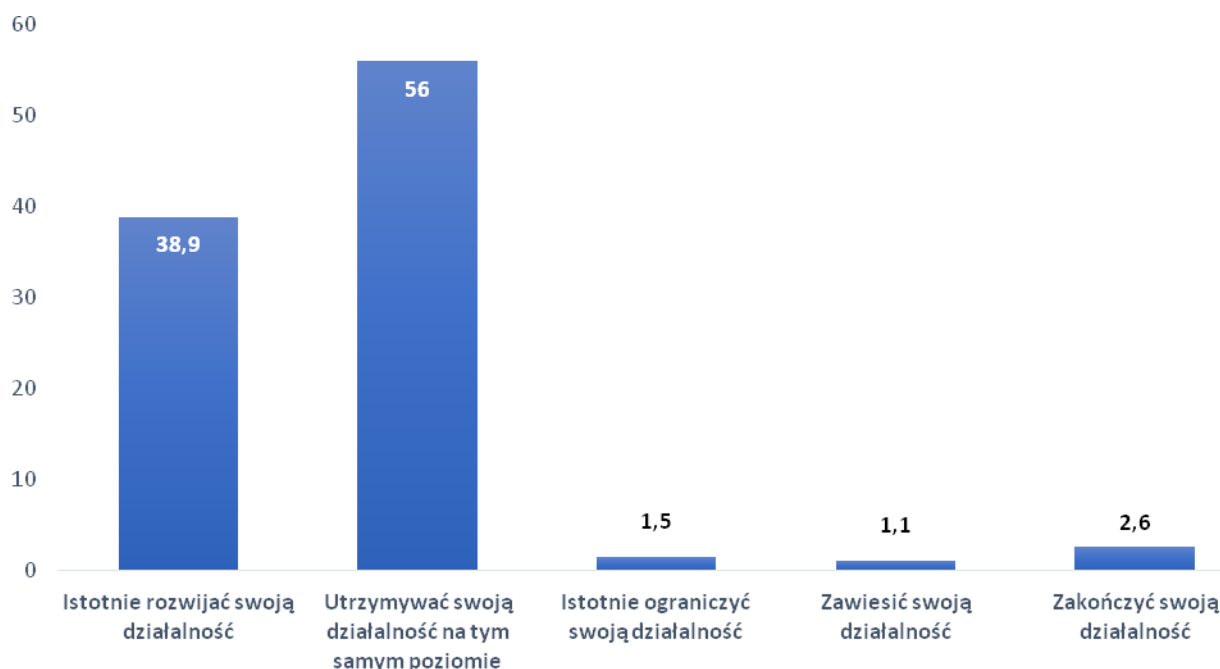
Obszar oceny	Średnia
Jakość usług świadczonych przez Państwa organizację	8,39
Wizerunek społeczny/reputację Państwa organizacji	8
Kompetencje osób zaangażowanych w działania organizacji: pracowników, osób pracujących społecznie, członków, władz	7,92
Jakość zarządzana finansami w Państwa organizacji	7,47
Zdolność Państwa organizacji do konkurowania z innymi podmiotami	6,75
Wpływ Państwa organizacji na rozwiązywanie ważnych problemów (lokalnych, społecznych)	6,5
Poziom współpracy pomiędzy Państwa organizacją a instytucjami publicznymi i samorządowymi	6,05
Poziom współpracy pomiędzy Państwa organizacją a innymi, podobnymi organizacjami	5,91
Stan i poziom wyposażenia Państwa organizacji	5,29
Sytuację finansową Państwa organizacji	5,24
Poziom zarobków w Państwa organizacji*	4,39

* Obliczono tylko dla osób zatrudniających pracowników odpłatnie.

Większość organizacji (56%) planuje w najbliższym czasie utrzymać działalność na analogicznym poziomie. 38,9% podmiotów ma plany rozwijania organizacji. Pozostali badani (5,2%) sygnalizują, że będą działalność ograniczać, zawieszać lub kończyć.

Wykres 57. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy w najbliższym czasie Państwa organizacja przewiduje ...?”. Dane w %.

Badani wskazywali, jakie obszary inwestycji są dla nich szczególnie istotne i na jakie cele przeznacziliby dodatkowe środki, którymi mogliby swobodnie dysponować. Z zebranych danych wynika, że najczęściej byłyby one przeznaczone na wkład własny do projektów (35,7%), a także podniesienie kwalifikacji osób związanych z organizacją (31,5%), działania promocyjno-reklamowe (29,8%) oraz rozszerzenie działalności o nowe usługi i produkty (27,7%). Najrzadziej sygnalizowana jest natomiast potrzeba zakupu oprogramowania komputerowego (6,9%), inwestowania w działalność gospodarczą (6,5%) czy też lokaty albo akcje (1,8%). Wśród dodatkowych pojedynczo wymienianych potrzeb wskazano: zakup nieruchomości, podniesienie jakości usług, a także szereg aktywności w konkretnych obszarach (między innymi: prowadzenie działalności dydaktyczno-wychowawczej, pielęgnowanie kultury regionalnej, zagraniczne plenery malarskie, rozwój infrastruktury czy nauka tworzenia stron internetowych).

Tabela 21. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Proszę sobie wyobrazić, że Państwa organizacja otrzymała dodatkowe pieniądze, którymi mogliby Państwo swobodnie dysponować. Na który z wymienionych celów wydałoby Państwo te pieniądze?”. Uwaga: Można wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

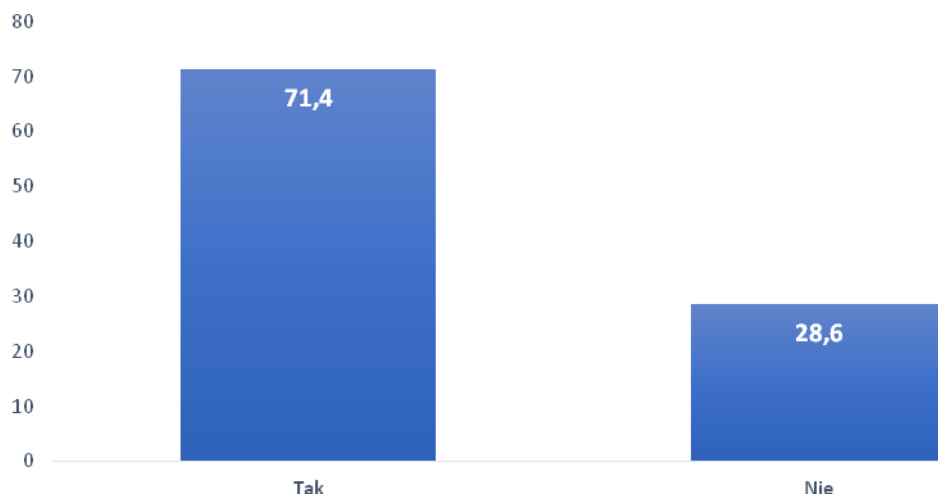
Obszar inwestycji	Odsetek
Wkład własny do projektów	35,7
Podniesienie kwalifikacji osób pracujących na rzecz organizacji (władz, pracowników, wolontariuszy) – np. szkolenia, konferencje, konsultacje	31,5
Promocja działań organizacji, reklama	29,8
Rozszerzenie działalności organizacji: wprowadzenie nowych usług, produktów	27,7
Zakup innego sprzętu związanego z obszarem działania organizacji (np. specjalistycznego, sportowego, rehabilitacyjnego)	26,6
Zatrudnienie dodatkowych pracowników na stałe	19,2
Powiększenie lub remont lokalu	15,5
Pozyskanie nowych członków	14,6
Zakup sprzętu biurowego, komputerów itp.	11

Wynajem lokalu	9,2
Skorzystanie z usług specjalistów spoza organizacji (od prawa, zarządzania, księgowości, finansów itp.)	8,9
Zakup oprogramowania komputerowego	6,9
Rozpoczęcie lub inwestycja w już prowadzoną działalność gospodarczą	6,5
Inwestycja w lokaty, obligacje lub akcje	1,8
Inne (odpowiedź otwarta)	5,8

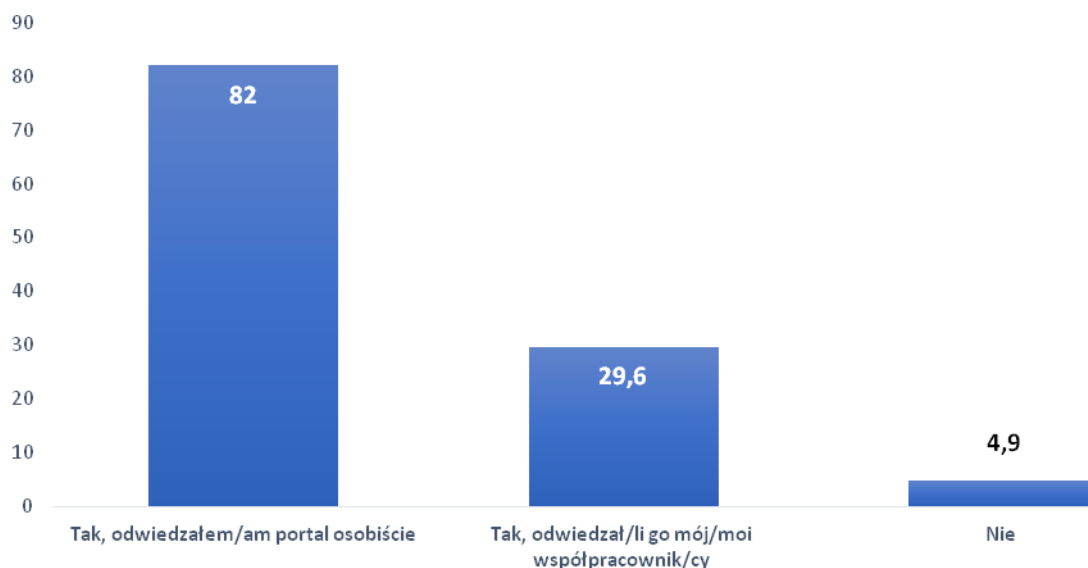
Korzystanie z portalu NGO.PL

71,4% organizacji zna, przynajmniej ze słyszenia, portal organizacji pozarządowych ngo.pl. 82% respondentów sygnalizuje, że ma doświadczenie odwiedzania portalu, zaś 29,6% deklaruje, że znają go współpracownicy. 4,9% badanych, którzy słyszeli o portalu, nie odwiedza go.

Wykres 58. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy słyszał(a) Pan(i) kiedykolwiek o portalu organizacji pozarządowych ngo.pl?”. Dane w %.

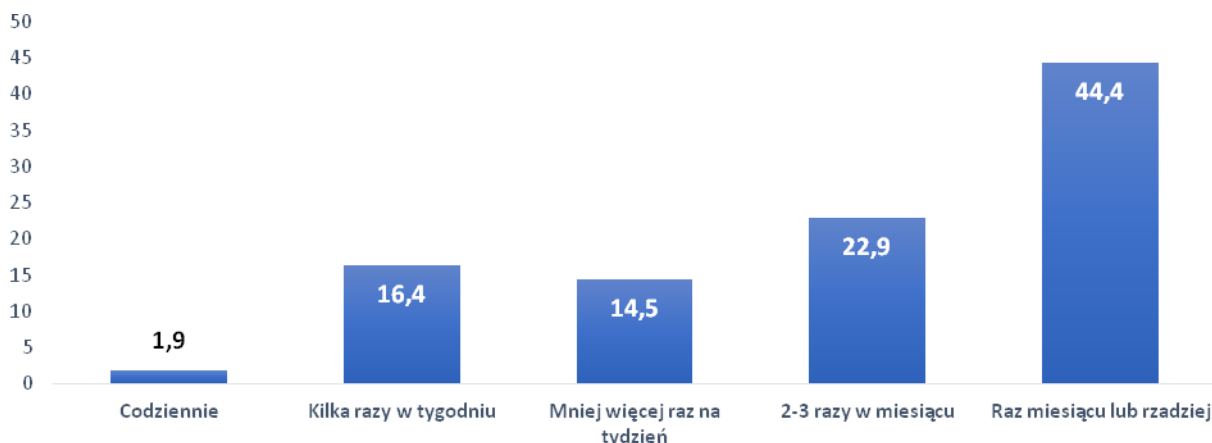
Wykres 59. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy kiedykolwiek Pan(i) lub ktoś inny z organizacji odwiedzał portal organizacji pozarządowych ngo.pl?”. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

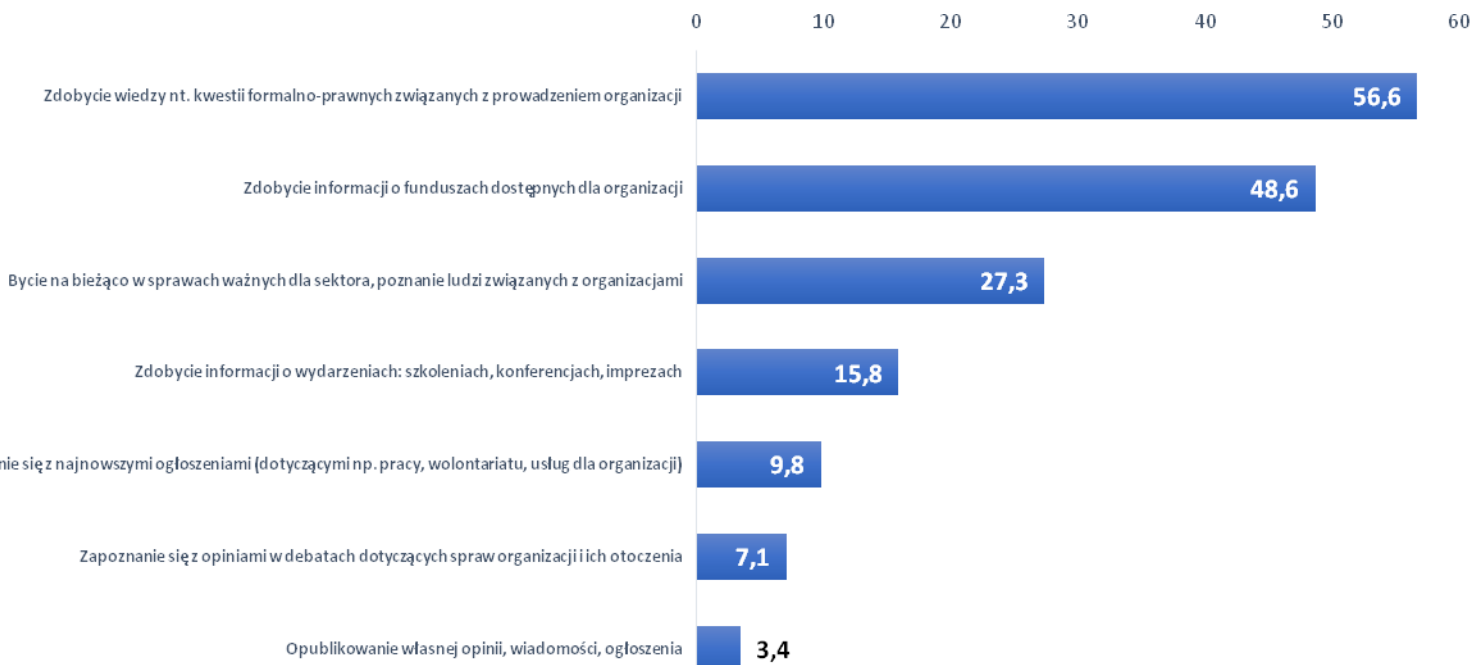
Portal ngo.pl jest okazjonalnym źródłem pozyskiwania informacji przez organizacje. Najwięcej podmiotów korzysta z wiadomości zamieszczonych na portalu raz w miesiącu lub rzadziej (44,4%). 22,9% organizacji tobi to 2-3 razy w miesiącu, 14,5% – mniej więcej raz na tydzień, a 16,4% – kilka razy w tygodniu. Codziennie na portalu jest 1,9% osób / organizacji.

Portal odwiedza się przede wszystkim w celu zdobywania wiedzy na temat kwestii formalno-prawnych związanych z prowadzeniem organizacji (56,6%) oraz zdobywania informacji o funduszach, jakie podmiot może pozyskać (48,6%). Rzadziej korzysta się po to, by „być na bieżąco” w sprawach istotnych dla sektora (27,3%) oraz zdobywać informacje o wydarzeniach, szkoleniach czy konferencjach (15,8%).

Wykres 60. Deklarowana częstotliwość odwiedzania portalu ngo.pl przez respondentów i ich współpracowników. Dane w %.

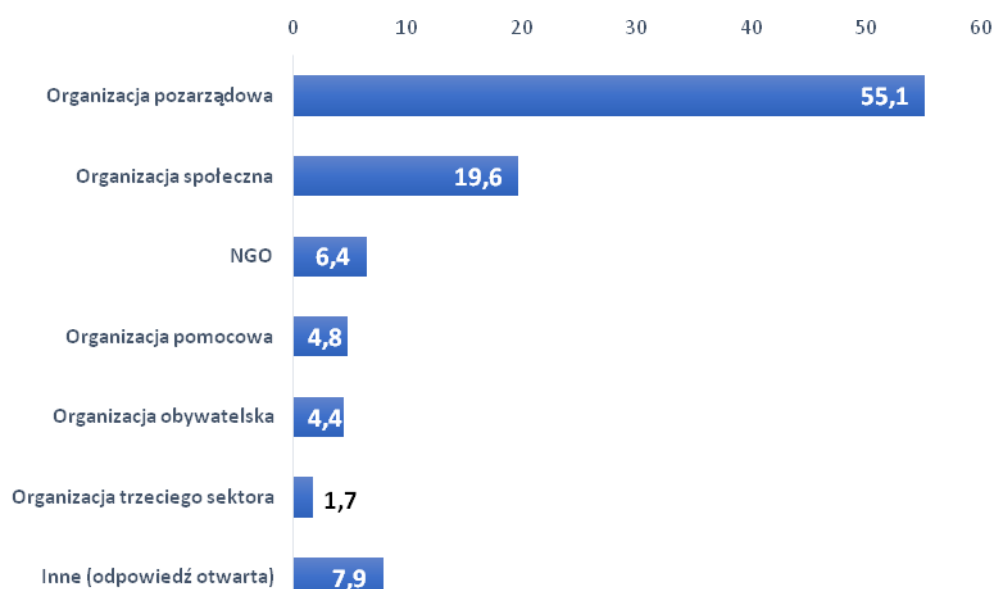
Wykres 61. Deklarowane cele korzystania z portalu ngo.pl. Uwaga: Uwaga: Można wskazać maksymalnie 2 odpowiedzi. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Wartości i opinie

Przedstawiciele organizacji zostali zapytani o to, jakie określenie, ich zdaniem, najlepiej pasuje do tego, jakim są podmiotem. Zdecydowanie najczęściej wybierany wariant to „organizacja pozarządowa” – taką opcję wybiera 55,1% osób. 19,6% podmiotów najbardziej identyfikuje się z określeniem „organizacja społeczna”, zaś mniej ze zwrotami: „organizacja pomocowa” (4,8%), „organizacja obywatelska” (4,4%) i „organizacja trzeciego sektora” (1,7%). Wśród innych określeń badani wymieniają: klub sportowy (4 wskazania), fundacja edukacyjna, fundacja rozwoju, grupa / zrzeszenie, organizacja historyczno-edukacyjna, stowarzyszenie, stowarzyszenie twórcze, szkoła społeczna, szkoła filmowa, wolontariat na rzecz osób z niepełnosprawnością i związek.

Wykres 62. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Z jakim określeniem na Państwa organizację (poza słowem „fundacja” lub „stowarzyszenie”) najbardziej się Państwo utożsamiają?”. Dane w %.

Najważniejsze wartości, w jakie wierzy organizacja, to uczciwość (45,5%), poczucie misji (44,8%), zapał i zaangażowanie (43,6%), profesjonalizm (42,1%), bezinteresowność (34,1%) oraz przejrzystość i jawność (33,2%). Za najmniej ważne na wskazanej liście uznano wynik ekonomiczny / zysk (40,8%), wierność tradycjom (24,8%), zgodność z procedurami (20,1%) oraz zaufanie (19,6%). Wśród dodatkowo wymienianych ważnych dla organizacji wartości wskazuje się: możliwość osiągnięcia satysfakcji z działań, spójność zespołu oraz sprawność / niezawodność.

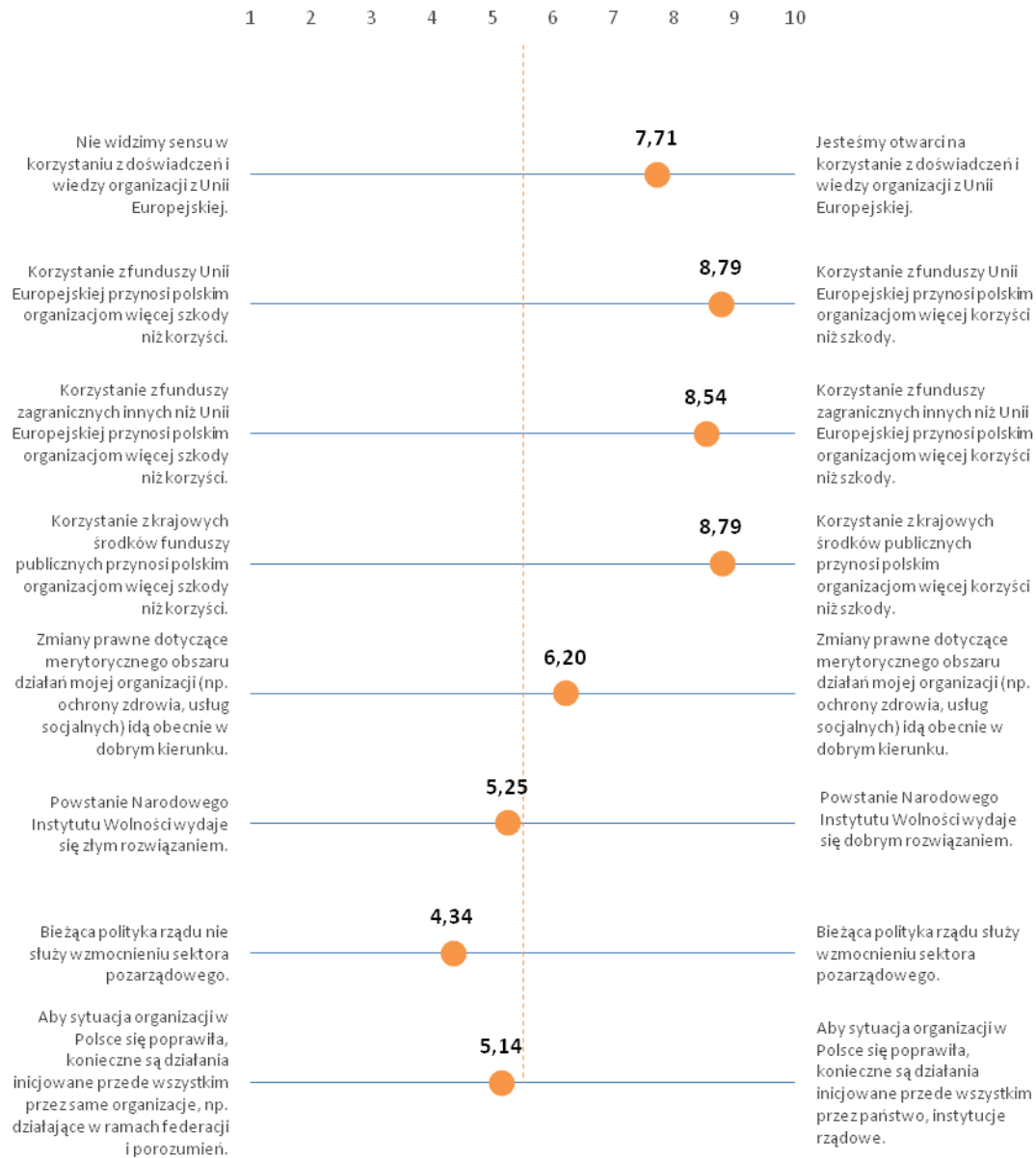
Tabela 22 Wartości najważniejsze i najmniej ważne w organizacji według badanych. Uwaga: Można wskazać maksymalnie 5 odpowiedzi w każdym wskazaniu. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Wartość	Wskazanie	
	Jako najważniejsza	Jako najmniej ważna
Uczciwość	45,5	11,6
Poczucie misji	44,8	13,1
Zapał, zaangażowanie	43,6	11,3
Profesjonalizm	42,1	13,9
Bezinteresowność	34,1	14,8
Przejrzystość, jawność	33,2	12
Troska o dobro wspólne	29,5	14
Zaufanie	28,1	19,6
Determinacja, konsekwencja w działaniu	27,1	12,6
Użyteczność	25,8	12,3
Otwartość/ tolerancja	24,8	16
Skuteczność	21,3	18,6
Niezależność, samorządność	17,7	17,1
Demokratyczne zarządzanie	14,6	12,3
Solidarność	12,7	13,1
Wierność tradycjom	12,7	24,8
Samopomoc	8,4	17,8
Zgodność z procedurami	5,1	20,1
Wynik ekonomiczny/zysk	4,7	40,8
Inna wartość (odpowiedź otwarta)	1,4	1,5

Badani zostali poproszeni o ustosunkowanie się do szeregu twierdzeń na temat sytuacji sektora pozarządowego w Polsce. Dokonywali wyboru wariantów od 1 do 10, gdzie wraz ze wzrostem wartości wskaźnika rośnie poziom identyfikacji z danym stwierdzeniem. Z zebranych danych wynika, że badani twierdzą, przede wszystkim, że korzystanie z krajowych środków publicznych i funduszy unijnych przynosi polskim organizacjom więcej korzyści niż szkody (w obu przypadkach wynik wyniósł 8,79). Analogicznie docenia się możliwość korzystania ze środków zagranicznych innych niż przyznawane w ramach programów unijnych (8,54). Dodatkowo badani są raczej otwarci na korzystanie z doświadczeń i wiedzy organizacji z terenów Unii Europejskiej (7,71).

Bardziej krytycznie respondenci odnoszą się do kierunku zmian prawnych dotyczących merytorycznych obszarów działania organizacji (ocena jest pozytywna, ale nieznacznie – 6,20). Nieznacznie poniżej przeciętnej ocenia się powstanie Narodowego Instytutu Wolności (5,25), wyraźnie gorzej – bieżącą politykę rządu (jest ona postrzegana raczej niekorzystnie). W środowisku organizacji nie ma poza tym jednoznacznego stanowiska odnośnie roli państwa i instytucji rządowych.

Wykres 63. Stwierdzenia dotyczące sytuacji sektora pozarządowego w Polsce. Średnie deklaracje na dziesięciopunktowej skali, gdzie 1 = zgoda z opinią prezentowaną po lewej stronie, a 10 = zgoda z opinią prezentowaną po prawej stronie.

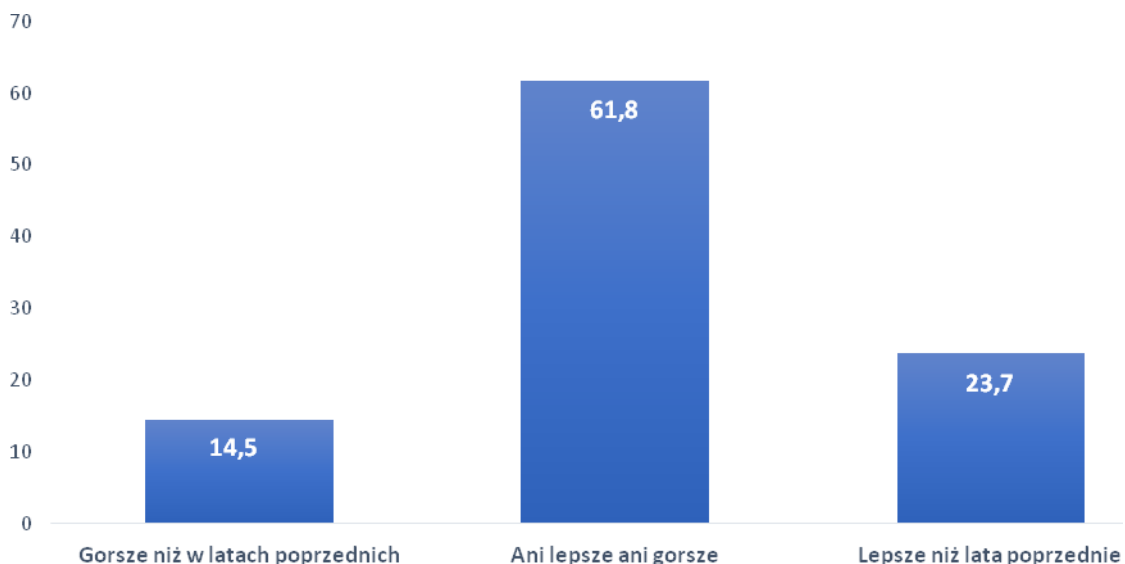
Badani zostali dodatkowo poproszeni o ustosunkowanie się do siedmiu twierdzeń na temat polskiego sektora NGO. Opinie na temat wszystkich tez są raczej mało wyraziste, co może wynikać z trudności w ustosunkowaniu się do zaproponowanych twierdzeń lub różnicowań w obrębie sektora. Z danych wynika, że organizacje raczej mają przekonanie (choć nieznaczne) o własnym pozytywnym wpływie na życie społeczne w okolicy, w której działają, a także na rozwiązywanie ważnych problemów w skali całego kraju. Respondenci są też skłonni nieznacznie bardziej identyfikować się z tezami o tym, że ludzie w Polsce nie rozumieją specyfiki działania organizacji pozarządowych. Jednocześnie padają deklaracje (ponownie, o niewielkiej sile), że działania instytucji państwowych nie sprzyjają rozwojowi sektora pozarządowego, co jednak nie zmienia faktu, że potrzebne byłoby dbanie o tworzenie wizji rozwoju całego sektora.

Tabela 23. Opinie na temat polskiego sektora NGO. Średnie na skali od 1 do 5, gdzie 1 = zdecydowanie nie zgadzam się z podanym stwierdzeniem, a 5 = zdecydowanie zgadzam się z podanym stwierdzeniem.

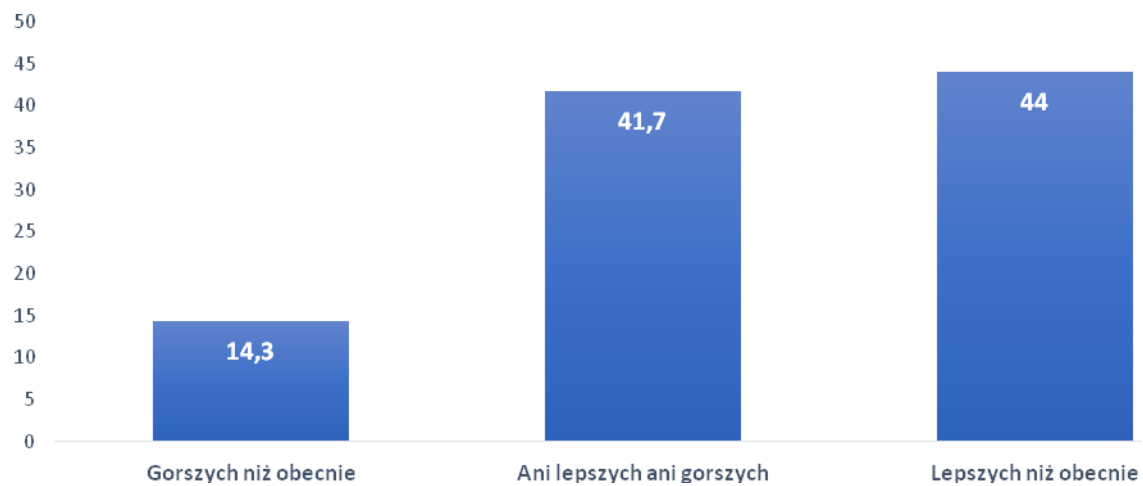
Opinie na temat polskiego sektora NGO	Średnia
Wpływ organizacji pozarządowych na życie społeczne w mojej okolicy zwiększa się.	3,48
Większość ludzi w Polsce nie rozumie na czym polega działalność organizacji pozarządowych.	3,34
Organizacje pozarządowe mają ogólnie duży wpływ na rozwiązywanie ważnych problemów społecznych w skali kraju.	3,34
W Polsce trudno mówić o istnieniu sektora pozarządowego jako wspólnoty organizacji - istnieją wyłącznie poszczególne organizacje realizujące swoje cele.	3,18
Współpraca między różnymi organizacjami jest wysoce utrudniona lub wręcz niemożliwa za względu na podziały polityczne w polskim społeczeństwie.	2,93
Ogólnie rzecz biorąc działania państwa polskiego sprzyjają w Polsce rozwojowi sektora pozarządowego.	2,65
Każda organizacja powinna dbać przede wszystkim o własny rozwój, więc nie ma sensu tworzyć wizji rozwoju całego sektora.	2,53

Biorąc pod uwagę rok 2017 badani są generalnie umiarkowanie zadowoleni z jego przebiegu – na skali 1-10 średnia ocena wynosi 6,51 – jest nieznacznie wyższa od wartości przeciętnej. 61,8% podmiotów ocenia ogólne warunki działania organizacji w ostatnim roku jako podobne do tych, które organizacja miała wcześniej. Więcej jest natomiast optymistów (23,7%), czyli podmiotów, w których twierdzi się, że ostatni rok był lepszy niż poprzednie, niż pesymistów (14,5%). Optymistycznie organizacje spoglądają też w przyszłość – lepszego kolejnego roku spodziewa się aż 44% podmiotów (gorszych warunków działania – jedynie 14,3%).

Wykres 64. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Jak ogólnie ocenia Pan/Pani warunki działania swojej organizacji w ostatnim roku?”. Dane w %.

Wykres 65. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Jakich warunków działania spodziewa się Pan/Pani w najbliższym roku?”. Dane w %.

STUDIUM JAKOŚCIOWE

Antonina Paplińska i Jerzy Boczoń

Badanie ilościowe kondycji III sektora w woj. Pomorskim zostało uzupełnione o dane jakościowe, pozyskane w ramach zorganizowanych zogniskowanych wywiadów grupowych (fokusy) oraz indywidualnych wywiadów z wybranymi ekspertami. Focusy zostały przeprowadzone w trzech grupach w 3 środowiskach lokalnych: Kartuzy, Słupsk, Starogard Gdański. Ich uczestnikami byli działacze lokalnych organizacji pozarządowych – zarówno kadra zarządzająca jak i pracownicy oraz członkowie a także wolontariusze. W wywiadach indywidualnych wzięli udział eksperci reprezentujący środowisko naukowe, pozarządówkę oraz przedstawiciele administracji lokalnej. Wyniki tych eksploracji zostały zaprezentowane w dwóch oddzielnych częściach, aby dać szersze spojrzenie na sytuację sektora bez zbytniego uogólniania zawartych w nich treści.

Pytania zadane uczestnikom badania dotyczyły m.in. takich zagadnień jak:

- ❖ Ocena ogólnej kondycji organizacji pozarządowych;
- ❖ Zmiany, które zaszły w środowisku pozarządowych na przestrzeni 4 lat;
- ❖ Rodzaj trudności napotykanym w bieżącej działalności społecznej;
- ❖ Funduszy z których korzystają najczęściej organizacje pozarządowe;
- ❖ Zasobów materialnych, osobowych i organizacyjnych, którymi dysponują organizacje pozarządowe;
- ❖ Proces ekonomizowania działań organizacji pozarządowych;
- ❖ Relacje organizacji pozarządowych z podmiotami z innych sektorów: administracją publiczną oraz biznesem;
- ❖ Ocena systemu wsparcia organizacji pozarządowych.

I. FOCUSY GRUPOWE

Liderzy biorący udział uczestniczący w badaniu byli podzieleni w ocenie aktualnej kondycji sektora. Przede wszystkim odczytywano ją poprzez kondycję swojej własnej organizacji. Najczęściej wskazywano, że zwiększyła się konkurencja pomiędzy samymi ngo i tym samym trudniej pozyskać środki na swoje działania, wzrosły koszty funkcjonowania organizacji. Inni dostrzegali poprawę współpracy z lokalnym samorządem, wzrost budżetu pozostającego w dyspozycji prowadzonej przez nich organizacji. Część barier wymienianych jako utrudniające funkcjonowanie ngo, pozostała niezmienna i znajduje swoje odzwierciedlenie także w poprzednich badaniach sektora pozarządowego na Pomorzu – jest to m.in. brak kontraktowania usług świadczonych w ramach zadań własnych samorządów lokalnych w perspektywie dłuższej niż 1 rok, co wiąże się z koniecznością wydatkowania wszystkich środków do końca grudnia a także kilkumiesięczną przerwą w finansowaniu na początku roku.

„(...) Prowadzenie przez organizację pozarządową Hospicjum, świetlicy terapeutycznej, wymusza działalność przez cały rok, nie można jej ograniczać do okresu realizacji projektu czy podpisania kontraktu (...)”.

Zadaniem uczestników kondycja organizacji pozarządowych jest także wciąż mocno zróżnicowana terytorialnie. Te podmioty, które funkcjonują w obrębie tzw. Metropolii czy w większych miastach naszego województwa mają lepsze szanse rozwoju, w przeciwieństwie do tych usytuowanych w mniejszych

miejsowościach. Zróżnicowanie to obejmuje kilka zasadniczych kategorii: od kwestii zasobów finansowych, ale także, sprzętowych, lokalowych do kadrowych.

„(...) Dla mnie dobrze radzą sobie te organizacje, które zatrudniają pracowników. Tych jest więcej w dużych miastach(...)”.

Na wsi oraz w mniejszych miejscowościach problemem brakuje także przestrzeni dla działań społecznych, nie tylko tych akcyjnych, ale przede wszystkim tych stałych, związanych z prowadzeniem organizacji pozarządowej:

„(...) Nie mamy się gdzie spotykać. Spotykamy się w domach (...)”.

„ (...) Nie ma takich miejsc. Nie zawsze można korzystać z zasobów gminy bo oni też mają swoje działania, choć czasem pomagają (...)”.

„ (...) Jedna z gmin w Małopolsce udostępnia trzy lokale na godziny. I tam korzystają z tego organizacje czy grupy nieformalne, które nie mają swojego lokalu. Mają do dyspozycji 5 komputerów, drukarki, mają swoje szafki. I okazało się, że to się bardzo sprawdziło, wiele małych stowarzyszeń ma gdzie się spotkać, mają gdzie wspólnie napisać projekt, wydrukować (...)”.

Wspomniane zróżnicowanie dotyczy także dostępu do informacji, jak również możliwości kooperacji, nawiązywania współpracy. Zdaniem uczestników dysproporcje te nadal się zwiększają.

Jednocześnie liderzy biorący udział w badaniu wskazywali na działania podejmowane na poziomie centralnym, które mają na celu niwelowanie tych różnic rozwojowych.

„ Coraz większy jest nacisk na dofinansowanie małych organizacji albo organizacji, które wcześniej nie brały udziału w projektach”.

Zauważono, że Narodowy Instytut Wolności tworzy określone programy, w które bardziej niż dotychczas otwierają się na małe organizacje. Jako przykład wymieniano m.in. konkursy dotacyjne w ramach programów: Niepodległa, Kultura Interwencje czy zaktualizowany Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Jako element tego trendu interpretowano również uchwalenie Ustawy o Kołach Gospodyń Wiejskich - sformalizowanie tych struktur ma zdaniem uczestników wzmocnić potencjał aktywności obywatelskiej w mniejszych miejscowościach, ale także docenić znaczenie istnienia półformalnych struktur takich jak np. rady parafialne, czy właśnie KGW. Funkcjonują one często jako centra lokalnej aktywności, organizując życie mieszkańców, choć nie są wprost organizacjami pozarządowymi.

Jednocześnie podkreślono, że w trakcie ostatnich 4 lat pojawiło się zjawisko które nigdy wcześniej nie występowało w tak dużej skali, ani z taką intensywnością, a które może być jedną z blokad rozwoju społeczeństwa obywatelskiego ponieważ uderza w fundamentalną potrzebę współpracy. Jest nią bardzo głęboki podział ideologiczny, polityczny obserwowany nie tylko wśród pomorskich działaczy pozarządowych. Zdaniem części uczestników coraz częściej działacze pozarządowi nie podejmują współpracy z innymi podmiotami lub liderami ze względu na dzielące ich różnice ideowe.

Liderzy zauważyli wzrost liczby nowych organizacji w ostatnich 4 latach choć podkreślają, że jedynie część z nich podejmuje faktyczne działania.

„(...) U nas w powiecie, w ciągu dwóch lat przybyło ponad sto organizacji. Mamy 458 w tej chwili. Klon Jawor robił kiedyś badania, że 10% organizacji działa. U nas 12 -15 procent czyli 60 organizacji, które możemy wymienić, że coś tam robią (...)”.

Jednocześnie wśród tzw. „aktywnych” ngo wzrasta konkurencja nie tylko o środki publiczne ale także odbiorców, w szczególności działań pomocowych. Utrzymuje się zgłaszane także w poprzednich badaniach sektora pozarządowego na Pomorzu, zjawisko tzw. „grantozny”.

„(...) Jeśli okazuje, że są środki na wsparcie działań przeciwpowodziowych to nagle organizacje, które do tej pory zajmowały się np. edukacją młodzieży zaczynają startować w konkursach na działania przeciwpowodziowe. Jak trzeba to stosowne cele dopiszą do statutu - to jest chore (...)”.

„(...) To wychodzi przy projektach z funduszy europejskich gdzie jest walka o klienta. Niby ma iść wszystko w jednym kierunku, ale przez tę konkurencję nie ma synergii. Czasem sobie po prostu szkodzimy. I obraca się to przeciw naszym uczestnikom projektowym. Zamiast poprawy czasami dzieje się gorzej z braku chęci, współpracy i wspólnego planowania, wspólnego działania, wspólnej realizacji, wspólnego rozliczania, brania wspólnej odpowiedzialności. Tylko jeżeli ma się wspólne cele to można zrobić projekt partnerski. Ale dziś bardzo trudno znaleźć takiego partnera (...).”

Uczestnicy badania wskazywali także na duże dysproporcje w skali środków, które przekazywane są na współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi na poziomie poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności gmin, ale także ich „rozłożenie” terytorialne. Czasem środki na finansowanie stałych działań są zbyt małe, co uniemożliwia spełnienie standardów i uzyskanie oczekiwanego rezultatu:

„(...) Z Miasta na świetlice, na cały rok mamy 6 tysięcy. To jest za mało na utrzymanie lokalu, doposażenie, prowadzenie zajęć gdzie musi być co najmniej 2 wychowawców. Pomoc na cele społeczne musi być na pewnym poziomie (...).”

„(...) Ja nie mam problemu z tym, że samorząd Gdańska przeznaczają większe środki niż samorząd Kartuz czy jakiegokolwiek innego miasta bo to są pieniądze tej wspólnoty. I po prostu jeden budżet jest mniejszy a drugi większy. To jest normalna rzecz. Ja mam problem z czymś innym, z tym, że pieniądze które są przeznaczane na teren całego województwa są nie równo redystrybuowane. Dwa lata temu odbył się Kongres Kultury Pomorskiej i wtedy przygotowaliśmy materiały o wydatkowaniu środków. I tak np. Departament Kultury Urzędu Marszałkowskiego na kulturę instytucjonalną przekazuje 98% środków, z czego 2% przekazywanych jest organizacjom pozarządowym. Dodatkowo 96,5% środków jest kumulowanych przez Trójmiasto, a pozostała część, 3,5% idzie w pozostały obszar województwa pomorskiego. Jak prześledzimy środki z konkursów dla ngo to ponad 70% kumulowane jest w Trójmieście a 28% idzie w teren. To powoduje, że te organizacje spoza aglomeracji trójmiejskiej mają dużo trudniejszą sytuację i to są bardzo twarde dane (...).”

Remedium na ograniczone środki publiczne ma być ekonomizacja swoich działań przez organizacje pozarządowe. Część uczestników wyrażała jednak powątpiewanie czy narzędzia tzw. ekonomii społecznej są odpowiednio wykorzystane przez ngo.

Ja uważam, że myśmy przegrali ostatnie sześć lat nie stawiając na ekonomizację i rozwój samofinansowania się organizacji pozarządowych. Naszym zadaniem, także jako COP, było „nauczenie” organizacji ale też partnerów samorządowych i biznesowych, że nie ma nic za darmo. Nikt nie daje żadnej zupy za darmo, nawet jeśli jest zupa dla osób bezdomnych to ktoś musi zebrać pieniądze i ktoś musi ugotować i ktoś musi to rozdać. Społeczność jest przyzwyczajona do tego, że jeśli robisz kino obywatelskie to ono nie może już być odpłatne, ono musi być nieodpłatne bo jest kino obywatelskie. Jak robisz jakieś tam warsztaty z robotyki to też oczekują ludzie, że to będzie nieodpłatne. I to jakby buduje taką świadomość, że usługi organizacji „spadają z nieba”.

Jednocześnie część uczestników wskazuje na słabość sektora w kontekście wyzwań tzw. ekonomizacji:

„(...) Bardzo często przychodzą potem do mnie ludzie – mówią „Ratuj!”. Bo chcieliśmy coś zrobić i nie wyszło. Bo przyszedł urząd skarbowy i teraz trzeba zapłacić albo zwrócić pieniądze. Tu jest problem. Na działalność gospodarczą na pewno jesteśmy za słabi. Nie mamy zasobów, nie mamy doświadczenia, a poza tym bardzo często nie mamy dobrego księgowego, kogoś kto nie tylko księguje dokumenty ale potrafi współzarządzać, doradzać. Rzucamy się na tę ekonomizację bo takie jest modne słowo i wszyscy mówią, że trzeba się ekonomizować (...).”

„(...) Dla mnie kluczowa jest profesjonalizacji. Profesjonalna organizacja potrafi utrzymać pracowników i biuro. A ekonomizacja wiąże się po prostu z zyskiem. Ja myślę, że tutaj jest mieszanie pojęć. Bo teraz na siłę chcemy ekonomizować organizacje pozarządowe a nie mówimy już o profesjonalizacji (...).”

„(...) Gdyby można było pozyskać środki na chociaż na księgowość i ½ etatu administracyjnego to może być tworzona półprofesjonalna organizacja. Ma fundamenty, jakieś podstawy. NGO oparte tylko na wolontariacie nigdy się nie rozwinie i o żadnej działalności gospodarczej nie może być mowy (...).”

Jednocześnie uczestnicy badania, dostrzegając różny poziom rozwoju organizacji, postulowali aby pozostawić dowolność liderom w określaniu skali działań, ich częstotliwości i natężenia. Podkreślano, że ta różnorodność jest immanentną cechą sektora pozarządowego

„(...) Organizacje ciągle się tworzą. Są bardzo różne, odnośnie tematów, skali działania, zasobności portfela, tego czy planują czy też nie zatrudniania pracowników, jak rozumieją profesjonalizację i ekonomizację. Zmusza mnie to do takiej refleksji, że powinniśmy zadbać o to miejsce dla wszystkich. Znaczący że zarówno organizacja z małej miejscowości, która ma 3 osoby, jest zwykłym stowarzyszeniem i robi od czasu do czasu jakąś rzecz po godzinach bo tak chcą, jest tak samo ważna jak te wszystkie OWES-owo, COP-owe instytucje, które zatrudniają po kilka, kilkanaście osób. Nie mówiłbym że ta jest słaba, a ta jest silna (...)”.

Jednocześnie padł postulat aby z kategorii organizacji pozarządowych wydzielić organizacje społeczne jako te, które zawsze będą opierały swoje działania o bezpłatną pracę członków czy wolontariuszy.

Badani wskazywali również na coraz częstsze próby współpracy z sektorem prywatnym i wzrost liczby inicjatyw na styku biznesu i organizacji pozarządowych:

„(...) Ja widzę w moim subregionie, że zaczyna coraz więcej być takich przedsięwzięć, inicjatyw. I widzę, że biznes zaczyna wyładać na to pieniądze. Są to jeszcze bardzo małe, póki co środki, dziesiątki, najwyżej setki tysięcy złotych a to powinno być, moim zdaniem, miliony, ale to jest proces”.

„ (...) Wypracowaliśmy sobie grupę stałych sponsorów. Jak na Zjazd Kaszubów trzeba było przewieźć do Bytowa osiem koni, wóz drabiniasty, bryczki to poprosiłem i nie było problemu. Jak idę do kogoś czy to po kiełbasę na ognisko dla dzieci czy po coś innego to jeszcze nikt mi nie odmówił (...)”.

Przeszkodą w rozwijającej się współpracy jest z jednej strony odmienny sposób komunikacji i funkcjonowania z drugiej, w przypadku mniejszych podmiotów gospodarczych, przepisy które nie często nie stanowią zachęty do wspierania działań społecznych.

„(...) Wadą trzeciego sektora jest to, że nie mówimy językiem korzyści. Jak pójdziemy do przedsiębiorcy to my poprosimy go. A my nie mówimy że jeżeli zrobisz z nami to i to to będziesz miał to i tamto. My tego nie umiemy. A oni tego oczekują (...)”.

„(...) Często jesteśmy nieterminowi. Mamy tak dużo na głowie, że ta współpraca nie idzie gładko. Oni tego nie rozumieją bo dla nich liczy się konkret (...)”.

„(...) Jak dostajemy pieniądze od sponsora to najczęściej nie chcą nawet żadnych umów. Wolą nawet pieniądze wyciągnąć z kieszeni, nie chcą żadnej reklamy, nie wspominajcie, ja to robię z czystej sympatii dla was, dla dzieci, bo będę miał z tego problemy. To jest wina systemu finansowego (...)”.

W trakcie badań podnoszono również wciąż słabe wykorzystanie instrumentów związane z mobilizowaniem szerokich rzesz odbiorców. Uczestnicy jednogłośnie podkreślali, że lepiej mieć 1000 osób, które systematycznie wpłaci po 10 zł niż jednego, który wpłaci 10 000 od czasu do czasu. Wciąż jednak nie dostrzega się potencjału w dużych grupach aktywnych obywateli, przekładając je nad poszukiwania „mitycznego” sponsora. Niestety organizacje pozarządowe zdają się być do tego nieprzygotowane. Nie mają odpowiednich zasobów kadrowych, pomysłu jak „sprzedać” swoją ideę, w obliczu stałego deficytu środków finansowych nie potrafią wykorzystywać np. nowych mediów do komunikacji z potencjalnymi darczyńcami. Jednocześnie podkreślano, że rośnie świadomość społeczna, coraz więcej osób jest wrażliwych na krzywdę zwierząt, sytuację grup defaworyzowanych itp.

W kontekście współpracy z samorządem lokalnym dostrzeżono poprawę na przestrzeni ostatnich kilku lat. Zdaniem uczestników badania częściowo wymuszają to przepisy prawa, ale zmienia się także świadomość zarówno samych działaczy jak i urzędników.

„(...) Ostatecznie bowiem dobre relacje zależą od ludzi, jaki tam siedzi człowiek za tym biurkiem i jaki człowiek przyjdzie do niego z tej organizacji (...)”.

Najczęściej pojawiającym się oczekiwaniem wobec lokalnego samorządu było z jednej strony zwiększenie środków przeznaczanych na współpracę z podmiotami społecznymi, z drugiej ograniczenie formalności niezbędnych do rozliczenia przekazanych środków:

„ (...) Mnie ta biurokracja podcina skrzydła. Co roku składam oferty i co roku muszę drukować 12 stron statutu. No przecież oni to mają, tak samo jak KRS – można wystukać i sprawdzić czy są zmiany. A przecież tak nie musi być. Po raz drugi składaliśmy projekt ministerialny, minimalna biurokracja. Statut nie był wymagany – Statut macie na stronie, ściągnijemy sobie. Żadnych faktur nie dołączaliśmy - wystarczyło, że je były wpisane w sprawozdanie. Można? Można. Jak Ministerstwo może to gmina nie...?(...)”.

„(...) Czy ja dostanę 10 zł czy 5 tysięcy to tyle samo papierów muszę wypełnić, muszę księgową zatrudnić (...)”.

W kontaktach z administracją publiczną uczestnicy wskazywali także na przypadkowość i brak strategicznego podejścia do szeroko pojętych kwestii społecznych, w tym brak diagnoz potrzeb społecznych, ale także potrzeb ngo funkcjonujących w określonych obszarach, zarówno na poziomach miast jak i gmin:

„(...) Wszystko za każdym razem trzeba wydeptywać, tłumaczyć, wyszarpywać – to kosztuje wiele czasu i nerwów (...)”.

„(...) Nikt o tym nie myśli całościowo. Urzędnik na swój wycinek i to realizuje, nie patrzy na całość. Chociaż wydaje się że i tak jest lepiej niż było (...)”

Działacze akcentowali, że dla wielu organów administracji publicznej, kwestie społeczne są działaniem podrzędnym w stosunku do inwestycji „twardych”:

„(...) Jeżeli sprawy społeczne będą traktowane na takim samym poziomie jak zrobienie chodnika, to już będzie lepiej (...)”.

Uczestnicy badania wskazywali także na stałą niechęć do finansowania kosztów osobowych w projektach społecznych, w tym funkcji tzw. koordynatora, który zwyczajowo powinien być wkładem własnym osobowym. Ponadto problemem jest również brak finansowania tzw. kosztów stałych ponoszonych przez organizacje pozarządowe. Generuje to znaczne obciążenia dla ngo na kilku poziomach. Niedostatki finansowe generują wypalenie zawodowe i spadek motywacji do dalszego działania:

„(...) Powiat, gmina nie płacą za koordynatora. Nie przyznają na to środków i jest to działanie społeczne. Więc bardzo często posiłkowaliśmy się projektami z Urzędu Marszałkowskiego - finansowaliśmy koordynatora przy okazji innego projektu. Ale to też nie były duże środki. Takie łatanie dziur, finanse, które nie są wcale adekwatne do wkładu pracy. Co tu dużo mówić. Ja czuję się osobiście wypalona zawodowo no i nie chce mi się dłużej prowadzić Stowarzyszenia. Jestem młoda, mam trójkę dzieci, trzy firmy i Stowarzyszenie jako czwartą firmę (...)”.

„(...) Moja motywacja spada. Przychodzą do nas i mówią: a weźcie nam i zasponsorujcie. Ale z czego? Z własnej kieszeni? Stowarzyszenie nie osiąga przecież dochodu. Przychodzi też sołectwo, inni radni, pytają czy coś zrobimy? My teraz na dożynki sołectkie zasponsorowałyśmy na 500 porcji bigosu i produkty i pracę, gdzie koszt był 300 – 500 zł samych produktów. Ponadto koszty księgowej, ksero, telefonu, internetu, komputera, drukarki. Dostałam ją osiem lat temu w ramach projektu, ale co z tego. Ja muszę ją doposażyć w toner i papier. Dojazdy też na własny koszt. Nikt nie chce takich kosztów pokrywać, nikt tego nie liczy, skąd na to brać? Stowarzyszenie to nie tylko koszty samych działań, niby każdy o tym wie ale pieniędzy na to nie ma (...)”.

„(...) Ja mam to samo uczucie. Ja też się czuje wypalona. Ja mam poza Stowarzyszeniem jeszcze firmę, gospodarstwo, piątkę dzieci i trzynastoro wnucząt. Jestem zmęczona (...)”.

Wskazywano także wrażliwość trzeciego sektora na zmiany na politycznych szczeblach samorządów różnych szczebli:

„(...) Przez ostatnie lata udało się nam wyspecjalizować. Miałyśmy cykliczne wydarzenia – druga, trzecia edycja. To się spotykało z dużym zainteresowaniem, choć to nie były duże środki. Zaczęłyśmy się profesjonalizować i nasze działania zaczęły być zauważone przez Województwo i Marszałka. Robiliśmy kilka warsztatów na ich zlecenie. I to się ucięło po ostatnich wyborach. I tutaj widać tę politykę. Skupiłyśmy się więc na działaniach z osobami niepełnosprawnymi i seniorami. Na to jest teraz trend. Na to jest moda teraz (...)”.

Niestety problemem zgłaszanym przez działaczy biorących udział w badaniu jest zjawisko kurczenia się środowiska społeczników - liderzy się starzeją, brakuje wymiany pokoleniowej. Charakter pracy w organizacji pozarządowej wymaga dużego nakładu pracy, często kosztem rodziny, co w dzisiejszych czasach nie stanowi atrakcyjnej alternatywy. Wskazywano, że coraz więcej osób „odchodzi” z sektora pozarządowego, panuje zniechęcenie, a także dostrzegalny

„brak warunków by chciało się chcieć”:

„(...) U nas w Klubie to są po prostu pasjonaci. Bo jeżeli ja trenerowi daję trzysta czy czterysta złotych na miesiąc to nie wiem czy my mówimy o wynagrodzeniu. Czy to nie jest zwrot kosztów za dojazd na treningi, na mecze. To nie są takie pieniądze, które są zadawalające. To powinno na pewno się zmienić. Ale dla mnie większym zmartwieniem jest brak nowych działaczy, brak zainteresowania dzieci i młodzieży w ogóle sportem (...)”.

Zjawiskiem z tym powiązanim i akcentowanym przez zaproszonych działaczy jest postępujące osamotnienie liderów, który w zależności od indywidualnych predyspozycji „ciągną” swoje organizacje.

„(...) Ogólna kondycja zawsze zależy od osób, które są zaangażowane w działanie. (...) To zawsze zależy od liderów (...)”.

Jednak zdaniem uczestników liderzy są coraz bardziej osłabieni, brakuje wsparcia dla ich działalności:

„(...) Podcina się nam skrzydła (...). Ludzie nie czują, że jak mają pomysł to za tym idzie poparcie. Wsparcie jest tylko na pewnym etapie, ale potem wszyscy pozostają sami sobie, o wszystko trzeba walczyć (...)”.

Uczestnicy podawali przykłady organizacji pozarządowych, nawet tych z dużym doświadczeniem, które „wygasają” ponieważ nie udało się znaleźć następców chętnych aby kontynuować rozpoczęte kiedyś dzieło. Szczególną trudność stanowi mobilizowanie i angażowanie młodszych pokoleń. Nie zachęcają ich warunki w jakich funkcjonują organizacje pozarządowe, a trudności odstraszały od stałego zaangażowania.

„ (...) Zauważam, że nie ma młodych ludzi, którzy gdzieś tam po nas zaczynają działać (...)”.

„ (...) Nie ma następców (...)”.

Badani wskazywali także na brak programów rozwoju krótko i długoterminowego dla ngo, a także brak specjalistycznego wsparcia dla liderów. Koordynacji takich działań brakuje nie tylko na poziomach gmin i czy powiatów ale także samorządu województwa. Wskazywano jednocześnie, że tego typu wsparcie jest na niektórych obszarach świadczone przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej czy tzw. Centra Organizacji Pozarządowych – choć nie wszędzie zostały one wyłonione, a ich finansowanie jest na różnym poziomie.

Zdaniem uczestników badania brakuje rozwiązań systemowych. Konieczne jest stałe finansowanie przez samorządy lokalne i samorząd regionalny wystandaryzowanego systemu wsparcia organizacji pozarządowych. Bez ciągłości finansowania na określonym poziomie trudno zagwarantować dostępność usług wysokiej jakości, wsparcie ekspertów, które umożliwiłoby realny wpływ na kondycję i rozwój podmiotów objętych wsparciem. Jednocześnie konstrukcja ich ofert powinna być specyficzna dla danego obszaru, oparta o aktualizowaną diagnozę potrzeb. W tym kontekście Centra Organizacji Pozarządowych nie powinny budować osobnego systemu ale współpracować z już istniejącymi, w tym np. z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej, których zadaniem jest przede wszystkim wzmacnianie potencjałów ekonomicznych w ngo.

Postulowano także rozwiązania systemowe w odniesieniu do konieczności prowadzenia pełnej księgowości, która wciąż jest dla organizacji dużą barierą. Pojawiły się pomysły aby to gminy lub Centra Organizacji Pozarządowych stale zatrudniały osoby oferujące tego typu wsparcie:

„ (...) Księgowość musi być była prowadzona, trzeba znaleźć na to środki. To się dzieje z różnym skutkiem, małe organizacje nie mają kasy na księgowość, więc ona kuleje. A np. gdyby był taki jeden, fajny system - od województwa, przez powiaty. I każdy by się dokładał, i byłby podmiot, który by świadczył usługi księgowe dla tych małych organizacji, „obrabiał” je na co dzień. I w tym momencie zakazane mogłoby być wpisywanie kosztów księgowych w tych wszystkich projektach. Wtedy każdy projekt miałby odciążone np. po 500 zł ale jest to bardziej systemowo uporządkowane. Oczekujemy od ngo profesjonalnych działań ale z drugiej strony nie można robić wszystkiego (...)”.

„ (...) Tyle mamy w powiecie organizacji... Daliby jeden etat to byłaby osoba, która powie co i jak ma być rozliczone, ile mniej problemów byłoby po obu stronach (...)”.

„U nas od października do końca 2019 roku będzie chociaż doradztwo księgowe w Starostwie. To duża pomoc, będzie można się dowiedzieć jak opisać fakturę, jak napisać sprawozdanie roczne itp. (...)”.

Pojawiła się także sugestia aby powołać bądź wyszkolić organizacje, które byłyby „zbieraczami” pieniędzy i następnie redystrybuowałyby je w środowisku lokalnym wśród mniejszych ngo. Taką funkcję mogłyby również pełnić Centra Organizacji Pozarządowych, które choć mają za zadanie pomagać innym organizacjom często konkurują z nimi o środki w tych samych konkursach.

Podnoszono także problem niskiej jakości współpracy pomiędzy samymi organizacjami pozarządowymi, pogłębiający się brak wzajemnego zaufania. Na ten problem nakłada się brak czasu i miejsca integracji wewnątrzsektorowej.

„(...) Jak byliśmy w Stężycy (Pomorskie Forum Inicjatyw Pozarządowych), to porozmawialiśmy, poznaliśmy się. Na co dzień tego nie ma, nikt nie znajduje na to czasu (...)”.

„(...) Nasze miasto jest małe, a jednak jest wiele organizacji, które się nie znają, ale nie mają chęci współpracy; nie chcą się poznać, podzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem. Brak osób, które przyszłyby i powiedziały że chcą coś zrobić razem (...)”.

„(...) Powinny być podmioty, które takimi rzeczami się zajmują. Żadna z małych organizacji nie ma szans ani potencjału organizować takie wydarzenia, a to jest bardzo ważne bo oduczyliśmy się współpracować (...)”.

Jednak wsparcie organizacji pozarządowych musi uwzględniać zmiany jakie zachodzą w samym społeczeństwie. Spadają umiejętności długotrwałej koncentracji, musimy opanowywać coraz więcej szczegółów, skupiamy się na realizowaniu zadań ale w bardzo krótkim przedziale czasu. Podnoszono więc m.in. potrzebę aktualizacji oferty, stosowanie nowych narzędzi:

„ (...) Kilka lat temu na szkolenie przychodziło 25 osób i były listy rezerwowe. Teraz jak przychodzi 10 -12 to jest dobrze. Potrzebna jest zmiana – 8 godzinne szkolenia nie mają już racji bytu (...)”.

„(...) Dziś prezes fundacji czy stowarzyszenia musi być PRowcem, marketingowcem, księgowym, zarządcą, grafikiem itp. W której firmie prezes ma tyle zadań? Nie możemy oczekiwać, że ludzie się tego wszystkiego nauczą i wszystko będą robili sami. Trzeba szukać innych sposobów wsparcia (...)”.

II. OPINIE EKSPERTÓW

1. OCENA FUNKCJONOWANIA NGOs

W opinii ekspertów kondycja III sektora na Pomorzu od wielu lat utrzymuje się na średnim poziomie. Po „wybuchu” aktywności obywatelskiej na początku lat dziewięćdziesiątych i wskaźnikach ilościowych wyższych niż średnio w kraju i swego rodzaju innowacyjności stosowanych rozwiązań, szczególnie w zakresie budowania współpracy p-dzy sektorowej, nastąpiło „ostudzenie” atmosfery i od kilkunastu lat mamy stabilność na średnim krajowym poziomie, co wskazuje na s t a g n a c j ę, a nie rozwój. Co prawda nadal następuje wzrost liczby organizacji oraz poszerzanie obszarów aktywności, ale organizacje w większości mają podstawowe trudności z finansowaniem swojej działalności i utrzymaniem ciągłości funkcjonowania. Przy czym kondycja poszczególnych organizacji różni się od siebie znacząco. Nadal można mówić o znacznym r o z w a r s t w i e n i u sektora. Pojawiają się opinie, iż zdarzają się „układy”, gdzie „swoi” dostają stałe wsparcie, a „inni” nie mogą na nie liczyć.

„ ... Jak zamykam oczy i próbuję sobie wyobrazić fotografię podpisaną „pomorskie ngo” to widzę te same twarze, podobną energię i cień stałych barier i zagrożeń. To wciąż obraz wysp, które w zależności od stażu, zaangażowania i... szczęścia, przypominają albo rajskie wyspy albo zapomniane, malutkie, bezludne wysepki. Mimo, że sektor organizacji pozarządowych jest już dziś sektorem stabilnie umiejscowionym pomiędzy innymi sektorami, to nadal nie jest to rozwijający się prężnie, współpracujący, zsielowany archipelag....”

„... bardzo duża liczba nowych organizacji i ciągły rozrost sektora, coraz większe zróżnicowanie, ale także rozwarstwianie się sektora (odbicie sytuacji społecznej w Polsce), duża liczba innowacyjnych organizacji i działań ...”

„ ... jeśli chodzi o sytuację finansową, to ilość źródeł finansowania jest spora, ale bardzo mała liczba organizacji posiada szansę na pozyskanie tych środków, dostają stale ci sami. ... dla znaczącej liczby organizacji stało się to sposobem na zarabianie pieniędzy, tworzenie sobie miejsca pracy, ale nie wiem czy ich misja jest realizowana....”

„ ... W województwie pomorskim poziom aktywności w ramach sektora organizacji pozarządowych jest relatywnie wysoki. Taka sytuacja jest wynikiem dwóch czynników. Pierwszy to wyższy niż przeciętnie w kraju kontakt zawodowy ludzi (ludzie zawodów morskich) regionu nadmorskiego społeczeństwa z innymi wzorami zachowań obywatelskich nie tylko w basenie Morza Bałtyckiego. Drugim czynnikiem, niejako z tego wynikającym, który wytworzył i utrwalił pewne schematy działań organizacji pozarządowych, była działalność jednego z pierwszych w Polsce ośrodków wsparcia sektora NGO (czyli Fundacja RC) ... wykształcił się pomorski model, gdyż jako pierwszy w kraju zainicjował pomysł utworzenia 1% funduszu gminnego na wsparcie sektora NGO. Ten model się przyjął i efektywnie rozwinął, szczególnie w Trójmieście... /jednakże/ ... wspiera się raczej organizacje uzupełniające zadania własne samorządu, zaniedbując pobudzanie obywateli do aktywności publicznej i demokracji deliberatywnej ...”

2. ZMIANY NA PRZESTRZENI 4 OSTATNICH LAT

W opinii ekspertów sytuacja organizacji obywatelskich w ciągu ostatnich 4 lat nie zmieniła się zasadniczo. Nie następuje widoczna zmiana obszarów aktywności i zainteresowań Organizacji, choć stale pojawiają się nowe organizacje, które poszukują odmiennych sposobów „poprawiania” rzeczywistości. Co roku, dość licznie powstają nowe, z tym że znacznie większą popularnością cieszy

się formuła fundacji niż stowarzyszenia. Można powiedzieć, że społecznicy rezygnują z budowania struktur bardziej demokratycznych, jakimi są z litery prawa stowarzyszenia, gdyż wymagają one budowania wzajemnych relacji i współdecydowania, nastawiając się na bardziej operacyjny charakter działania z możliwością szybkiego podejmowania decyzji. Taki model zarządzania w większym stopniu jest możliwy przy formule prawnej fundacji. Ważny w powoływaniu nowych podmiotów staje się aspekt zatrudnieniowy, po prostu tworzenie sobie własnego miejsca pracy. Pojawiają się opinie o rosnącym uzależnieniu Organizacji od administracji, w szczególności samorządowej. Można powiedzieć, że zwiększa się ilość zadań zleczanych przez samorządy do realizacji organizacjom, jednakże zazwyczaj są to zlecenia krótkookresowe (niecały rok) i z niskim budżetem. Pokutuje tu teza, że organizacje muszą to robić taniej. Zdarza się jednak, że samorządy nie tylko nie stosują (konstytucyjnej) zasady pomocniczości w przydzielaniu nowych zadań, ale pojawiają się próby odbierania zadań od lat realizowanych przez sektor pozarządowy.

Przebija się powoli w sektorze idea ekonomii Społecznej. Pojawiają się nowe inicjatywy w tym zakresie, choć w dużej mierze jest to inicjowane jest to przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej i nadal dzieje się to na niewielką skalę.

Można powiedzieć, że znacząco wzrosło zaangażowanie przedstawicieli organizacji w życie polityczne. W ostatnich wyborach widoczny był udział liderów organizacji pozarządowych, starających się wejść do ciał uchwałodawczych, a także na stanowiska zarządcze.

„ ... Nie dostrzegam dużych zmian. Są to raczej drobne różnice lub zupełnie nowe inicjatywy, ale na małą skalę. To, co można dostrzec w działalności organizacji pozarządowych w ostatnich latach to tendencja odejścia od tradycyjnej filantropii na rzecz bardziej innowacyjnych przedsięwzięć...”

„ ... sektor pozarządowy jest pod kontrolą i silnie sterowany przez władzę lokalną. W istocie brak jest widocznej niezależności sektora /w tym przypadku/ zaważył na tym konflikt z urzędnikami magistratu związany z zawiązaniem się w 2015 roku ..... rady organizacji pozarządowych.

„...nowe organizacje zakładane są w dużej mierze jako „sposób na życie”, czyli także w celach zarobkowych, stworzenia sobie miejsca pracy lub jako odpowiedź na plany rządu/samorządu ... przejmowanie coraz większej liczby zadań od samorządów, niestety z utrwalającym się przekonaniem w jst, że organizacje zrobią to taniej...”

„ ... Moją uwagę w ostatnich wyborach samorządowych zwrócił fakt, że dużo liderów pomorskich organizacji pozarządowych wzięło czynny udział w wyborach, kandydując do rad gmin i powiatów, a nawet na stanowiska zarządcze. Co znamienne – z sukcesem! Czego to wyraz? Może bezsilności i przekonania, że realne zmiany dla społeczeństwa obywatelskiego i funkcjonowania organizacji może przynieść tylko rzeczywisty wpływ na stanowienie i wykonywanie lokalnego prawa? A może chęć przekucia wiedzy o lokalnej społeczności i jej problemów na rozwiązania w oparciu o możliwości JST ...”

3. TRUDNOŚCI I BRAKI W FUNKCJONOWANIU

Podstawowy zestaw trudności w funkcjonowaniu i słabości organizacji nie zmienia się od lat. Brak stałego personelu, zbyt liczba wolontariuszy (z zewnątrz), uzależnienie swojej działalności od samorządów - konkursów z miasta (zjawisko tzw.grantozny), poczucie rosnącej konkurencji w sektorze spowodowane coraz większą liczbą organizacji przy prawie nie zmieniających się dostępnych środkach, wysoki poziom biurokracji i brak profesjonalnej kadry odpowiedzialnej za sprawy formalno-prawne, starzejące się zespoły (w organizacjach w dużej mierze działają seniorzy), problemy z zarządzaniem, wypalenie lidera, brak delegacji zadań i oddawania władzy, skupienie wszystkiego na 1-2 osobach, coraz większa roszczeniowość członków organizacji (nastawianie głównie na korzystanie z działła organizacji, niechęć do włączania się w ich organizację), postrzeganie mocniejszych organizacji przez samorządy

jako potencjalnego zagrożenia, w tym kontekście po raz pierwszy tak silnie pojawiła się kwestia sympatii politycznych i ich konsekwencji we wzajemnym traktowaniu się.

„ ... Nadal pomorskie organizacje borykają się z brakiem stałych kadr i stabilnego finansowania .... często również stałej, wyposażonej siedziby. Organizacje mają problem z utrzymaniem personelu i wolontariuszy i pozyskaniem nowych członków. W ciałach zarządczych zasiadają te same osoby, jest niska rotacja w składzie personalnym organizacji, a obecne składają się starzeją ... pomijając tu duże, prężne organizacje, które od lat funkcjonują jak dobrze prosperujące przedsiębiorstwa, organizacje przytłaczają i zniechęcają kwestie biurokratyczne, administracyjne i rozliczeniowe związane z realizacją działań w oparciu o projekty i granty ... wiele organizacji całymi latami balansuje na granicy wypłacalności. I nie widzę tu zasadniczych zmian ...”.

„ ... wciąż zbyt słaba współpraca pomiędzy organizacjami, zwiększona biurokratyzacja organizacji oraz ogromny niedosyt liderów społecznych, a gdy są to mają zbyt małe wsparcie ...”

„ ... Niewątpliwą słabością pomorskiego sektora NGO jest brak dootywu młodych ludzi. NGOs są nieobecne w edukacji szkolnej i w środowiskach akademickich...”

„... słaba znajomość funkcjonowania innych sektorów, niska gotowości do podejmowania ryzyka ekonomicznego, brak umiejętności zrównoważonego planowania, realnego wpływu na kreowanie rozwiązań systemowych...”

4. FUNDUSZE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Z wiedzy ekspertów wynika, iż zdecydowana większość Organizacji korzysta i nadal chce korzystać z środków publicznych, szczególnie samorządowych przy realizacji swoich Inicjatyw. Zarówno wiedza o innych możliwościach finansowania działalności społecznej, jak i praktyka w tym zakresie jest bardzo ograniczona. Organizacje nie widzą większych możliwości prowadzenia działalności odpłatnej na większą skalę i zdradzają dużą niechęć do prowadzenia działalności gospodarczej. Równie małą popularnością cieszą się nowoczesne metody fundraisingu, choć zainteresowanie tymi metodami jest zauważalne. Nieliczne znane ekspertom podmioty podjęły próby poszerzania swoich źródeł finansowania poprzez dobrze znane zbiórki publiczne czy np. crowdfunding.

„... Podstawowym problemem była i jest mała dywersyfikacja źródeł finansowania organizacji i oparcie finansowania działań w większości na środkach publicznych. ...”

„ ... Niestety, jeszcze więcej organizacji oczekuje finansowania ze środków publicznych, głównie miejskich. Nie maleje niechęć do prowadzenia działalności gospodarczej ...”

„ ... Sektor NGO w Polsce jak i w woj. pomorskim jest uzależniony od grantozy. „Plemienna” wojna polityczna podchwycona przez działaczy samorządowych osadzonych w strukturach władz Trójmiasta traktuje sektor jako uzupełnienie funkcji społecznych, które są w repertuarze zadań własnych gminy. Powoduje to, że nie ma klimatu i miejsca dla innowacji społecznych i większego angażowania się społeczności lokalnej ...”

„... Środki z jakich korzystają organizacje pochodzą zasadniczo z budżetów samorządu, jedynie w sferze kultury zauważam zainteresowanie i gotowość do poszukiwania środków z innych źródeł...”

5. ZASOBY JAKIMI DYSPONUJĄ NGOs

Organizacje, zdaniem ekspertów w głównej mierze posiadają zasoby intelektualne i organizacyjne: specyficzną wiedzę, kompleksowe umiejętności, dostęp do informacji a przede wszystkim „misyjne”. Zaangażowanie osób pracujących dla Organizacji jest zasobem, bezcennym. Można też mówić o różnym stopniu profesjonalizmu czy też znawstwa w dziedzinach w których organizacja się specjalizuje. Zasoby materialne są zazwyczaj niewielkie, a to co posiadają, to i tak jest dość słabo wykorzystywane np. dla zarabiania środków na działalność. Bardzo rzadko organizacja, która jest często wyspospecjalizowana w obszarze działań społecznych wykorzystuje swoją wiedzę, umiejętności i pozycję w społeczności lokalnej czy kraju do własnego wzmocnienia finansowego, choć w istniejących strategiach takie elementy się pojawiają. Wykorzystanie skromnego majątku materialnego, np. wynajmowanie pomieszczeń i sprzętu są bardzo skromne, często zupełnie nieuzasadnionymi ograniczeniami prawnymi (np. zakaz prowadzenia działalności odpłatnej czy gospodarczej w zasobach otrzymanych od samorządów).

„ ... Bezcennym zasobem organizacji jest bezsprzecznie zbudowany kapitał społeczny wśród samych członków organizacji, ale także wśród lokalnej społeczności. To często także liczne grono wolontariuszy i sympatyków. Organizacje dysponują często specyficznymi produktami i/lub umiejętnościami wynikającymi z doświadczenia lub pasji członków i tematu wokół, którego organizacja ogniskuje swoje działania ...”

„ ...Głównym zasobem organizacji jest oczywiście poczucie misji działania na rzecz szczególnej grupy interesu lub ogólniej dobra wspólnego. Organizacje w kraju, które odbudowują struktury wspólnotowego działania, a w którym mecenat sektora prywatnego jest niezwykle słaby, skazane są na uwieszenie u klamki etatystycznych samorządów i zagranicznych i rządowych funduszy. Toteż baza lokalowa i oprzyrządowanie organizacji – poza półprofesjonalnymi, które działają jak przedsiębiorstwa prywatne – jest mizerne....”.

„... elastyczność, innowacyjność oraz umiejętność organizacji całości zadań i procesów, ...”

„... jest część organizacji, które charakteryzuje wysoki profesjonalizm w specyficznych dziedzinach życia, mało w szerszym społeczeństwie...”

6. EKONOMIZACJA SEKTORA

Ekonomizowanie działań NGOs jest często utożsamiane z ekonomią społeczną. Ta z kolei jest w trochę nieuzasadniony sposób traktowana jako odrębna dziedzina aktywności, a jest przecież w sposób nierozłączny związana z działalnością organizacji obywatelskich. Niewątpliwie wiele Inicjatyw podejmowanych przez organizacje mają znamiona przedsiębiorczości społecznej, ale nawet nie są tak nazywane. Na fali „mody” wynikającej z ukierunkowania funduszy europejskich, pojawił się duża ciekawość, jak w naszej rzeczywistości można by zastosować wzory z wielu krajów Europy Zachodniej. Środki na wsparcie działań w tym zakresie, uwarunkowanych niestety tworzeniem miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem, ogranicza możliwości stosowania znanych i sprawdzonych metod budowania przedsiębiorstw społecznych na bazie NGOs. Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej przejęły można powiedzieć wiele aspektów wsparcia w zakresie ekonomizowania sektora pozarządowego.

„ ...Ekonomizacja to na pewno jedno z wyzwania, przed jakim stają dziś organizacje pozarządowe. Szukanie sposobu na stabilizację finansową organizacji i jej uniezależnienie się od sektora administracji publicznej to powinien być top trend sektora. Niemniej wciąż mała ilość organizacji podejmuje działania ukierunkowane na ekonomizację. Jeśli już, jest to raczej odpłatna działalność pożytku publicznego niż działalność gospodarcza czy przekształcenie organizacji w przedsiębiorstwo

społeczne. Choć działalność od 2013 roku Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej z pewnością przyczyniła się do powstania nowych pes i do zwiększenia wiedzy organizacji w tym zakresie. Część próbuje się mierzyć z ekonomizacją, ale to wciąż trudny temat w naszym sektorze pozarządowym...”

„... W większości dzieje się to wśród nowych podmiotów, zakładanych dzięki działalności OWES. Nieliczne „stare” organizacje decydują się na ekonomizację. Organizacje tworzą miejsca pracy najczęściej, gdy mają zlecone stałe, duże zadanie z samorządu. Bardzo rzadko tworzą etaty finansowane z działalności odpłatnej/gospodarczej...”

„...System społeczny ukształtowany przez pseudoliberalną filozofię rozwoju III RP wytwarzał skarłate mechanizmy ekonomiczne. Częściowo wynikało to z niskiego poziomu ekonomicznego obywateli i braku środków swobodnej decyzji, częściowo z niezwykle intensywnego zaangażowania w pracy i braku czasu na publiczną aktywność, a częściowo z hipokryzji w wydaniu władz. Np. zniknęły spółdzielnie uczniowskie, które są przecież uniwersytetem łączenia pracy dającej dochód z angażowaniem społecznym - co jest w oczywisty sposób inicjowaniem przedsiębiorczości Społecznej ...”

„... Szansą na rozwój są klauzule społeczne w ekonomii społecznej, jednakże jak widać, władze samorządowe są kompletnie niewrażliwe na taki solidarnościowy typ rozwoju drobnych struktur obywatelskich w działalności ekonomicznej ...”.

7. RELACJE NGOs Z INNYMI SEKTORAMI

Organizacje pozarządowe najczęściej utrzymują kontakty z lokalnymi samorządami i innymi organizacjami, rzadziej z sektorem prywatnym. Zwiększa się świadomość samorządów w zakresie korzyści ze współpracy z NGOs, choć w większości wypadków traktowane są jako „tani” realizator trudnych zadań, a nie partner w ustalaniu wspólnej polityki. Choć skala współpracy stale się powiększa (szczególnie w większych ośrodkach) to nie jest ona zadawalająca, zarówno w kontekście zaspokojenia potrzeb mieszkańców, jak i pełnego wykorzystania lokalnego potencjału organizacji. Nie wszystkie działania samorządu wobec organizacji są akceptowane. Zbyt duża biurokracja, niewymagane prawem ograniczenia, brak przejrzystości w niektórych działaniach, szczególnie związanych z finansowaniem. Niezmiennie we współpracy z samorządem przeszkadza brak zrozumienia po obu stronach. Organizacje nie chcą zrozumieć, że instytucje publiczne mają sztywne wyznaczone procedury i przepisy, które są dalece mniej elastyczne od tych, na mocy których funkcjonują organizacje. Urzędnicy zaś często przedkładają dokumenty i regulaminy nad rzeczywiste działanie organizacji, którego istotą najczęściej jest człowiek i jego potrzeby.

Słabo natomiast wyglądają kontakty z biznesem. Coraz więcej organizacji próbuje zbliżyć się do firm, ale w głównej mierze „wyciągając rękę” po środki, nie zawsze proponując „korzyści zwrotne”. Zdarza się dużo nieporozumień wynikających z innych priorytetów i metod działania i po prostu złe bej znajomości potencjalnego partnera.

Relacje NGOs z JST

„ ...Zdecydowanie polepszyły się relacje na linii jst-ngo, jednakże z roku na rok widać coraz większą chęć wśród radnych, by kontrolować działania organizacji, co niestety budzi niepokój (jednym z efektów: nieuchwalanie programu współpracy ze względu na tytuły konkursów, zbyt wysokie kwoty itp.) ...”

„ ... Dobrze: Coraz większe zaufanie do sektora ze strony urzędów – zlecają zadania, wspólnie organizują wydarzenia, zaczynają traktować jak partnerów. Włączanie sektora do tworzenia polityk publicznych przez jst.

Trudne: Próba dzielenia organizacji i przypisywanie im sympatii politycznych, chęć wywierania wpływu na organizacje przez władzę, chęć ograniczania wpływu i samodzielności organizacji przez władzę ...”.

„... Rozwija się współpraca z jednostkami samorządowymi, które są bardziej świadome w zakresie współpracy z sektorem pozarządowym. Następują naturalne ruchy kadrowe pomiędzy sektorami – z pozarządowego do samorządowego, co zawsze daje nadzieję na zmiany w instytucjach w zakresie postrzegania kwestii obywatelskich i społecznych i z samorządowego do pozarządowego, co z kolei może skutkować wnoszeniem elementów ładu administracyjnego i znajomości procedur w NGOs ...”

„ ... z pewnością istnieją szerokie relacje z samorządami, ale mam wrażenie, że nadal niektóre organizacje są traktowane priorytetowo, a inne bardzo formalnie. Czasami mam wrażenie, że np. szkoda czasu na pisanie projektów, bo i tak wiadomo jakie organizacje na pewno dostaną pieniądze, a inne nie wiadomo ...”

„ ...Władze widzą system społeczeństwa obywatelskiego przez pryzmat ich użyteczności dla gminy. Nie dostrzegają wielkiego partnera społecznego będącego sercem wspólnoty. Przesądza o tym utrwalony od 28 lat i uzawodowiony system funkcjonowania kręgu działaczy politycznych, których dotknęło bez wątpienia szczególne wypalenie zawodowe, które stępiło wrażliwość na funkcjonowanie struktur społeczeństwa obywatelskiego ...”.

Relacje z biznesem:

„ ... Zasadniczo bardzo słabe relacje z biznesem. A jeśli istnieją to opierają się na „wyproszeniu” pieniędzy/darów ...”.

„... Coraz częściej zdarza się, iż NGOsy odważniej nawiązują współpracę z biznesem, już nie jak ubogi krewny proszący o wsparcie, a pełnoprawny partner ofiarujący bezcenny kapitał. To wciąż tylko pojedyncze przykłady, ale dostrzegalne ...”.

„ ...Współpraca z biznesem to trudny temat. Organizacjom przede wszystkim przeszkadza ich syndrom „ubogiego krewnego” i prosząca zamiast partnerska postawa. Pomaga natomiast wzrastająca rola strategii społecznej odpowiedzialności biznesu i zwiększająca się świadomość społeczna w zakresie korzyści z postawy prospołecznej ...”.

8. WSPARCIE NGOs W WOJ.POMORSKIM

System wsparcia NGOs jest widziany jako potrzebujący ciągłego rozwoju. Część elementów choć „zadekretowanych” ma w dużej mierze charakter teoretyczny. Niby istnieje, ale nie ma znaczącego wpływu na rzeczywistość (np. reprezentacje sektora). Wsparcie w opinii badanych powinno być kompleksowe i dopasowane do konkretnej sytuacji i do konkretnych, zidentyfikowanych potrzeb lokalnych organizacji. Musi też być dostępne dla każdego podmiotu, który go potrzebuje bez względu na lokalizację czy lokalną opcję polityczną. Dobry system wsparcia jest kluczowy dla prawidłowego rozwoju struktur obywatelskich i społeczeństwa obywatelskiego w ogóle.

„ ... Każdy system wymaga ciągłej poprawy i udoskonalania. Nie sądzę aby nasz pomorski był wystarczający. Na pewno warto stale inwestować w edukowanie organizacji w zakresie

dywersyfikacji ich źródeł przychodów i inwestowanie w rozwój kadr. Brakuje przystępnych instrumentów zwrotnych i „twardego” wsparcia biznesowego. Na pewno warto zintensyfikować działania na rzecz współpracy ngo z biznesem.

To czego bardzo brakuje pomorskiemu sektorowi organizacji pozarządowych to wspólnej tożsamości, skutecznej reprezentacji i zsięciowania. Działamy tak, jak mówiłam na wstępie, każdy sobie, tyle ile może, a mi marzy się aby nasz obszar to był system naczyń połączonych...”

„ ... System wsparcia na poziomie województwa jest teoretyczny. Ogranicza się do powierzchownych spotkań i działania ciał, których rola sprowadza się głównie do działań doradczych.

Bardzo słaby wpływ sektora na władze województwa.

Zdecydowanie lepiej wygląda wsparcie na poziomie powiatów/gmin. Samorządy zaczynają rozumieć, że jest to potrzebne. Niestety, trudno nazwać to systemem. Jest to raczej oparte na dobrej woli danego włodarza ...”

„ ... System wsparcia jest skażony plemienną wojną na poziomie samorządu terytorialnego. Istnieje przepaść pomiędzy grupami działaczy samorządowych a ich rozumieniem społeczeństwa obywatelskiego. Władze wspierają te kierunki aktywności organizacji samorządowych, które są użyteczne w wykonywaniu i uzupełnianiu zadań własnych gminy ...”

„ ... Lokalnie Organizacje mają lepsze wsparcie, infrastrukturę, z której korzystają i więcej środków. Odrobinę poprawiła się integracja/współpraca pomiędzy organizacjami ...”

„ ... na poziomie wsparcia poszczególnych organizacji, wyraźnie widoczna jest potrzeba zapewnienia konkretnych usług odciążających społeczników, w szczególności związanych z księgowością i niektórymi działaniami administracyjnymi ...”

CZĘŚĆ 3. WNIOSKI Z BADAŃ I REKOMENDACJE

WNIOSKI

Zdecydowana większość organizacji nie jest wyodrębnionym oddziałem lokalnym szerszej struktury. Niespełna 1/3 organizacji należy do krajowych lub międzynarodowych porozumień organizacji pozarządowych. Najwięcej organizacji (około 1/3) jest relatywnie nowych, tzn. powstałych w latach 2010-2015. Znaczna (także około 1/3) jest też liczba podmiotów, które powstały w okresie 2000-2009. Organizacje działają przede wszystkim w skali lokalnej i regionalnej. Dominującą strategią jest prowadzenie aktywności w skali województwa / regionu, a tylko nieznacznie rzadziej jest ono podejmowane w skali powiatu lub gminy.

Organizacje najczęściej są aktywne na polu sportu, turystyki i rekreacji oraz edukacji i wychowania (ponad połowa wszystkich podmiotów). Organizacje mają też swoje dominujące profile działalności. W tej kategorii zdecydowanie na czele rankingu znajduje się działalność sportowa i turystyczno-rekreacyjna, a za nią w zestawieniu znajduje się kultura i sztuka. Ponad połowa organizacji posiada dane na temat liczby odbiorców, którzy korzystają z działań organizacji. Jedynie 1/4 nie tylko dane posiada, ale je też regularnie analizuje.

Najbardziej powszechną formą działania jest organizowanie wydarzeń, na przykład koncertów czy festynów – taką aktywność podejmuje 3/4 podmiotów. Popularne jest także świadczenie usług członkom lub klientom organizacji i prowadzenie działalności informacyjnej na temat podmiotu. Dominującą grupą, na rzecz której działają organizacje, są dzieci i młodzież. Swoją aktywność orientuje na tę grupę 3/4 podmiotów. Niewiele mniej kieruje ofertę do lokalnej społeczności.

W zarządzie organizacji zasiadają przeciętnie 4 osoby. Jeśli w zarządzie organizacji znajdują się kobiety, najczęściej jest to jedna lub dwie reprezentantki. Udział kobiet w zarządach jest zbliżony do udziału mężczyzn. Skład zarządu organizacji jest raczej stały. Prawie w co drugiej organizacji obecny zarząd jest pierwszym od założenia organizacji lub nie zmienił się od czasu poprzedniej kadencji. Podmioty działają raczej w oparciu o zaangażowanie członków zarządu, a podejmowanie decyzji bez ich udziału jest wówczas niemożliwe. Struktury organizacji są też raczej płaskie, to znaczy oprócz zarządu w podmiotach wyodrębnianie innych szczebli i stanowisk nie jest normą.

W strukturze pracowników organizacji ze względu na sposób realizowanej współpracy dominuje nieregularne zatrudnianie osób na jednorazowe umowy o dzieło lub zlecenia (ponad połowa przypadków). W przypadku zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w organizacji w ten sposób pracuje średnio ponad 7 pracowników. Łączna średnia liczba stałych współpracowników w organizacji wynosi niespełna 6, z czego ponad 3 osoby to kobiety. W ostatnim roku w 2/3 organizacji liczba i skład stałych pracowników nie uległy zmianie. Średnio w jednej organizacji jest około 60 członków.

W 2/3 organizacji w ich pracach biorą udział wolontariusze. Średnio z jedną organizacją związanych jest niespełna 20 wolontariuszy, z czego 5 to aktywni współpracownicy. 2/3 organizacji poszukiwało wolontariuszy poprzez znajomych, rodzinę lub dotychczasowych współpracowników. 1/3 zamieszczała ogłoszenia w internecie lub podejmowała współpracę ze szkołami i uczelniami wyższymi.

W 1/3 instytucji odbywały się szkolenia wewnętrzne i/lub brano udział w szkoleniach zewnętrznych. W 4 na 10 podmiotach nie prowadzi się żadnych działań mających na celu podnoszenie kompetencji pracowników. Zdaniem badanych w organizacjach najbardziej przydatne byłyby szkolenia z zakresu pozyskiwania funduszy – pisanie wniosków na konkursy oraz poszukiwania źródeł finansowania.

W próbie dominują organizacje, których przychody oscylują w przedziale powyżej 10.000 PLN do 50.000 PLN (1/4 wszystkich podmiotów). Organizacji, które rejestrują takie koszty, jest nieznacznie więcej. 3 na 10 podmiotów nie posiadało zapewnionych żadnych środków na działalność w 2018 roku na początku marca tego roku. 4 na 10 podmiotów prowadzi odpłatną działalność statutową, a 15% – działalność gospodarczą. Ponad połowa organizacji nie pobiera w żadnej formie opłat za generowane produkty czy świadczone usługi.

Organizacje pozyskują finansowanie na prowadzenie działalności z różnych źródeł. Najczęściej korzysta się w tym celu z pozyskiwania składek członkowskich (3/4 uprawnionych organizacji). Kluczowym narzędziem finansowania podmiotów są źródła samorządowe – w ten sposób budżety buduje ponad 6 na 10 organizacji. Zdecydowanie największy udział procentowy w budżecie organizacji stanowią środki pozyskane w ramach programów Komisji Europejskiej, poza tym także istotny w rocznym budżecie jest wkład ze źródeł samorządowych oraz funduszy otrzymywanych za pośrednictwem polskich instytucji publicznych.

W 2017 roku organizacje najczęściej uzyskiwały finansowanie od jednego podmiotu. Środki od czterech lub więcej podmiotów trafiają na konta niewielkiej liczby organizacji (średnio 1 na 20). Niespełna połowa organizacji podejmowało w 2017 roku działania fundraisingowe. Najczęściej przybierały one formę osobistych kontaktów z kluczowymi darczyńcami oraz pozyskiwania pieniędzy od firm. W większości organizacji nie ma osób, które zajmują się działalnością fundraisingową. To zadanie jest najczęściej zlecane różnym osobom w zależności od bieżącego zapotrzebowania. 4 na 10 organizacji posiada fundusze własne, które pozwalają na zachowanie ciągłości podstawowych działań organizacji na okres średnio niespełna 6 miesięcy.

Stożek zsięgowania, zarówno wewnątrz-, jak i międzyinstytucjonalnego, jest niski. Najczęściej organizacje utrzymują relacje z lokalną społecznością i urzędem gminy / miasta. W ciągu ostatniego roku współpracę z nowymi partnerami nawiązała mniej niż połowa organizacji. Nowe współprace podejmuje się przede wszystkim z innymi organizacjami pozarządowymi oraz z przedsiębiorstwami. Wśród deklarowanych form współpracy z administracją samorządową dominuje ta, która jest zogniskowana na finansowaniu lub dofinansowywaniu działań w formie dotacji. 4 na 10 organizacji nie ubiegało się o dotację ze środków samorządowych w 2017 roku.

Organizacje raczej dobrze oceniają współpracę z urzędem miasta / gminy w skali ostatnich 2 lat. Podmioty, które nie współpracują z administracją, tłumaczą ten fakt przekonaniem, że organizacja jest zbyt mała, by podjąć współpracę lub że brakuje jej kontaktów i „dojść”. W przypadku współpracy z biznesem dominują relacje opierające się na otrzymywaniu wsparcia finansowego i rzeczowego. Jedna na pięć organizacji w ogóle nie podejmuje współpracy z przedsiębiorstwami.

W ponad 7 na 10 organizacjach nie realizuje się działań badawczych i analitycznych. Jeśli są one prowadzone, najczęściej przybierają formę wewnętrznej ewaluacji działań i projektów organizacji, opcjonalnie badania potrzeb lub opinii odbiorców (13,4%). Ponad 1/4 podmiotów działa codziennie w dni robocze w godzinach pracy. Systematycznie, ale tylko w niektóre dni w tygodniu lub na przykład tylko

popołudniami działa także 1/4 podmiotów. Blisko połowa organizacji dysponuje lokalem bądź biurem, z którego może dowolnie korzystać. Jedna trzecia podmiotów może korzystać z użyczonego lokalu w celu organizacji konkretnych spotkań czy zajęć.

W kwestiach związanych z działaniem podmiotu internet wykorzystuje codziennie ponad połowa organizacji, a kolejna 1/4 robi to kilka razy w tygodniu. Internet w działaniu organizacji wykorzystuje się przede wszystkim w celu prowadzenia korespondencji e-mailowej, a także do zarządzania bankowością elektroniczną i porozumiewania się za pośrednictwem komunikatorów internetowych. Obecność w internecie jest też najbardziej powszechną formą działań promocyjnych (głównie przez stronę internetową czy profil w mediach społecznościowych). Politykę komunikacyjną w organizacjach prowadzi przede wszystkim kierownictwo podmiotów (połowa przypadków). W 1/3 instytucji nie ma osób, które zajmowałyby się komunikacją zewnętrzną.

Organizacje próbują pozycjonować się jako podmioty niezależne od uwarunkowań politycznych, a przy tym takie, których misja pozostaje niezmienną. W organizacjach częściej niż o sukces dba się o bezpieczeństwo, nie podejmując działań, które mogłyby zagrozić funkcjonowaniu instytucji. Jednocześnie niechętnie zmienia się kierunek prowadzonych działań, nawet gdy muszą one być ograniczane z powodu braku zainteresowania ze strony potencjalnych sponsorów.

Organizacjom w największym stopniu doskwierają nadmiernie skomplikowane formalności związane z korzystaniem ze środków grantodawców i sponsorów. Innymi relatywnie często sygnalizowanymi problemami są brak osób gotowych bezinteresownie angażować się w działania organizacji, trudności w zdobywaniu funduszy lub sprzętu niezbędnego do prowadzenia działań organizacji oraz nadmiernie rozbudowana biurokracja administracji publicznej.

W podmiotach najlepiej oceniana jest jakość usług, jakie świadczy organizacja, a także wizerunek i reputacja oraz kompetencje osób zaangażowanych w działania organizacji. Większość organizacji planuje w najbliższym czasie utrzymać działalność na analogicznym poziomie. 4 na 10 podmiotów ma plany rozwijania organizacji. Dodatkowo środki organizacja przeznaczyłaby przede wszystkim na wkład własny do projektów, podniesienie kwalifikacji osób związanych z organizacją, działania promocyjno-reklamowe oraz rozszerzenie działalności o nowe usługi i produkty.

7 na 10 badanych deklaruje znajomość portalu organizacji pozarządowych ngo.pl. Najwięcej podmiotów korzysta z wiadomości zamieszczonych na portalu raz w miesiącu lub rzadziej. Portal odwiedza się przede wszystkim w celu zdobywania wiedzy na temat kwestii formalno-prawnych związanych z prowadzeniem organizacji oraz zdobywania informacji o funduszach, jakie podmiot może pozyskać.

Najważniejsze wartości, w jakie wierzy organizacja, to uczciwość, poczucie misji, zapał i zaangażowanie, profesjonalizm, bezinteresowność oraz przejrzystość i jawność. Za najmniej ważne na wskazanej liście uznano wynik ekonomiczny / zysk, wierność tradycjom, zgodność z procedurami oraz zaufanie.

Badani twierdzą, przede wszystkim, że korzystanie z krajowych środków publicznych i funduszy unijnych przynosi polskim organizacjom więcej korzyści niż szkody. Analogicznie docenia się możliwość korzystania ze środków zagranicznych innych niż przyznawanych w ramach programów unijnych. Dodatkowo badani są raczej otwarci na korzystanie z doświadczeń i wiedzy organizacji z terenów Unii Europejskiej. Bardziej

krytycznie respondenci odnoszą się do kierunku zmian prawnych dotyczących merytorycznych obszarów działania organizacji, powstania Narodowego Instytutu Wolności oraz bieżącej polityki rządu.

Biorąc pod uwagę rok 2017 badani są generalnie umiarkowanie zadowoleni z jego przebiegu. 6 na 10 podmiotów ocenia ogólne warunki działania organizacji w ostatnim roku jako podobne do tych, które organizacja miała wcześniej. Organizacje optymistycznie spoglądają w przyszłość – lepszemu kolejnemu roku spodziewa się prawie połowa podmiotów.

REKOMENDACJE

1. Podjęcie działań mających na celu wzmocnienie instytucjonalne organizacji pozarządowych, w szczególności na poziomie gmin w następujących aspektach:
  - ❖ Wzmocnienie kadr w organizacjach pozarządowych, a także urynkowanie stawek, w szczególności w odniesieniu do tych ngo które prowadzą działania stałe, stałe placówki itp.;
  - ❖ Większa elastyczność w określaniu kosztów związanych funkcjonowaniem organizacji np. poprzez wprowadzenie kwoty określonej procentem od całości dotacji, która może być przekazana na koszty dowolnie określone przez organizacje;
  - ❖ Tworzenie przestrzeni wspólnych, coworkingowych dla ngo w mniejszych miejscowościach wraz z niezbędnym wyposażeniem.
2. Podjęcie prób ujednoczenia systemu rozliczania projektów społecznych na terenie województwa, wraz z niezbędnymi szkoleniami dla pracowników odpowiedzialnych za współpracę z ngo, dobrymi praktykami itp. Większy nacisk na określenie rezultatów w ocenie skuteczności i efektywności realizacji danego zadania.
3. Weryfikacja realności wywiązania się z rezultatów w odniesieniu do przyznanej kwoty dotacji w kontekście efektywności i skuteczności realizacji zadania, na etapie oceny wniosków. Próba oszacowania stawek minimalnych w odniesieniu do szczególnie wrażliwych usług społecznych. Budowanie standardów realizacji usług wraz z oszacowaniem niezbędnych kosztów.
4. Podjęcie próby niwelowania różnic w rozwoju obszarów wchodzących w zakres zadań samorządu regionalnego poprzez m.in. równomierne rozłożenie środków, koordynację działań itp. Weryfikacja środków przyznawanych np. na działania realizowane w sferze kultury przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe.
5. Dalsze wsparcie dla dywersyfikacji źródeł finansowania organizacji pozarządowych w aspektach rozwoju działalności gospodarczą i odpłatną w ngo, współpracy z sektorem prywatnym, ale także mobilizowania Pomorzan i podnoszenia ich świadomości nt. szeroko pojętej dobroczynności.
6. Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia organizacji pozarządowych o określonych funkcjach (wsparcie merytoryczne, inicjowanie współpracy partnerskiej wewnątrz sektora i na zewnątrz, integracji sektora, podejmowania działań fundraisingowych i redystrybucyjnych) i zasobach (lokalowych, kadrowych). Niezbędnym elementem tego systemu musi być także stała ewaluacja wsparcia oraz diagnozowanie potrzeb, a także koordynacja działań na poziomie regionalnym.

Aneks 1. Szczegółowe pola działalności organizacji

Tabela X. Szczegółowe pola działalności organizacji. Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź w ramach poszczególnych działów. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Dane w %.

Obszar działalności	Odsetek
KULTURA I SZTUKA	
A. Środki masowego przekazu, produkcja telewizyjna lub radiowa, wydawanie czasopism lub książek	12,8
B. Sztuki plastyczne, malarstwo, rzeźba, fotografia, architektura, wzornictwo itp.	26,5
C. Działalność teatralna, taniec	20,4
D. Działalność muzyczna	19,3
E. Działalność filmowa	7,5
F. Ochrona zabytków i miejsc pamięci narodowej, podtrzymywanie tradycji narodowych	35,9
G. Podtrzymywanie zwyczajów, praktyk oraz tradycji lokalnych i regionalnych, kultura ludowa	46,6
H. Prowadzenie ośrodka kultury, biblioteki, muzeum	5,2
I. Animacja i edukacja kulturalna	43,7
J. Organizacja lokalnych wydarzeń kulturalnych – świąt, festiwali, festynów	68,3
X. Inne działania w tej dziedzinie	8,2
SPORT, TURYSTYKA, REKREACJA, HOBBY	
A. Prowadzenie zajęć w zakresie kultury fizycznej i sportu, organizowanie zawodów sportowych, prowadzenie obiektów sportowych	56,8
B. Organizowanie imprez turystycznych i rekreacyjnych, prowadzenie obiektów służących turystyce lub rekreacji	49,5
C. Działalność hobbystyczna, kluby i koła zainteresowań kierujące działania do własnych członków, kluby członkowskie, kluby kolekcjonerów	32,7
X. Inne działania w tej dziedzinie	10,4
EDUKACJA I WYCHOWANIE	
A. Edukacja i opieka przedszkolna, prowadzenie przedszkoli	6,8
B. Prowadzenie szkół podstawowych lub średnich	8,4
C. Rozwój szkolnictwa wyższego, działania edukacyjne skierowane do studentów	6,1
D. Prowadzenie działalności wychowawczej i formacyjnej dzieci i młodzieży, np. harcerstwo	13,7
E. Edukacja pozalekcyjna, prowadzenie zajęć dodatkowych, warsztatów, konkursów, spotkań dla dzieci i młodzieży	71,4
F. Edukacja dorosłych, uniwersytety trzeciego wieku, szkolenia uzupełniające i kursy, kształcenie ustawiczne	22,9
X. Inne działania w tej dziedzinie	25,2
BADANIA NAUKOWE, DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-ROZWOJOWA	
A Wspomaganie rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności	38,4
B. Wspomaganie i prowadzenie badań naukowych	70,6
X. Inne działania w tej dziedzinie	26,5
OCHRONA ZDROWIA	
A. Promocja zdrowia, profilaktyka i edukacja zdrowotna	76,9
B. Krwiodawstwo	9,3
C. Opieka szpitalna lub ambulatoryjna (przychodnie, poradnie, gabinety), badania medyczne (np. RTG, EKG, mammografia etc.)	3
D. Rehabilitacja i terapia – prowadzenie lub wsparcie finansowe; opieka długoterminowa (zakłady opiekuńcze, hospicja)	17,4
E. Dystrybucja lub wsparcie finansowe zakupu leków, materiałów i sprzętu medycznego	6,8
F. Prowadzenie interwencji kryzysowej lub wsparcia psychologicznego	23,3
G. Ratownictwo medyczne	22
X. Inne działania w tej dziedzinie	17,2
USŁUGI SOCJALNE, POMOC SPOŁECZNA	
A. Prowadzenie lub wspieranie domów dziecka, rodzin zastępczych, usługi adopcyjne, pomoc sierotom	22,6
B. Wsparcie dla dzieci i młodzieży (zaniebanej, z rodzin ubogich, dzieci ulicy), opieka nad nimi	52,1

Obszar działalności	Odsetek
C. Działania wspomagające rodziny (w tym osoby samotnie wychowujące dzieci) niewydolne wychowawczo, znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, pomoc rodzinom wielodzietnym, interwencje w przypadku przemocy w rodzinie	53,2
D. Pomoc osobom skrajnie ubogim	39,9
E. Pomoc osobom bezdomnym, w tym prowadzenie schronisk	25,7
F. Pomoc osobom uzależnionym lub ich bliskim, profilaktyka uzależnień	32,5
G. Pomoc uchodźcom	4,5
H. Inna niż medyczna pomoc osobom niepełnosprawnym	28,1
I. Inna niż medyczna pomoc osobom chorym	10,5
J. Pomoc osobom starszym	36,3
K. Pomoc więźniom, pomoc postpenitencjalna, resocjalizacja	10
L. Pomoc ofiarom klęsk żywiołowych i wypadków losowych w Polsce	4,5
ł. Zorganizowana dystrybucja darów rzeczowych, odzieży i żywności (w tym np. Banki Żywności) oraz wsparcia finansowego (pożyczki, zasiłki etc.)	29,8
X. Inne działania w tej dziedzinie	28,6
RATOWNICTWO, BEZPIECZEŃSTWO, OBRONNOŚĆ	
A. Ratownictwo (pożarnicze, górskie, wodne)	83,5
B. Zapobieganie przestępczości, ochrona bezpieczeństwa publicznego	12,7
C. Obronność państwa	12,7
D. Działania na rzecz kombatanatów i osób represjonowanych	12,7
X. Inne działania w tej dziedzinie	21,4
RYNEK PRACY, ZATRUDNIENIE, AKTYWIZACJA ZAWODOWA	
A. Pośrednictwo pracy	6
B. Doradztwo zawodowe	23,4
C. Szkolenia, kursy zawodowe	59,7
D. Aktywizacja zawodowa	59
E. Praca chroniona, zatrudnienie wspomagane / socjalne. Zatrudnienie, tworzenie stałych miejsc pracy	10,6
F. Inne niż wspomaganie/socjalne tworzenie miejsc pracy, organizowanie pracy tymczasowej, praktyk, staży	12,7
G. Usługi na rzecz instytucji rynku pracy	19,6
X. Inne działania w tej dziedzinie	19,8
OCHRONA ŚRODOWISKA, EKOLOGIA	
A. Redukcja i kontrola zanieczyszczeń, recykling	6
B. Ochrona zasobów naturalnych (wód, powietrza, kopalin)	26
C. Ochrona środowiska przyrodniczego, ochrona lasów, rezerwatów przyrody, parków narodowych, ogrodów miejskich etc.	36
D. Ochrona i opieka nad zwierzętami, usługi weterynaryjne	24,2
E. edukacja ekologiczna, promocja idei rozwoju zrównoważonego	77,8
X. Inne działania w tej dziedzinie	13
ROZWÓJ LOKALNY W WYMIARZE SPOŁECZNYM I EKONOMICZNYM	
A. Animowanie działań wspólnot lokalnych, działania sąsiedzkie, samopomoc sąsiedzka	82,7
B. Rozwój terenów wiejskich, rolnictwa	18,3
C. Rozwój terenów miejskich, ruchy miejskie	29,1
D. Lokalny rozwój ekonomiczny, rozwój lokalnej przedsiębiorczości lub infrastruktury finansowej, usługi finansowe/doradcze dla przedsiębiorstw	18,7
E. instytucje wzajemnościowe, spółdzielcze, przedsiębiorstwa ekonomii społecznej	9,4
F. Rozwój lokalnej infrastruktury technicznej – drogi, transport, wodociągi, telefonizacja, upowszechnianie dostępu do internetu etc.	11,5
G. Mieszkalnictwo, budownictwo w tym budownictwo socjalne	3,8
X. Inne działania w tej dziedzinie	14,7
PRAWO I JEGO OCHRONA, PRAWA CZŁOWIEKA, DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ RÓWNOUPRAWNIENIA, DZIAŁALNOŚĆ POLITYCZNA	
A. Rzecznictwo – aktywne, publiczne działania w obronie interesów poszczególnych środowisk (np. niepełnosprawnych, starszych, dzieci etc.)	47,3
B. Ochrona praw i wolności człowieka, ochrona mniejszości, troska o zapewnienie równości szans, przeciwdziałanie dyskryminacji	60,7
C. Działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn	56,6
D. Ochrona praw konsumenckich	34,6

Obszar działalności	Odsetek
E. Edukacja i informacja obywatelska, promocja postaw obywatelskich i wartości demokratycznych	60,6
F. Usługi poradnicze w dziedzinie uprawnień	42,5
G. Pomoc ofiarom przestępstw	15,8
H. Działalność o charakterze politycznym, agitacja wyborcza, organizowanie i prowadzenie partii i ugrupowań politycznych	7,9
I. Kontrola standardów w życiu publicznym, działania antykorupcyjne, działania strażnicze	55,8
X. Inne działania w tej dziedzinie	---
WSPARCIE DLA INSTYTUCJI, ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I INICJATYW OBYWATELSKICH	
A. Finansowe wspieranie organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich	35,4
B. Informacyjne, szkoleniowe wspieranie innych instytucji, organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich, badania organizacji pozarządowych i aktywności obywatelskiej	49,8
C. Promocja i wspieranie wolontariatu oraz filantropii	63
D. Reprezentowanie interesów organizacji pozarządowych, wpływanie na zmiany systemowe w sferze działalności społecznej	41,7
X. Inne działania w tej dziedzinie	11,6
DZIAŁALNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA	-
A. Programy wymiany doświadczeń, kojarzenie partnerów dla wspólnych przedsięwzięć	100
B. Działania związane z integracją europejską	77,8
C. Pomoc rozwojowa prowadzona na terenie innych krajów	23,2
D. Pomoc ofiarom wojen, klęsk żywiołowych i katastrof humanitarnych za granicą	10,6
E. Międzynarodowe działania na rzecz praw człowieka i pokoju na świecie	11,6
F. Pomoc Polakom i Polonii za granicą, promocja Rzeczypospolitej Polskiej poza jej granicami	---
X. Inne działania w tej dziedzinie	---
PODTRZYMYWANIE/UPOWSZECHNIANIE TOŻSAMOŚCI NARODOWEJ	
A. Działania na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego	39,8
B. Pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej	93,9
X. Inne działania w tej dziedzinie	7,9
SPRAWY ZAWODOWE, PRACOWNICZE, BRANŻOWE	
A. Stowarzyszenia i organizacje członkowskie biznesu	37
B. Izby i stowarzyszenia zawodowe	15,2
C. Związki zawodowe	24,1
X. Inne działania w tej dziedzinie	63

Aneks 2. Ankieta

Dzień dobry!

Państwa organizacja została wylosowana do wzięcia udziału w badaniu **Stowarzyszenia Klon/Jawor „Kondycja sektora organizacji pozarządowych w Polsce 2018”**. Jest to największe, niezależne badanie polskich stowarzyszeń i fundacji prowadzone regularnie od 16 lat.

Państwa udział w badaniu jest dla nas bardzo ważny. Od niego zależy jakość i rzetelność wyników badania, które będą wykorzystane do opisu sytuacji polskich stowarzyszeń i fundacji i pomogą w prowadzeniu działań na rzecz poprawy sytuacji organizacji pozarządowych w Polsce.

Wszystkie informacje przekazane przez Państwa w badaniu mają charakter całkowicie poufny i posłużą wyłącznie do zestawień statystycznych oraz obliczeń, bez możliwości identyfikacji poszczególnych organizacji.

[szczegóły techniczne dot. wypełniania ankiety]

Będziemy bardzo wdzięczni za wypełnienie ankiety.
Stowarzyszenie Klon/Jawor

I. Informacje podstawowe

A. Ogólna charakterystyka organizacji

IP1. Jaki jest status prawny organizacji? <i>Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź (np. „stowarzyszenie” i „przedstawicielstwo organizacji zagranicznej”)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fundacja 2. Stowarzyszenie zarejestrowane 3. Stowarzyszenie zwykłe 4. Związek stowarzyszeń 5. Organizacja powstała na mocy umowy Państwo – Kościół 6. Przedstawicielstwo organizacji zagranicznej 7. Inny, jaki? _____
--	---

IP2. Czy organizacja jest formalnie wyodrębnionym oddziałem lokalnym szerszej struktury?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tak 2. Nie
IP3. Jeśli IP2=1 -> A czy Państwa organizacja jako oddział sama posiada „pod sobą” kolejne oddziały lokalne, które są formalnie wyodrębnione? Jeśli IP2=2 -> Czy Państwa organizacja sama posiada formalnie wyodrębnione oddziały lokalne?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tak 2. Nie

Jeśli IP2=1 AND IP3 =2 -> Proszę o podawanie w trakcie wywiadu tylko informacji na temat Państwa oddziału.

Jeśli IP2=2 AND IP3 =1 -> Proszę o podawanie w trakcie wywiadu informacji odnoszących się do organizacji i podległych jej oddziałów.

Jeśli IP2=1 AND IP3 =1 -> Proszę o podawanie w trakcie wywiadu informacji odnoszących się do Państwa oddziału i podległych mu oddziałów.

IP4. W którym roku została założona organizacja? Jeśli IP2=1 → Pytanie dotyczy samego oddziału, nie całej sieci.	□□□□rok
---	---------

IP5. Czy organizacja należy (w sposób formalny lub nie) do krajowych lub międzynarodowych porozumień organizacji pozarządowych (np. związków stowarzyszeń, federacji, sieci itp.)?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tak 2. Nie
IP6. Jakiego typu są to porozumienia? Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lokalne (poziom gminy, powiatu) 2. Regionalne (poziom województwa) 3. Ogólnokrajowe 4. Branżowe (zrzeszające organizacje działające w konkretnej dziedzinie) 5. Międzynarodowe

IP7. Na jakim terenie prowadzone są działania organizacji? <i>Prosimy zaznaczyć wszystkie właściwe kategorie – np. jeśli organizacja działa na terenie całego kraju, ale też prowadzi jakieś działania w najbliższym sąsiedztwie, prosimy wskazać obie te kategorie.</i> <i>Jeśli IP2=1</i> → Przypominamy, że pytanie dotyczy samego oddziału (i ewentualnie podległych mu kolejnych oddziałów), nie całej sieci.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Najbliższego sąsiedztwa (wsi, osiedla, dzielnicy) 2. Gminy 3. Powiatu 4. Województwa, regionu 5. Całego kraju 6. Innych krajów 7. Inaczej wyodrębnionego terytorium (np. ogólnie tereny wiejskie, małe miasteczka, miasta, tereny przygraniczne itp.)
---	--

B. Działalność organizacji

IP8. Poniżej zostały wypisane różne pola działalności organizacji pozarządowych. Proszę wybrać spośród nich główne obszary działań Państwa organizacji. Chodzi o realnie podejmowane działania, a nie tylko zapisane w statucie. <i>Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź.</i>
---

1. KULTURA i SZTUKA
2. SPORT, TURYSTYKA, REKREACJA, HOBBY
3. EDUKACJA I WYCHOWANIE
4. BADANIA NAUKOWE, DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-ROZWOJOWA
5. OCHRONA ZDROWIA
6. USŁUGI SOCJALNE, POMOC SPOŁECZNA
7. RATOWNICTWO, BEZPIECZEŃSTWO, OBRONNOŚĆ
8. RYNEK PRACY, ZATRUDNIENIE, AKTYWIZACJA ZAWODOWA
9. OCHRONA ŚRODOWISKA, EKOLOGIA
10. ROZWÓJ LOKALNY W WYMIARZE SPOŁECZNYM I EKONOMICZNYM
11. PRAWO I JEGO OCHRONA, PRAWA CZŁOWIEKA, DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ RÓWNOUPRAWNIENIA, DZIAŁALNOŚĆ POLITYCZNA
12. WSPARCIE DLA INSTYTUCJI, ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I INICJATYW OBYWATELSKICH
13. DZIAŁALNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA, POMOC ROZWOJOWA
14. RELIGIA
15. PODTRZYMYWANIE/UPOWSZECHNIANIE TOŻSAMOŚCI NARODOWEJ
16. SPRAWY ZAWODOWE, PRACOWNICZE, BRANŻOWE
17. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ (jaka?)

IP9. Proszę wskazać jedno najważniejsze z głównych pól działań.
--

1. KULTURA i SZTUKA
2. SPORT, TURYSTYKA, REKREACJA, HOBBY
3. EDUKACJA I WYCHOWANIE
4. BADANIA NAUKOWE, DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-ROZWOJOWA
5. OCHRONA ZDROWIA
6. USŁUGI SOCJALNE, POMOC SPOŁECZNA

7. RATOWNICTWO, BEZPIECZEŃSTWO, OBRONNOŚĆ
8. RYNEK PRACY, ZATRUDNIENIE, AKTYWIZACJA ZAWODOWA
9. OCHRONA ŚRODOWISKA, EKOLOGIA
10. ROZWÓJ LOKALNY W WYMIARZE SPOŁECZNYM I EKONOMICZNYM
11. PRAWO I JEGO OCHRONA, PRAWA CZŁOWIEKA, DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ RÓWNOUPRAWNIENIA, DZIAŁALNOŚĆ POLITYCZNA
12. WSPARCIE DLA INSTYTUCJI, ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I INICJATYW OBYWATELSKICH
13. DZIAŁALNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA, POMOC ROZWOJOWA
14. RELIGIA
15. PODTRZYMYWANIE/UPOWSZECHNIANIE TOŻSAMOŚCI NARODOWEJ
16. SPRAWY ZAWODOWE, PRACOWNICZE, BRANŻOWE
17. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ

IP10. A teraz proszę wskazać wszystkie szczegółowe pola działań Państwa organizacji.

1. KULTURA i SZTUKA

- A. Środki masowego przekazu, produkcja telewizyjna lub radiowa, wydawanie czasopism lub książek
- B. Sztuki plastyczne, malarstwo, rzeźba, fotografia, architektura, wzornictwo itp.
- C. Działalność teatralna, taniec
- D. Działalność muzyczna
- E. Działalność filmowa
- F. Ochrona zabytków i miejsc pamięci narodowej, podtrzymywanie tradycji narodowych
- G. Podtrzymywanie zwyczajów, praktyk oraz tradycji lokalnych i regionalnych, kultura ludowa
- H. Prowadzenie ośrodka kultury, biblioteki, muzeum
- I. Animacja i edukacja kulturalna
- J. Organizacja lokalnych wydarzeń kulturalnych – świąt, festiwali, festynów
- X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

2. SPORT, TURYSTYKA, REKREACJA, HOBBY

- A. Prowadzenie zajęć w zakresie kultury fizycznej i sportu, organizowanie zawodów sportowych, prowadzenie obiektów sportowych
- B. Organizowanie imprez turystycznych i rekreacyjnych, prowadzenie obiektów służących turystyce lub rekreacji
- C. Działalność hobbystyczna, kluby i koła zainteresowań kierujące działania do własnych członków, kluby członkowskie, kluby kolekcjonerów
- X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

3. EDUKACJA I WYCHOWANIE

- A. Edukacja i opieka przedszkolna, prowadzenie przedszkoli
- B. Prowadzenie szkół podstawowych lub średnich
- C. Rozwój szkolnictwa wyższego, działania edukacyjne skierowane do studentów
- D. Prowadzenie działalności wychowawczej i formacyjnej dzieci i młodzieży, np. harcerstwo
- E. Edukacja pozalekcyjna, prowadzenie zajęć dodatkowych, warsztatów, konkursów, spotkań dla dzieci i młodzieży
- F. Edukacja dorosłych, uniwersytety trzeciego wieku, szkolenia uzupełniające i kursy, kształcenie ustawiczne
- X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

4. BADANIA NAUKOWE, DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-ROZWOJOWA

- A. Wspomaganie rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności
- B. Wspomaganie i prowadzenie badań naukowych
- X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

5. OCHRONA ZDROWIA

- A. Promocja zdrowia, profilaktyka i edukacja zdrowotna
- B. Krwiodawstwo
- C. Opieka szpitalna lub ambulatoryjna (przychodnie, poradnie, gabinety), badania medyczne (np. RTG, EKG, mammografia etc.)
- D. Rehabilitacja i terapia – prowadzenie lub wsparcie finansowe; opieka długoterminowa (zakłady opiekuńcze, hospicja)
- E. Dystrybucja lub wsparcie finansowe zakupu leków, materiałów i sprzętu medycznego
- F. Prowadzenie interwencji kryzysowej lub wsparcia psychologicznego
- G. Ratownictwo medyczne
- X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

6. USŁUGI SOCJALNE, POMOC SPOŁECZNA

- A. Prowadzenie lub wspieranie domów dziecka, rodzin zastępczych, usługi adopcyjne, pomoc sierotom
- B. Wsparcie dla dzieci i młodzieży (zaniedbanej, z rodzin ubogich, dzieci ulicy), opieka nad nimi
- C. Działania wspomagające rodziny (w tym osoby samotnie wychowujące dzieci) niewydolne wychowawczo, znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, pomoc rodzinom wielodzietnym, interwencje w przypadku przemocy w rodzinie
- D. Pomoc osobom skrajnie ubogim
- E. Pomoc osobom bezdomnym, w tym prowadzenie schronisk
- F. Pomoc osobom uzależnionym lub ich bliskim, profilaktyka uzależnień
- G. Pomoc uchodźcom
- H. Inna niż medyczna pomoc osobom niepełnosprawnym
- I. Inna niż medyczna pomoc osobom chorym
- J. Pomoc osobom starszym
- K. Pomoc więźniom, pomoc postpenitencjalna, resocjalizacja
- L. Pomoc ofiarom klęsk żywiołowych i wypadków losowych w Polsce

Ł. Zorganizowana dystrybucja darów rzeczowych, odzieży i żywności (w tym np. Banki Żywności) oraz wsparcia finansowego (pożyczki, zasiłki etc.)

X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

7. RATOWNICTWO, BEZPIECZEŃSTWO, OBRONNOŚĆ

A. Ratownictwo (pożarnicze, górskie, wodne)

B. Zapobieganie przestępczości, ochrona bezpieczeństwa publicznego

C. Obronność państwa

D. Działania na rzecz kombatantów i osób represjonowanych

X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

8. RYNEK PRACY, ZATRUDNIENIE, AKTYWIZACJA

ZAWODOWA

A. Pośrednictwo pracy,

B. Doradztwo zawodowe

C. Szkolenia, kursy zawodowe

D. Aktywizacja zawodowa

E. Praca chroniona, zatrudnienie wspomagane / socjalne
Zatrudnienie, tworzenie stałych miejsc pracy

F. Inne niż wspomaganie/socjalne tworzenie miejsc pracy, organizowanie pracy tymczasowej, praktyk, staży

G. Usługi na rzecz instytucji rynku pracy

X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

9. OCHRONA ŚRODOWISKA, EKOLOGIA

A. Redukcja i kontrola zanieczyszczeń, recykling

B. Ochrona zasobów naturalnych (wód, powietrza, kopalin)

C. Ochrona środowiska przyrodniczego, ochrona lasów, rezerwatów przyrody, parków narodowych, ogrodów miejskich etc.

D. Ochrona i opieka nad zwierzętami, usługi weterynaryjne

E. edukacja ekologiczna, promocja idei rozwoju zrównoważonego

X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

10. ROZWÓJ LOKALNY W WYMIARZE SPOŁECZNYM I EKONOMICZNYM

A. Animowanie działań wspólnot lokalnych, działania sąsiedzkie, samopomoc sąsiedzka

B. Rozwój terenów wiejskich, rolnictwa

C. Rozwój terenów miejskich, ruchy miejskie

D. Lokalny rozwój ekonomiczny, rozwój lokalnej przedsiębiorczości lub infrastruktury finansowej, usługi finansowe/doradcze dla przedsiębiorstw

E. instytucje wzajemnościowe, spółdzielcze, przedsiębiorstwa ekonomii społecznej

F. Rozwój lokalnej infrastruktury technicznej – drogi, transport, wodociągi, telefonizacja, upowszechnianie dostępu do Internetu etc.

G. Mieszkalnictwo, budownictwo w tym budownictwo socjalne

X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

11. PRAWO I JEGO OCHRONA, PRAWA CZŁOWIEKA, DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ RÓWNOUPRAWNIENIA, DZIAŁALNOŚĆ POLITYCZNA

A. Rzecznictwo – aktywne, publiczne działania w obronie interesów poszczególnych środowisk (np. niepełnosprawnych, starszych, dzieci etc.)

B. Ochrona praw i wolności człowieka, ochrona mniejszości, troska o zapewnienie równości szans, przeciwdziałanie dyskryminacji

C. Działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn

D. Ochrona praw konsumenckich

E. Edukacja i informacja obywatelska, promocja postaw obywatelskich i wartości demokratycznych

F. Usługi poradnicze w dziedzinie uprawnień

G. Pomoc ofiarom przestępstw

H. Działalność o charakterze politycznym, agitacja wyborcza, organizowanie i prowadzenie partii i ugrupowań politycznych

I. Kontrola standardów w życiu publicznym, działania antykorupcyjne, działania strażnicze

X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

12. WSPARCIE DLA INSTYTUCJI, ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I INICJATYW OBYWATELSKICH

A. Finansowe wspieranie organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich

B. Informacyjne, szkoleniowe wspieranie innych instytucji, organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich, badania organizacji pozarządowych i aktywności obywatelskiej

C. Promocja i wspieranie wolontariatu oraz filantropii

D. Reprezentowanie interesów organizacji pozarządowych, wpływanie na zmiany systemowe w sferze działalności społecznej

X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

13. DZIAŁALNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA

A. Programy wymiany doświadczeń, kojarzenie partnerów dla wspólnych przedsięwzięć

B. Działania związane z integracją europejską

C. Pomoc rozwojowa prowadzona na terenie innych krajów

D. Pomoc ofiarom wojen, klęsk żywiołowych i katastrof humanitarnych za granicą

E. Międzynarodowe działania na rzecz praw człowieka i pokoju na świecie

F. Pomoc Polakom i Polonii za granicą, promocja Rzeczypospolitej Polskiej poza jej granicami

X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

14. RELIGIA

15. PODTRZYMYWANIE/UPOWSZECHNIANIE TOŻSAMOŚCI NARODOWEJ

A. Działania na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego

B. Pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej

X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

16. SPRAWY ZAWODOWE, PRACOWNICZE, BRANŻOWE

A. Stowarzyszenia i organizacje członkowskie biznesu

B. Izby i stowarzyszenia zawodowe

C. Związki zawodowe

X. Inne działania w tej dziedzinie – jakie?

17. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ

IP11. Poprzez jakiego rodzaju działania Państwa organizacja realizuje swoje cele? Proszę wskazać, które z wymienionych działań prowadzili Państwo w ciągu ostatnich 2 lat.		
1	Bezpośrednie świadczenie usług członkom, podopiecznym lub klientom organizacji	1. Tak 2. Nie
2	Finansowe lub rzeczowe wspieranie osób indywidualnych	1. Tak 2. Nie
3	Finansowe wspieranie innych organizacji lub instytucji albo realizowanych przez nie projektów	1. Tak 2. Nie
4	Reprezentowanie i rzecznictwo interesów członków, podopiecznych / klientów organizacji	1. Tak 2. Nie
5	Organizowanie debat, seminariów i konferencji, na tematy ważne dla organizacji	1. Tak 2. Nie
6	Organizowanie wydarzeń: np. koncertów, festynów, zawodów itp.	1. Tak 2. Nie
7	Organizowanie wzajemnej pomocy, wsparcia członków organizacji, grup samopomocowych	1. Tak 2. Nie
8	Badania naukowe, analizy, zbieranie i przetwarzanie danych	1. Tak 2. Nie
9	Działalność wydawnicza: wydawanie czasopism, biuletynów, raportów itp. na tematy związane z misją Organizacji	1. Tak 2. Nie
10	Działalność informacyjna, w tym prowadzenie serwisów internetowych na tematy związane z misją Organizacji	1. Tak 2. Nie
11	Mobilizowanie i edukowanie opinii publicznej dla poparcia działań organizacji, prowadzenie kampanii społecznych itp.	1. Tak 2. Nie
12	Rzecznictwo, działania lobbingowe, wpływanie na zmiany o charakterze systemowym, np. prace na rzecz zmiany prawa	1. Tak 2. Nie
13	Uczestnictwo w debatach, sporach z administracją publiczną i samorządem, np. udział w konsultacjach społecznych, kampaniach, protestach	1. Tak 2. Nie
14	Animowanie współpracy między organizacjami / instytucjami w Polsce, np. inicjowanie wspólnych akcji, spotkań	1. Tak 2. Nie
15	Kontrola działań administracji publicznej, w tym szerokie informowanie o działaniach przez nią podejmowanych	1. Tak 2. Nie
16	Wspieranie innych organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich, np. poradnictwo, konsultacje, szkolenia	1. Tak 2. Nie
17	Animowanie współpracy międzynarodowej między instytucjami i organizacjami	1. Tak 2. Nie

<p>IP12. Na rzecz jakich odbiorców działa Państwa organizacja? Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dzieci lub młodzież 2. Seniorzy 3. Chorzy, osoby z niepełnosprawnością 4. Mieszkańcy okolicy, lokalna społeczność 5. Inne niż wyżej wymienione grupy osób – jakie? 6. Organizacje lub instytucje 7. Innego rodzaju odbiorcy niż osoby lub organizacje/instytucje (np. zwierzęta, środowisko itp.) <p style="color: red;">-7 Trudno powiedzieć</p>
---	--

IP13. Czy Państwa organizacja posiada szczegółowe dane na temat liczby odbiorców, tzn. osób lub instytucji, które korzystają z działań organizacji?

- a. Tak, mamy dane, które regularnie analizujemy
- b. Tak, mamy dane, jednak ich nie analizujemy

- c. Nie mamy takich danych
- d. Nie działamy dla konkretnych odbiorców, nie da się określić liczby odbiorców
- e. Trudno powiedzieć

II. Personel organizacji

Poniżej znajdują się pytania o różne grupy osób biorące udział w życiu organizacji.

A. Władze organizacji

PO1. Jak liczny jest zarząd organizacji?

Liczba osób _____ w tym kobiet _____

Trudno powiedzieć = -7

PO2. Ilu spośród wszystkich członków zarządu organizacji ...? Jeśli nie ma takich osób wpisz „0”.

Liczba osób _____

Trudno powiedzieć = -7

Dla każdej z kategorii respondent ma podać liczbę osób, ew. zaznaczyć trudno powiedzieć

1. pracuje odpłatnie w organizacji stale i regularnie (co najmniej raz w tygodniu), niezależnie od formy zatrudnienia
2. pełni lub pełniło w ciągu ostatnich 2 lat jedną z wymienionych funkcji: radni miasta, gminy lub powiatu, członkowie sejmiku wojewódzkiego lub zarządu województwa albo powiatu, wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, marszałek województwa
3. zasiada w zarządzie nieprzerwanie lub z niewielkimi przerwami od początku istnienia organizacji
4. zasiada lub zasiadało w ciągu ostatnich 2 lat we władzach innych organizacji pozarządowych

SA

PO3. Jak zmienił się skład zarządu organizacji w porównaniu do poprzedniej kadencji?

1. Całkowicie – żaden z obecnych członków zarządu nie zasiadał w nim w poprzedniej kadencji
2. W dużym stopniu – co najmniej połowa składu zarządu to osoby inne niż w poprzedniej kadencji
3. W niewielkim stopniu – mniej niż połowa składu zarządu to osoby inne niż w poprzedniej kadencji
4. Nie zmienił się wcale – zasiadają w nim te same osoby co w poprzedniej kadencji
5. Nie dotyczy – obecny zarząd jest pierwszym od założenia organizacji

Trudno powiedzieć = -7

PO4. Czy podczas ostatnich wyborów zarządu organizacji osób kandydujących było więcej niż miejsc w zarządzie?

1. Tak
2. Nie

Trudno powiedzieć, nie pamiętam = -7

PO5. Poniżej zamieszczono kilka par stwierdzeń opisujących sposoby funkcjonowania różnych organizacji. Proszę dla każdej pary wskazać stwierdzenie, które bardziej pasuje do Państwa organizacji, przy czym 1 oznacza, że całkowicie pasuje do niej zdanie po lewej stronie, a 5 – że całkowicie pasuje do niej zdanie po prawej stronie.

Trudno powiedzieć = -7

A. Nasza organizacja opiera się na silnym liderze, od którego zależy większość decyzji.		Nasza organizacja opiera się na silnym zespole, decyzje podejmowane są wspólnie.
---	--	--

B. W praktyce członkowie zarządu nie uczestniczą w większości działań i decyzji, za wiele z nich odpowiadają po prostu członkowie zespołu.	←————→ 1 2 3 4 5	W praktyce w większość działań i decyzji zaangażowany jest ktoś z zarządu, podejmowanie decyzji bez udziału zarządu jest niemożliwe.
C. Brak następców dla obecnych liderów jest dużym problemem mojej organizacji.	←————→ 1 2 3 4 5	Brak następców dla obecnych liderów nie jest żadnym problemem dla mojej organizacji.
D. Tylko i wyłącznie liderzy (zarząd) biorą na siebie odpowiedzialność za organizację.	←————→ 1 2 3 4 5	Wszyscy członkowie zespołu biorą na siebie odpowiedzialność za organizację.
E. Oprócz zarządu, formalnie nie mamy żadnych innych szczebli i stanowisk w strukturze organizacji.	←————→ 1 2 3 4 5	Formalnie mamy precyzyjnie ustaloną strukturę organizacji: oprócz zarządu wyróżniamy np. kierowników, dyrektorów, koordynatorów itp.
F. W praktyce nieważne są stanowiska, w codziennej pracy i podejmowaniu decyzji nie przywiązujemy wagi do zależności służbowych.	←————→ 1 2 3 4 5	W praktyce działamy według ustalonej struktury, w codziennej pracy i podejmowaniu decyzji ważną rolę odgrywają zależności służbowe.

B. Pracownicy płatni organizacji

PO6. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy...?

1. Tak
2. Nie

Trudno powiedzieć = -7

Respondent ma udzielić odpowiedzi w każdym z podpunktów

1. Organizacja zatrudniała pracowników na umowy o pracę (tzw. etat – pełny lub niepełny)?
2. Na rzecz organizacji stałe i regularnie (co najmniej raz w tygodniu) pracowały odpłatnie osoby, które jednak nie były zatrudnione na umowę o pracę (ale np. na powtarzalne umowy zlecenia, umowy o dzieło lub osoby prowadzące własną działalność gospodarczą)?
3. Organizacja posiadała stałych współpracowników, którym od czasu do czasu (kilka-kilkanaście razy w ciągu roku) zlecała odpłatnie jakieś działania (np. w formie umowy zlecenia, umowy o dzieło lub innych umów)?
4. Organizacja od czasu do czasu zlecała odpłatnie jakieś działania osobom, które jednak nie współpracują z organizacją regularnie (tylko np. na jednorazowe umowy o dzieło, zlecenia lub inne umowy)?

Pokaż tylko wiersze, w których w PO6=1

PO7. Ile jest tych osób – oddzielnie w każdej z tych grup wypisanych poniżej? Jeśli nie ma takich osób wpisz „0”.

Liczba osób _____

Trudno powiedzieć -7

1. Pracownicy na umowy o pracę (tzw. etat – pełny lub niepełny)
2. Osoby pracujące stałe i regularnie (co najmniej raz w tygodniu), jednak bez umowy o pracę
3. Stali, zewnętrzni współpracownicy, którzy od czasu do czasu wykonywali odpłatną pracę dla organizacji (np. w formie umowy zlecenia, umowy o dzieło lub innych umów)

4. Inne osoby, które nie są stałymi współpracownikami organizacji ale choć raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy wykonały odpłatną pracę dla organizacji (np. w formie jednorazowej umowy zlecenia, umowy o dzieło lub innych umów)

Podali Państwo że organizacja zatrudnia [LICZBA Z PO7_1] osób na umowę o pracę oraz posiada [LICZBA Z PO7_2] stałych i regularnych (pracujących co najmniej raz w tygodniu) pracowników zatrudnionych na podstawie innych umów. Łącznie to [SUMA Z PO7_1 i PO7_2] osób. Będziemy ich w tym nazywać STAŁYMI PRACOWNIKAMI i tylko do nich będą odnosić się kolejne pytania.

PO8. Proszę oszacować, ilu spośród stałych pracowników organizacji to:

Liczba osób _____

Trudno powiedzieć = -7

Dla każdej z kategorii respondent ma podać liczbę osób, ew. zaznaczyć trudno powiedzieć

1. kobiety
2. osoby, które wcześniej pracowały na rzecz Państwa organizacji nieodpłatnie, jako wolontariusze

PO9. Jaka jest średnia wysokość miesięcznego wynagrodzenia brutto (bez składek na ubezpieczenia) stałych pracowników Państwa organizacji? Proszę o podanie kwoty z dokładnością do +/- 10%.

Liczba: _____ złotych brutto

Trudno powiedzieć = -7

PO10. A jaka jest maksymalna wysokość miesięcznego wynagrodzenia brutto (bez składek na ubezpieczenia) w Państwa organizacji? Proszę o podanie kwoty z dokładnością do +/- 10%.

Liczba: _____ złotych brutto

Trudno powiedzieć = -7

PO10a. Jak w ciągu ostatnich 12 miesięcy zmieniła się liczba i skład stałych pracowników organizacji?

Jeśli do zespołu pracowników zarówno ktoś doszedł, jak i odszedł, proszę wypełnić zarówno pkt. a) jak i pkt. b).

- a. przybyło pracowników: ..... (proszę wpisać liczbę)
- b. ubyło pracowników: ..... (proszę wpisać liczbę)
- c. nic się nie zmieniło **odpowiedź wykluczająca**
- d. Trudno powiedzieć

C. Członkowie organizacji

PO11. Czy organizacja ma członków?

1. Tak
2. Nie

PO12. Ilu członków formalnie należy obecnie do organizacji (niezależnie od tego czy się angażują w jej działania)?

_____ członków, w tym _____
liczba kobiet

-7 Trudno powiedzieć

Jeśli IP2=1 → Przypominamy, że pytanie dotyczy samego oddziału (i ewentualnie podległych mu kolejnych oddziałów), nie całej sieci.	
PO13. Ilu mniej więcej członków organizacji aktywnie włącza się w życie organizacji, uczestniczy w pracach, poświęca czas?	_____ członków <i>-7 Trudno powiedzieć</i>

D. Wolontariusze, osoby pracujące społecznie

Ważne:

W tej ankiecie wolontariuszami nazywamy osoby niebędące członkami organizacji ani jej władz, które społecznie, bez wynagrodzenia, angażują się w pracę organizacji (niezależnie od tego czy mają podpisaną umowę wolontariacką, czy nie).

PO14. Czy w pracach organizacji uczestniczą wolontariusze?	1. Tak 2. Nie
---	------------------

PO15. Ilu takich wolontariuszy było choćby raz zaangażowanych w działania organizacji w ciągu ostatnich 12 miesięcy? Jeśli IP2=1 → Przypominamy, że pytanie dotyczy samego oddziału (i ewentualnie podległych mu kolejnych oddziałów), nie całej sieci.	_____ osób <i>-7 Trudno powiedzieć</i>
PO16. A ilu spośród wolontariuszy związanych z Państwem organizacją w ciągu ostatnich 12 miesięcy angażowało się w pracę organizacji regularnie i często, czyli podejmowało działania na rzecz organizacji przynajmniej raz w miesiącu?	_____ osób <i>-7 Trudno powiedzieć</i>

PO17. Jak zmieniła się liczba członków i/lub wolontariuszy w Państwa organizacji w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

	Nastąpił wzrost	Nastąpił spadek	Nie było zmian
Liczba członków			
Liczba wolontariuszy			

PO18. Jakie działania podejmowała Państwa organizacja (bez względu na ich rezultat) aby znaleźć wolontariuszy?

Proszę zaznaczyć wszystkie pasujące odpowiedzi.

- Przekazywaliśmy informacje przez znajomych, rodzinę, dotychczasowych członków i/lub wolontariuszy
- Organizowaliśmy spotkania informacyjne
- Wywieszaliśmy plakaty, rozdawaliśmy ulotki
- Ogłaszaliśmy w internecie – na stronie internetowej, w mediach społecznościowych
- Korzystaliśmy z serwisu Ochothnicy warszawscy
- Współpracowaliśmy z uczelniami wyższymi, szkołami
- Inne działania
- Nie podejmowaliśmy żadnych działań

PO19. Czy w ciągu ostatnich 2 lat organizacja oferowała swoim pracownikom, wolontariuszom i/lub innym osobom zaangażowanym w jej działania udział w szkoleniach lub innych działaniach

podnoszących kompetencje?

Proszę zaznaczyć wszystkie pasujące odpowiedzi.

- a. Szkolenia wewnętrzne – prowadzone przez osoby z organizacji
- b. Szkolenia zewnętrzne – przez osoby spoza organizacji (np. firmy szkoleniowe, inne organizacje, urzędy)
- c. Konferencje
- d. Konsultacje, doradztwo, spotkania ze specjalistami
- e. Dofinansowanie do studiów (w tym podyplomowych)
- f. Wizyty studyjne
- g. Inne działania podnoszące kompetencje – jakie?
- h. Nie, żadne tego typu działania

PO20. W jakich dziedzinach przede wszystkim pracownikom, wolontariuszom i/lub innym osobom zaangażowanym w działania Państwa organizacji przydatne byłyby szkolenia?

Proszę wskazać maksymalnie 3 najważniejsze obszary

- a. W ogóle nie potrzebujemy szkoleń
- b. Wiedza związana ze specyficzną dziedziną, w której działa organizacja (np. sport, kultura, edukacja, ochrona zdrowia itp.)
- c. Zagadnienie formalnoprawne związane z funkcjonowaniem organizacji pozarządowej
- d. Zarządzanie ludźmi (budowanie zespołu, prowadzenie zebrań, przywództwo)
- e. Umiejętności interpersonalne (komunikacja, autoprezentacja, negocjacje)
- f. Diagnoza potrzeb, monitoring działań, planowanie, badanie skuteczności, ewaluacja
- g. Finanse organizacji (księgowość, zarządzanie finansami)
- h. Pozyskiwanie funduszy: Poszukiwanie źródeł finansowania, fundraising
- i. Pozyskiwanie funduszy: Pisanie wniosków na konkursy
- j. Działalność gospodarcza/odpłatna, sprzedaż, marketing, przygotowanie biznes planu
- k. Budowanie wizerunku organizacji, promocja, współpraca z mediami
- l. Współpraca z biznesem, firmami prywatnymi
- m. Budowanie relacji z administracją publiczną
- n. Pozyskiwanie nowych wolontariuszy i organizowanie ich pracy
- o. Nowe technologie: komputery, internet, media społecznościowe itp.
- p. Znajomość języków obcych
- q. Inne, jakie

III Finanse organizacji – sytuacja finansowa w roku 2017

1. (0-100) PLN	5. (5 tys.-10 tys.) PLN	9. (500 tys.-1mln) PLN	13. (25 mln.-50 mln) PLN
2. (100-500) PLN	6. (10 tys.-50 tys.) PLN	10. (1 mln.-5 mln) PLN	14. (50 mln.-75 mln) PLN
3. (500-1 tys.) PLN	7. (50 tys.-100 tys.) PLN	11. (5 mln.-10 mln) PLN	15. (75 mln.-100 mln) PLN
4. (1 tys.-5 tys.) PLN	8. (100 tys.-500 tys.) PLN	12. (10 mln.-25 mln) PLN	16. Powyżej 100 mln PLN
			-7. Trudno powiedzieć

A. Finanse organizacji – podstawowe informacje

Poniżej znajduje się kilka pytań na temat finansów w organizacji. Dane te będą wykorzystane tylko do opisu stanu finansów całego sektora stowarzyszeń i fundacji. Dane finansowe pojedynczych organizacji nie będą nikomu ujawniane.

*W pytaniach o sytuację finansową prosimy o podanie danych **za rok 2017**. Część informacji, o które pytamy, można znaleźć w sprawozdaniu finansowym organizacji za rok 2017.*

Jeśli trudno byłoby Państwu wskazać dokładną kwotę, o jaką pytamy, prosimy o podanie przybliżonej kwoty (+/-

10%). Gdyby i to nie było możliwe – proszę choćby oszacować wielkość kwot zgodnie z przedziałami. Jeśli Państwa organizacja nie poniosła określonych kosztów lub nie uzyskała określonego typu przychodów, prosimy o wpisywanie w odpowiednie miejsca cyfry 0.

F11. Proszę określić wielkość rocznych przychodów organizacji ogółem w roku 2017.

Chodzi tu o informację zawartą w sprawozdaniu finansowym organizacji w części „Rachunek zysków i strat” – sumę wszystkich przychodów z działalności organizacji, w tym statutowej, odpłatnej, gospodarczej.

Jeśli trudno jest Państwu wskazać dokładną kwotę, proszę podać przybliżoną kwotę (+/- 10%).

Jeśli przychody Państwa organizacji wynoszą np. 33 450 zł, to prosimy wpisać:

0 mln 33 tys. 450 zł

Jeśli organizacja nie miała przychodów prosimy wpisać „0” we wszystkie pola.

F11a.

Kwota: ___mln ___tys. ___zł

Proszę potwierdzić poprawność wpisanej kwoty przychodów za rok 2017

F11b.

Proszę o wskazanie przedziału, w jakim mieściły się przychody organizacji w 2017 roku:

1. do 100 zł włącznie
2. ponad 100 zł do 500 zł włącznie
3. ponad 500 zł do 1 tys. zł włącznie
4. ponad 1 tys. zł do 5 tys. zł włącznie
5. ponad 5 tys. do 10 tys. zł włącznie
6. ponad 10 tys. zł do 50 tys. zł włącznie
7. ponad 50 tys. zł do 100 tys. zł włącznie
8. ponad 100 tys. zł do 500 tys. zł włącznie
9. ponad 500 tys. zł do 1mln zł włącznie
10. ponad 1 mln zł do 5 mln zł włącznie
11. ponad 5 mln zł do 10 mln zł włącznie
12. ponad 10 mln do 25 mln zł włącznie
13. ponad 25 mln zł do 50 mln zł włącznie
14. ponad 50 mln zł do 75 mln zł włącznie
15. ponad 75 mln zł do 100 mln zł włącznie
16. ponad 100 mln zł

Trudno powiedzieć = -7

FI2. Proszę określić wielkość kosztów poniesionych przez organizację w roku 2017.

Chodzi tu o informację zawartą w sprawozdaniu finansowym organizacji w części „Rachunek zysków i strat” – sumę wszystkich kosztów poniesionych przez organizację, w tym w ramach działalności statutowej, odpłatnej, gospodarczej.

Jeśli trudno jest Państwu wskazać dokładną kwotę, proszę podać przybliżoną kwotę (+/- 10%).

Jeśli koszty Państwa organizacji wynoszą np. 33 450 zł, to prosimy wpisać:

0 mln 33 tys. 450 zł

Jeśli organizacja nie miała kosztów prosimy wpisać „0” we wszystkie pola.

FI2a.

Kwota: ___ mln ___ tys. ___ zł

Proszę potwierdzić poprawność wpisanej kwoty kosztów za rok 2017

FI2b.

Proszę o wskazanie przedziału, w jakim mieściły się koszty organizacji w 2017 roku:

Kwota kosztów bardzo różni się od podanej przez Państwa kwoty przychodów – czy na pewno wszystko się zgadza?

Kwota przychodów:

Kwota kosztów:

”

FI3. Proszę oszacować, jaką część środków finansowych na rok 2018 niezbędnych do funkcjonowania na dotychczasowym poziomie miała zapewnione Państwa organizacja na początku marca 2018 roku:

- Do 25% budżetu na 2018 r.
- Między 26% a 50% budżetu na 2018 r.
- Między 51% a 75% budżetu na 2018 r.
- Ponad 75% budżetu na 2018 r.
- Nie mieliśmy zapewnionych żadnych środków na 2018 r.

B. Opłaty, działalność gospodarcza i odpłatna, zbiórki

FI4. Czy organizacja prowadzi odpłatną działalność pożytku publicznego (inaczej zwaną odpłatną działalnością statutową, nie dla zysku)?	1. Tak 2. Nie
--	------------------

FI5. Czy organizacja prowadzi działalność gospodarczą?	1. Tak 2. Nie
---	------------------

FI6. Czy w roku 2017 roku działalność gospodarcza organizacji...?	1. przyniosła zysk 2. przyniosła stratę 3. ani nie przyniosła zysku, ani straty -
--	--

17. Czy Państwa organizacja pobiera w jakiegokolwiek formie opłaty za produkty lub usługi (choćby symboliczne lub mające charakter zwrotu kosztów)?

Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

- Tak, pobieramy opłaty i rozliczamy je w ramach działalności gospodarczej
- Tak, pobieramy opłaty i rozliczamy je w ramach działalności odpłatnej
- Tak, pobieramy opłaty i rozliczamy je w formie innej niż działalność gospodarcza lub odpłatna – jakiej? _____
- Nie, nie pobieramy żadnych, nawet symbolicznych opłat

B. Źródła finansowania działalności organizacji

FI8. Czy kiedykolwiek Państwa organizacja próbowała pozyskać (jako organizacja wnioskująca bądź partner) dofinansowanie z funduszy unijnych lub programów Komisji Europejskiej.

- Tak, i co najmniej raz udało się nam pozyskać środki
- Tak, ale ani razu nie udało się nam pozyskać środków
- Nie

FI10. Poniżej wypisane są różne źródła finansowania, z których mogą korzystać stowarzyszenia i fundacje. Czy w 2017 roku Państwa organizacja korzystała z tych źródeł finansowania?

		Tak	Nie
1.	Fundusze unijne pozyskiwane za pośrednictwem polskich instytucji: ministerstw, agend rządowych, urzędów marszałkowskich itp., czyli następujące programy: Program Infrastruktura i Środowisko, Program Inteligentny Rozwój, Program Wiedza Edukacja Rozwój (POWER), Program Polska Cyfrowa, Program Polska Wschodnia, Program Pomoc Techniczna, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Rybactwo i Morze, Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej, a także Regionalne Programy Operacyjne	1	2
2.	Programy Komisji Europejskiej: Program Erasmus+, Program Kreatywna Europa, Program Europa dla Obywateli, Europejski program na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych, Program Horyzont 2020, Program LIFE	1	2
3.	Zagraniczne programy pomocowe spoza Unii Europejskiej , np. Norweski Mechanizm Finansowy (np. FOP), Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, środki rządów innych państw, środki od ambasad	1	2
4.	Źródła rządowe i administracji centralnej: środki ministerstw, agencji rządowych, wojewodów, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, PFRON (z pominięciem funduszy unijnych wymienionych w punkcie 1)	1	2
5.	Źródła samorządowe: środki od urzędów gmin, miast, powiatów, urzędów marszałkowskich	1	2
6.	Wsparcie od innych krajowych organizacji pozarządowych (np. fundacji)	1	2
7.	Wsparcie od innych zagranicznych organizacji pozarządowych (np. zagranicznych fundacji)	1	2
8.	Dotacja przekazana przez inny oddział / element tej samej organizacji	1	2
9.	Składki członkowskie	1	2
10	Przychody ze zbiórek publicznych zgodnie z ustawą o zbiórkach publicznych	1	2
11.	Darowizny finansowe od osób indywidualnych, prywatnych (osób fizycznych) (prosimy nie uwzględniać 1% podatku!), w tym wpłaty na konto	1	2
11b	Darowizny rzeczowe od osób indywidualnych, prywatnych (osób fizycznych)	1	2

12.	Darowizny finansowe od instytucji, firm	1	2
12b	Darowizny rzeczowe od instytucji, firm	1	2
13.	Przychody z przekazania 1% podatku	1	2
14.	Odsetki bankowe, zyski z kapitału żelaznego, lokaty, udziały i akcje	1	2
15.	Przychody z majątku (np. wynajmu lokali, sprzętu, praw majątkowych itp.), przychody ze sprzedaży posiadanego przez organizację majątku (np., samochodu, gruntów itp.)	1	2
16.	Przychody z działalności gospodarczej (sprzedaż usług, produktów)	1	2
17.	Przychody z odpłatnej działalności pożytku publicznego (nie będącej działalnością gospodarczą)	1	2
18.	Inne źródła – jakie?	1	2

FI11. Proszę określić przybliżony udział każdego ze źródeł w ogólnej kwocie przychodów organizacji w roku 2017.

FI11_pomocnicze. Proszę zaznaczyć, czy wolą Państwo podawać udział źródeł przychodu w procentach czy też konkretne kwoty w złotych?

1. W procentach
2. Kwoty w zł

FI12. W odniesieniu do poniższych kategorii przychodów proszę wskazać, od ilu podmiotów Państwa organizacja uzyskała finansowanie w 2017 roku:

Lp.	Źródło finansowania	Wyjaśnienie	Liczba podmiotów/osób
4	Źródła rządowe i administracji centralnej	Proszę wpisać liczbę ministerstw, instytucji od których organizacja uzyskała finansowanie w 2017 r.	
5	Źródła samorządowe	Proszę wpisać liczbę instytucji: gmin/miast/powiatów/urzędów marszałkowskich, od których organizacja uzyskała finansowanie w 2017 r.	
11	Darowizny finansowe od osób prywatnych	Proszę zaznaczyć liczbę osób, które przekazały organizacji darowizny w 2017 r.	a. Do 10 osób b. 11-50 osób c. 51-100 osób d. 101-500 osób e. Ponad 500 osób
12	Darowizny finansowe od instytucji, firm	Proszę zaznaczyć liczbę instytucji, firm, które przekazały organizacji darowizny w 2017 r.	a. 1 instytucja, firma b. 2-5 instytucji, firm c. 5-10 instytucji firm d. Ponad 10 instytucji, firm

FI13. Czy w 2017 roku organizacja podejmowała działania (bez względu na ich rezultat) w celu pozyskiwania środków od osób indywidualnych, firm lub prywatnych fundacji (tzw. fundraising)? Proszę nie uwzględniać pisanie wniosków w ramach konkursów dotacyjnych.

1. Tak
2. Nie

-7 Trudno powiedzieć

FI14. Jakie działania podejmowała Państwa organizacja w celu pozyskiwania środków od osób indywidualnych, firm lub prywatnych fundacji?

Proszę zaznaczyć wszystkie działania, jakie organizacja podjęła w 2017 roku.

- a. Zbieranie darowizn przez stronę internetową organizacji lub profil w portalu społecznościowym
- b. Zbieranie darowizn przez platformy crowdfundingowe
- c. Wysyłka e-maili z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)
- d. Wysyłka adresowanych, personalizowanych listów tradycyjnych z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)
- e. Prośba o złożenie polecenia zapłaty: na ulicy, w miejscach publicznych lub odwiedzanie potencjalnych darczyńców w ich domach
- f. Rozmowa telefoniczna z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)
- g. Organizacja imprez fundraisingowych w celu pozyskania darowizn, np. bal, kwesta, bieg
- h. Kampanie w mediach tradycyjnych – prasa, radio, telewizja z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)
- i. Ulotki, wrzutki do gazet, skrzynek pocztowych, billboardy z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)
- j. Osobiste kontakty z kluczowymi darczyńcami indywidualnymi w celu pozyskiwania znacznych środków
- k. Pozyskiwanie pieniędzy od firm
- l. Organizacja zbiórki publicznej zarejestrowanej w zbiorki.gov.pl
- m. Inne - jakie?

FI15. Czy w Państwa organizacji jest osoba lub zespół, która/y w ramach swoich obowiązków zajmuje się fundraisingiem?

Proszę zaznaczyć wariant, który najlepiej opisuje sytuację w Pana/i organizacji.

- a. Nie ma osoby/ osób zajmujących się fundraisingiem, zadania fundraisingowe zlecane są akcyjnie różnym osobom.
- b. Fundraisingiem zajmuje się głównie kierownictwo/zarząd organizacji.
- c. Jest osoba /osoby zajmujące się fundraisingiem w niepełnym wymiarze czasu; osoba/osoby te wykonują także inne zadania w organizacji.
- d. Jest osoba/ osoby, których głównym zadaniem jest pozyskiwanie środków i zajmowanie się fundraisingiem.
- e. Fundraisingiem zajmuje się dla nas zewnętrzny ekspert/konsultant.
- f. Trudno powiedzieć

FI16. Czy Państwa organizacja posiada bazę kontaktów do dotychczasowych darczyńców?

- a. Tak
- b. Nie
- c. Nie wiem
- d. Trudno powiedzieć

FI17. Czy w 2017 roku Państwa organizacja kontaktowała się z darczyńcami w celu...?

- a. Podziękowania za wpłaty
- b. Zachęcenia do dalszych lub większych wpłat
- c. Przekazania informacji, jak wykorzystane zostały środki, które przekazali
- d. Poinformowania o bieżących działaniach organizacji
- e. Przypomnienia o możliwości odliczenia darowizny od podatku
- f. Inne – jakie?

D. Majątek, zarządzanie finansami

FI18. Czy organizacja posiada fundusze własne, np. rezerwę finansową, kapitał rezerwowy?

Chodzi tu o pieniądze nieprzypisane do konkretnych projektów ani umów, będące wyłącznie w gestii organizacji, które mogą być wydane na dowolny cel statutowy.

- 1. Tak
- 2. Nie

<p>FI19. Na ile miesięcy, przy założeniu zachowania ciągłości podstawowych działań organizacji, wystarczyłoby środków z funduszy własnych (rezerwy finansowej, kapitału rezerwowego)?</p>	<p>Wystarczyłoby na _____ m-cy</p>
--	------------------------------------

<p>FI20. W jaki sposób Państwa organizacja prowadzi księgowość (pełną lub uproszczoną ewidencję)?</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1. Nie prowadzimy księgowości 2. Prowadzi ją firma lub osoba spoza organizacji (np. biuro rachunkowe) 3. Prowadzi ją odpłatnie wykwalifikowana osoba zatrudniona w organizacji 4. Prowadzi ją nieodpłatnie wykwalifikowana osoba z organizacji 5. Prowadzi ją nieodpłatnie niewykwalifikowana osoba z organizacji
--	---

V. Współpraca z innymi podmiotami

A. Kontakty zewnętrzne organizacji

WS1. Jak często Państwa organizacja kontaktuje się z wymienionymi grupami instytucji/środowiskami?		Nie mamy kontaktów	Mamy sporadyczne, bardzo rzadkie kontakty	Kontaktuje my się co pewien czas	Mamy częste, regularne kontakty
1a	Stowarzyszenia lub fundacje z naszej okolicy, naszego regionu	1	2	3	4
1b	Stowarzyszenia lub fundacje z naszej branży, obszaru tematycznego	1	2	3	4
1c	Stowarzyszenia lub fundacje spoza naszej okolicy/regionu lub branży	1	2	3	4
2	Zagraniczne stowarzyszenia lub fundacje	1	2	3	4
3	Grupy nieformalne, ruchy społeczne (np. ruchy miejskie)	1	2	3	4
4	Urzędy dzielnic Warszawy	1	2	3	4
5a	Urząd gminy, urząd miasta, w którym organizacja ma siedzibę Urząd m.st. Warszawy	1	2	3	4
5b	Inne urzędy gmin, urzędy miast	1	2	3	4
6	Starostwo powiatowe	1	2	3	4
7	Urząd Marszałkowski	1	2	3	4
8	Urząd Wojewódzki	1	2	3	4
9	Rząd, ministerstwa, publiczne instytucje centralne, ogólnopolskie	1	2	3	4
10	Publiczne instytucje kulturalne (domy kultury, muzea, biblioteki, teatry, zespoły artystyczne itp.)	1	2	3	4
11	Publiczne szkoły, przedszkola, ośrodki kształcenia, centra i ośrodki sportowe	1	2	3	4
12	Urzędy pracy, ośrodki opieki społecznej, publiczne instytucje socjalne, pomocy rodzinie	1	2	3	4
13	Publiczne szpitale, przychodnie, ośrodki zdrowia, rehabilitacji	1	2	3	4
15	Kościół, parafie, związki wyznaniowe	1	2	3	4
16	Media ogólnopolskie: telewizja, radio, gazety, czasopisma, portale internetowe	1	2	3	4
17	Media lokalne: lokalna telewizja, stacja radiowa, gazety, czasopisma, portale internetowe	1	2	3	4
18	Środowisko akademickie, naukowe, eksperci	1	2	3	4
19	Partie polityczne, politycy	1	2	3	4
20	Firmy prywatne, przedsiębiorstwa, biznes	1	2	3	4
21	Mieszkańcy naszej okolicy; lokalna społeczność	1	2	3	4

WS2. Czy w ciągu ostatniego roku Państwa organizacja nawiązała współpracę z nowymi partnerami, tzn. z podmiotami (np. innymi organizacjami, instytucjami, firmami), z którymi do tej pory nie miała kontaktów?

1. **Tak**
2. **Nie**
3. **Nie wiem**

WS3. Z jakimi nowymi partnerami Państwa organizacja nawiązała współpracę w ciągu ostatniego roku?

- a. Z organizacjami pozarządowymi
- b. Z administracją samorządową
- c. Z administracją rządową
- d. Z przedsiębiorstwami
- e. Z innymi podmiotami
- f. Trudno powiedzieć

B. Współpraca z urzędem miasta / gminy

WS4. Dlaczego Państwa organizacja nie współpracuje obecnie z administracją samorządową?

Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

1. Nie interesuje nas współpraca z administracją: dlaczego?
2. Administracji nie interesuje współpraca z nami: dlaczego?
3. Nasze działania nie pokrywają się z zadaniami administracji
4. Jesteśmy za mali, żeby podjąć taką współpracę
5. Nie mamy odpowiednich „dojść”, kontaktów
6. Uważamy, że nie mamy szans w konkurencji z innymi organizacjami

Zaznaczyli Państwo, że zdarza się Państwu kontaktować z urzędem gminy lub miasta, w którym organizacja ma siedzibę. W następnych pytaniach chcielibyśmy dowiedzieć się więcej na temat tych kontaktów.

MA

WS5. Na czym polegały te kontakty w ostatnich 2 latach?

Proszę zaznaczyć wszystkie pasujące odpowiedzi.

1. Na bieżąco wymienialiśmy się informacjami, konsultowaliśmy działania
2. Uczestniczyliśmy w konsultacjach uchwał, dokumentów, strategii, planów przygotowywanych przez urząd miasta/gminy
3. Uczestniczyliśmy w oficjalnych spotkaniach, na których byli obecni przedstawiciele urzędu
4. Rozmawialiśmy, kontaktowaliśmy się nieformalnie (np. w związku z prywatną znajomością)
5. Wspólnie prowadziliśmy przedsięwzięcia, projekty, działania; np. organizowaliśmy akcje, wydarzenia, zajęcia, itp.
6. Formalnie braliśmy udział (w charakterze członków, obserwatorów, zapraszanych gości, ekspertów) w pracach komisji / grup roboczych itp. powoływanych przez samorząd
7. Z własnej inicjatywy występowaliśmy do samorządu z propozycjami uchwał lub działań
8. Urząd użyczał nam pomieszczeń lub sprzętu
9. Urząd finansował lub dofinansowywał część naszych działań w formie dotacji
10. Urząd kupował / zamawiał u nas usługi, działania, produkty (płacąc za nie, poza formułą dotacji)

11. Inne

WS6. Poniżej znajduje się kilka stwierdzeń. O każdym z nich proszę powiedzieć, czy opisuje sytuację w Państwa urzędzie gminy/miasta oraz relacje między urzędem a organizacjami pozarządowymi.		Tak	Nie	Nie wiem
1	Istnieje Roczny lub Wieloletni Program Współpracy z organizacjami pozarządowymi – ogólny, powszechnie dostępny dokument określający zasady i cele współpracy z organizacjami pozarządowymi	1	2	3
2	Istnieje lokalna rada działalności pożytku publicznego albo inny zespół służący utrzymywaniu stałej współpracy z organizacjami pozarządowymi, w skład którego wchodzi zarówno przedstawiciele urzędu, jak i organizacji pozarządowych	1	2	3
3	Ogłaszane są publicznie, otwarte konkursy ofert, przetargi na realizację zadań publicznych	1	2	3
4	Od wielu lat co roku dofinansowywane są mniej więcej te same projekty	1	2	3
5	O przyznawaniu środków publicznych decydują kwestie inne niż merytoryczne: nieformalne układy, znajomości z urzędnikami, polityczne rozgrywki	1	2	3
6	Przed rozpisanem konkursu urząd konsultuje się z organizacjami, jakie zadania chciałyby finansować	1	2	3
7	Przedstawiciele organizacji pozarządowych mogą przyjść do urzędu po pomoc, np. poradę, konsultację dot. spraw formalnych	1	2	3

WS7. Czy w ciągu 2017 roku Państwa organizacja ubiegała się o dotację od urzędu miasta/gminy startując w otwartych konkursach ofert lub składając wnioski o tzw. mały grant?

1. Tak i dostaliśmy dotację (przynajmniej raz)
2. Tak, ale ani razu nie otrzymaliśmy dotacji
3. Nie, nie ubiegaliśmy się

WS8. Biorąc pod uwagę wszystkie kontakty Państwa organizacji z urzędem Państwa miasta/gminy, jak ogólnie oceniłby/aby Pan/i tę współpracę w ostatnich 2 latach? Przy ocenie proszę postawić się skalą od 1 do 10, na której 1 oznacza *współpracę oceniam bardzo źle*, a 10 – *współpracę oceniam bardzo dobrze*.

Oceniam bardzo źle	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Oceniam bardzo dobrze
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	-----------------------

C. Współpraca z firmami, biznesem

WS9. Czy w ciągu ostatnich 2 lat Państwa organizacja współpracowała z prywatnymi przedsiębiorstwami, biznesem? W jaki sposób?

Prosimy o wskazanie wszystkich pasujących odpowiedzi.

1. Otrzymywaliśmy wsparcie finansowe, **darowizny**
2. Otrzymywaliśmy wsparcie rzeczowe: **materiały, sprzęt itp.**
3. Przedsiębiorstwa wykonywały dla nas nieodpłatnie lub po obniżonych cenach **usługi**
4. Uzyskiwaliśmy produkty lub usługi **w barterze**
5. Przedsiębiorstwa **wspierały nas merytorycznie**; wspierały wiedzą lub umiejętnościami pracowników
6. Pracownicy przedsiębiorstwa **społecznie pracowali na rzecz organizacji** (wolontariat pracowniczy)
7. **Wspólnie realizowaliśmy projekty**
8. **W inny sposób** współpracowaliśmy / korzystaliśmy ze wsparcia – jak?

9. Nie, nie współpracowaliśmy z przedsiębiorstwami, biznesem

VII. Funkcjonowanie Organizacji

Poniżej znajduje kilka pytań dotyczących funkcjonowania Państwa organizacji.

A. Metody pracy

MOD1. W jaki sposób Państwa organizacja zazwyczaj określa kierunki i sposoby swoich działań? Proszę wskazać jakie grupy są zazwyczaj włączane w ten proces – na przykład są zbierane ich opinie, rozpoznawane potrzeby.

Proszę zaznaczyć wszystkie pasujące odpowiedzi.

- a. zespół pracowników
- b. wolontariusze
- c. członkowie organizacji (spoza zarządu)
- d. odbiorcy/beneficjenci/użytkownicy
- e. mieszkańcy naszej okolicy, przedstawiciele lokalnej społeczności
- f. najważniejsi partnerzy organizacji

- g. nie zasięgamy opinii żadnej z tych grup, o kierunkach działania organizacji decydują tylko jej władze

MOD2. Czy w Państwa organizacji w ciągu ostatnich 2 lat były realizowane (samodzielnie lub przez zlecenie na zewnątrz) któreś z wymienionych niżej działań badawczych, analitycznych?

Przez działania badawcze i analityczne rozumiemy systematyczne, zaplanowane działania wykorzystujące takie metody jak: wywiady indywidualne, wywiady grupowe, ankiety, analiza treści, analiza danych itd.

Proszę zaznaczyć wszystkie pasujące odpowiedzi

- a. nie, nie prowadziliśmy tego typu działań
- b. badanie/diagnoza sytuacji w obszarze działania organizacji, np. poprzez analizę raportów, danych, rozmowę z ekspertami
- c. badanie potrzeb lub opinii odbiorców działań organizacji
- d. wewnętrzna ewaluacja działań/projektu organizacji (ocena realizacji założonych celów przez osoby z organizacji)
- e. zewnętrzna ewaluacja działań/projektu organizacji (ocena realizacji założonych celów przez ewaluatora spoza organizacji)
- f. próba oceny długofalowego wpływu działań organizacji, np. sprawdzenie, co się dzieje z odbiorcami działań organizacji kilka lat po zakończeniu projektu (badanie wpływu)
- g. Trudno powiedzieć

B. Rytm działania, siedziba, zaplecze techniczne

MOD3. Z jaką częstotliwością działa Państwa organizacja? Proszę wybrać stwierdzenie najlepiej pasujące do organizacji.

1. Organizacja działa codziennie w dni robocze w godzinach pracy
2. Organizacja działa systematycznie, ale tylko w niektóre dni w tygodniu albo tylko popołudniami / wieczorami
3. Organizacja działa systematycznie, ale rzadziej: raz w tygodniu lub jeszcze rzadziej
4. Organizacja nie działa systematycznie: czasem intensywnie, nawet codziennie, czasem przez parę tygodni nic się nie dzieje
5. Organizacja podejmuje niewiele działań – coś się dzieje zaledwie kilka razy do roku lub rzadziej

MOD4. Czy organizacja dysponuje lokalem lub biurem.

Proszę NIE brać pod uwagę mieszkania, w którymś ktoś na co dzień mieszka.

- a. Dysponujemy lokalem/ biurem, z którego możemy dowolnie korzystać (na własność, wynajęty, dzierżawiony, użyczony na stałe).
- b. Nie dysponujemy lokalem na stałe, ale możemy korzystać z użyczonego / udostępnionego lokalu (np. od gminy) na spotkania, zajęcia itp.
- c. Nie dysponujemy lokalem – ani na stałe, ani nawet na spotkanie czy zajęcia; musimy korzystać z mieszkań prywatnych.

MOD5. Ile komputerów i telefonów posiada Państwa organizacja na własność?

komputery stacjonarne i/lub laptopy	<ol style="list-style-type: none"> a. 0 b. 1 c. 2-5 d. 6-10 e. Więcej niż 10
telefony komórkowe	<ol style="list-style-type: none"> a. 0 b. 1 c. 2-5 d. 6-10 e. Więcej niż 10

MOD6. Jak często korzysta Pan/Pani z Internetu w sprawach związanych z organizacją (w siedzibie organizacji lub poza nią)?

- a. Co najmniej raz dziennie
- b. Nie każdego dnia, ale kilka razy w tygodniu
- c. Raz na tydzień
- d. 2-3 razy w miesiącu

- e. Raz na miesiąc
- f. Rzadziej
- g. Nie korzystam z Internetu w sprawach związanych z organizacją

MOD7. Z jakich aplikacji / serwisów internetowych korzysta się w Państwa organizacji?

Proszę zaznaczyć wszystkie, które są wykorzystywane.

- a. Poczta e-mail
- b. Bankowość elektroniczna
- c. Współdzielony kalendarz
- d. Współdzielona przestrzeń dyskowa na pliki
- e. Komunikatory internetowe
- f. Narzędzia do zarządzania projektami
- g. Narzędzia mailingowe i newsletterowe
- h. Ankiety i formularze online
- i. Narzędzia do fundraisingu
- j. Narzędzia do crowdfundingu
- k. Zarządzanie kontaktami (CRM)
- l. inne, jakie?:

C. Informowanie o działaniach, komunikacja, promocja, PR

MOD8. Jakie działania podejmuje Państwa organizacja w celu promocji/komunikacji swoich działań na zewnątrz?

Proszę zaznaczyć wszystkie właściwe działa, jakie organizacja podejmowała w 2017 roku.

- a. Organizowanie spotkań
- b. Udział w lokalnych lub branżowych wydarzeniach, np. festynach, jarmarkach
- c. Wieszanie plakatów, rozpowszechnianie ulotek i materiałów promocyjnych
- d. Wysyłka listów tradycyjnych
- e. Prowadzenie kampanii w przestrzeni publicznej np. billboardy, komunikacja miejska
- f. Wysyłka e-maili, newsletter
- g. Obecność w internecie np. strona internetowa, profil w portalu społecznościowym
- h. Płatna obecność w internecie (reklamy, posty sponsorowane itd.)
- i. Obecność w mediach tradycyjnych (artykuły, relacje, wywiady itd. w prasie, radiu, telewizji)
- j. Płatna obecność w mediach tradycyjnych (reklamy, materiały sponsorowane itd. w prasie, radiu, telewizji)
- k. Inne działania – jakie?

- l. Nie prowadzimy komunikacji z otoczeniem

MOD9. W jaki sposób Państwa organizacja jest obecna w internecie?

Proszę zaznaczyć wszystkie właściwe odpowiedzi.

- a. prowadzimy profil w portalu społecznościowym (np. Facebook, Twitter lub inne)
- b. prowadzimy stronę internetową

- c. prowadzimy stronę BIP
- d. prowadzimy blog internetowy
- e. prowadzimy kampanie mailowe, newsletterowe
- f. jesteśmy obecni w internecie w inny sposób, jaki?:
- g. nie jesteśmy obecni w internecie

MOD10. Jak często Państwa organizacja publikuje informacje w Internecie?

- a. Co najmniej raz dziennie
- b. Co najmniej raz w tygodniu
- c. Nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie
- d. Co najmniej raz w miesiącu
- e. Co najmniej raz na kwartał
- f. Rzadziej niż raz na kwartał

MOD11. W jakim celu Państwa organizacja publikuje informacje w Internecie? Proszę wskazać maksymalnie 3 powody.

- a. Żeby poinformować o naszych działaniach
- b. Żeby zrekrutować uczestników do naszych projektów
- c. Żeby znaleźć darczyńców
- d. Żeby znaleźć wolontariuszy
- e. Żeby zwiększyć świadomość społeczną problemu, którym się zajmujemy
- f. Żeby pochwalić się swoimi osiągnięciami/poinformować o efektach swoich działań

MOD12. Czy w na stronie internetowej lub profilu Państwa organizacji są publicznie dostępne?

Tak/ nie/ trudno powiedzieć—

- a. Statut
- b. Sprawozdania merytoryczne organizacji
- c. Sprawozdania finansowe organizacji
- d. Informacja o projektach/działaniach organizacji
- e. Informacja o osobach działających w organizacji
- f. Informacja o sponsorach organizacji, źródłach finansowania

MOD13. Czy w Państwa organizacji jest osoba lub zespół, który w ramach swoich obowiązków zajmuje się komunikacją zewnętrzną, tzn. komunikacją z otoczeniem organizacji i/lub promocją?

- a. Nie ma osoby/ osób zajmujących się komunikacją zewnętrzną, tego typu zadania zlecane są akcyjnie różnym osobom
- b. Komunikacją zewnętrzną zajmuje się głównie kierownictwo/zarząd organizacji
- c. Jest osoba /osoby zajmujące się komunikacją zewnętrzną w niepełnym wymiarze czasu; osoba/osoby te wykonują także inne zadania w organizacji
- d. Jest osoba/ osoby, których głównym zadaniem jest komunikacja zewnętrzna
- e. Komunikację zewnętrzną prowadzi dla nas zewnętrzny ekspert/konsultant

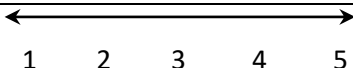
D. Modele działania organizacji

MOD14. Na karcie zamieszczono kilka par stwierdzeń opisujących możliwe sposoby działania organizacji. Nie ma wśród nich gorszych czy lepszych odpowiedzi. Dla każdej pary proszę powiedzieć, które ze stwierdzeń lepiej opisuje Państwa organizację.

Dla każdej pary proszę wybrać jeden z punktów skali, na której 1 oznacza, że całkowicie pasują do niej zdania po lewej stronie, 5 – że całkowicie pasują do niej zdania po prawej stronie.

A. Co roku możemy liczyć na pieniądze mniej więcej z tych samych źródeł, od tych samych instytucji i osób		Nie możemy liczyć na żadne stałe finansowanie, co roku musimy pozyskiwać środki z różnych źródeł nie wiedząc czy się uda.
B. Mamy plany i strategie rozwoju (strategie działania) organizacji na kilka lat wprzód.		Najważniejsze dla nas są działania „tu i teraz”; nie zastanawiamy się nad tym co będzie za parę miesięcy czy lat.
C. Szczegółowo planujemy przychody i wydatki organizacji na wiele miesięcy wprzód.		Na bieżąco okazuje się jakie są potrzeby i możliwości, nie planujemy wcześniej budżetu i wydatków.
D. Działamy wyłącznie na rzecz własnych członków, osób lub instytucji, które zrzeszamy.		Nie prowadzimy działań na rzecz własnych członków, ani osób czy instytucji, które zrzeszamy.
E. Żeby przetrwać, często musimy dopasowywać kierunek naszych działań do zmieniających się zainteresowań sponsorów.		Nie zmieniamy kierunku naszych działań nawet wtedy kiedy musimy je ograniczać z powodu braku zainteresowania sponsorów.
F. Misja, na rzecz której działamy, nie zmieniła się od momentu powstania organizacji.		Misja, na rzecz której działamy, uległa wielokrotnym przekształceniom od momentu powstania organizacji.
G. Nie zabiegamy specjalnie o obecność w mediach (tradycyjnych i społecznościowych), o naszej organizacji świadczą przede wszystkim nasze działania.		Staramy się informować w mediach (tradycyjnych i społecznościowych) o naszych działaniach, tak aby jak najwięcej ludzi dowiedziało się o naszej organizacji.
H. Staramy się jak najszerzej kontaktować z osobami i instytucjami spoza organizacji aby informować o jej istnieniu, działaniach, zainteresować nowe osoby lub partnerów		Skupiamy się na działaniach związanych z misją organizacji, nie tracimy czasu na kontakty, spotkania, promocję.
I. Najważniejsze jest dla nas bezpieczeństwo organizacji, nie podejmujemy żadnych działań, które mogłyby mu zagrozić.		Najważniejszy jest dla nas sukces naszych działań – aby go osiągnąć, często podejmujemy ryzyko.

J. Nasza organizacja nie włącza się w działania polityczne.

Nasza organizacja włącza się w działania polityczne.

E. Problemy organizacji

FU 1. Na ile wymienione niżej problemy były odczuwalne w życiu Państwa organizacji w ciągu ostatnich 2 lat?		Zdecydowanie odczuwalne	Raczej odczuwalne	Raczej nieodczuwalne	Zdecydowanie nieodczuwalne	Trudno powiedzieć
	Niejasne reguły współpracy organizacji z administracją publiczną	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐
2	Nadmiernie rozbudowana biurokracja administracji publicznej	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐
4	Niedoskonałość lub brak przepisów regulujących działania organizacji	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐
5	Nadmiernie skomplikowane formalności związane z korzystaniem ze środków grantodawców, sponsorów lub z funduszy Unii Europejskiej	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐
6	Nadmierna kontrola ze strony administracji publicznej	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐
8	Niekorzystny wizerunek organizacji pozarządowych w oczach opinii publicznej i w mediach, brak zaufania do organizacji pozarządowych	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐
9	Trudności w zdobywaniu funduszy lub sprzętu niezbędnego do prowadzenia działań organizacji	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐
11	Brak osób gotowych bezinteresownie angażować się w działania organizacji	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐
12	Trudności w utrzymaniu dobrego personelu, wolontariuszy	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐
13	Znużenie liderów organizacji, „wypalenie” osób zaangażowanych w jej prace	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐
14	Brak współpracy lub konflikty w środowisku organizacji pozarządowych	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐
15	Trudności w dostępie do lokalu odpowiedniego do działalności organizacji	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐
17	Konkurencja ze strony innych organizacji pozarządowych	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐
19	Brak poczucia bezpieczeństwa prowadzenia organizacji	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	-7 ☐

FU2. Proszę dookreślić, co powoduje, że nie mają Państwo poczucia bezpieczeństwa prowadzenia organizacji?

1. Brak stabilności finansowej
2. Brak stabilności osobowej/kadrowej
3. Propozycje zmian w prawie, które zagrażają ciągłości działań organizacji
4. Obawa przed nadmiernymi kontrolami ze strony organów państwa
5. Poczucie zagrożenia fizycznego bezpieczeństwa osób związanych z organizacją
6. Inne – jakie?

C. Obecna sytuacja organizacji

Proszę o ocenę różnych elementów składających się na obecną sytuację Państwa organizacji, wybierając odpowiedni punkt na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza ocenę bardzo złą, a 10 bardzo dobrą.

FU3. Jak ocenia Pan/Pani obecnie...

	Ocena
1	Sytuację finansową Państwa organizacji
2	Jakość zarządzania finansami w Państwa organizacji
3	Stan i poziom wyposażenia Państwa organizacji
4	Kompetencje osób zaangażowanych w działania organizacji: pracowników, osób pracujących społecznie, członków, władz
5	Poziom współpracy pomiędzy Państwa organizacją a innymi, podobnymi organizacjami
6	Poziom współpracy pomiędzy Państwa organizacją a instytucjami publicznymi i samorządowymi
7	Wizerunek społeczny/reputację Państwa organizacji
8	Jakość usług świadczonych przez Państwa organizację
9	Poziom zarobków w Państwa organizacji
10	Zdolność Państwa organizacji do konkurencyjności z innymi podmiotami
11	Wpływ Państwa organizacji na rozwiązywanie ważnych problemów (lokalnych, społecznych)

SA

FU4. Czy w najbliższym czasie Państwa organizacja przewiduje:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Istotnie rozwijać swoją działalność 2. Utrzymać swoją działalność na tym samym poziomie 3. Istotnie ograniczyć swoją działalność 4. Zawiesić swoją działalność 5. Zakończyć swoją działalność
--	--

<p>FU5. Proszę sobie wyobrazić, że Państwa organizacja otrzymała dodatkowe pieniądze, którymi mogliby Państwo swobodnie dysponować. Na który z wymienionych celów wydałby Państwo te pieniądze?</p> <p><i>Proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> a. Powiększenie lub remont lokalu b. Wynajem lokalu c. Skorzystanie z usług specjalistów spoza organizacji (od prawa, zarządzania, księgowości, finansów itp.) d. Zatrudnienie dodatkowych pracowników na stałe e. Podniesienie kwalifikacji osób pracujących na rzecz organizacji (władz, pracowników, wolontariuszy) – np. szkolenia, konferencje, konsultacje f. Zakup sprzętu biurowego, komputerów itp. g. Zakup innego sprzętu związanego z obszarem działania organizacji (np. specjalistycznego, sportowego, rehabilitacyjnego) h. Zakup oprogramowania komputerowego i. Rozszerzenie działalności organizacji: wprowadzenie nowych usług, produktów j. Wkład własny do projektów k. Inwestycja w lokaty, obligacje lub akcje l. Rozpoczęcie lub inwestycja w już prowadzoną działalność gospodarczą m. Pozyskanie nowych członków n. Promocja działań organizacji, reklama o. Inne, jakie
--	--

VIII. Korzystanie z portalu ngo.pl

PT 1. Czy słyszał(a) Pan(i) kiedykolwiek o portalu organizacji pozarządowych ngo.pl?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tak 2. Nie
---	--

PT 2. Czy kiedykolwiek Pan(i) lub ktoś inny z organizacji odwiedzał portal organizacji pozarządowych ngo.pl? Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź.	1. Tak, odwiedzałem/am portal osobiście 2. Tak, odwiedzał/li go mój/moi współpracownik/cy 3. Nie
--	--

PT 3. Jak często Pan(i) lub inne osoby z organizacji odwiedzają portal ngo.pl?	1. Codziennie 2. Kilka razy w tygodniu 3. Mniej więcej raz na tydzień 4. 2-3 razy w miesiącu 5. Raz miesiącu lub rzadziej
---	---

PT4. Jaki jest dla Państwa główny cel korzystania z portalu ngo.pl?

Proszę wskazać **maksymalnie 2** najbardziej pasujące odpowiedzi.

- Zdobycie wiedzy nt. kwestii formalno-prawnych związanych z prowadzeniem organizacji
- Zdobycie informacji o wydarzeniach: szkoleniach, konferencjach, imprezach
- Zapoznanie się z najnowszymi ogłoszeniami (dotyczącymi np. pracy, wolontariatu, usług dla organizacji)
- Zdobycie informacji o funduszach dostępnych dla organizacji
- Zapoznanie się z opiniami w debatach dotyczących spraw organizacji i ich otoczenia
- Bycie na bieżąco w sprawach ważnych dla sektora, poznanie ludzi związanych z organizacjami
- Opublikowanie własnej opinii, wiadomości, ogłoszenia
- Inny cel – jaki?

IX. WARTOŚCI I OPINIE

OP1. O organizacjach można mówić używając różnych terminów. Z jakim określeniem na Państwa organizację (poza słowem „fundacja” lub „stowarzyszenie”) najbardziej się Państwo utożsamiają?

NGO

- Organizacja pozarządowa
- Organizacja społeczna
- Organizacja pomocowa
- Organizacja obywatelska
- Organizacja trzeciego sektora
- Inne, jakie?

OP2. Poniżej wymieniono różne wartości, które mogą być ważne dla organizacji pozarządowych. Prosimy o wybranie spośród nich tych wartości, które według Pana/Pani...

Prosimy wskazać nie więcej niż 5 odpowiedzi do punktu 1. i nie więcej niż 5 odpowiedzi do punktu 2.:

- są najważniejsze w życiu Pana/Pani organizacji: _____
- są najmniej ważne w życiu Pana/Pani organizacji: _____

- Uczciwość

- b. Skuteczność
- c. Demokratyczne zarządzanie
- d. Solidarność
- e. Zaufanie
- f. Troska o dobro wspólne
- g. Samopomoc
- h. Profesjonalizm
- i. Otwartość/ tolerancja
- j. Bezinteresowność
- k. Użyteczność
- l. Niezależność, samorządność
- m. Zgodność z procedurami
- n. Determinacja, konsekwencja w działaniu
- o. Przejrzystość, jawność
- p. Wierność tradycjom
- q. Poczucie misji
- r. Wynik ekonomiczny/zysk
- s. Zapał, zaangażowanie
- t. Inna wartość, jaka?: _____

OP3. Biorąc pod uwagę cały rok 2017, na ile jest Pan/Pani zadowolony z kondycji Państwa organizacji?

Całkowicie niezadowolony/a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Całkowicie zadowolony/a
----------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	-------------------------

OP4. Poniżej zamieszczono kilka par stwierdzeń opisujących możliwe sposoby postrzegania sytuacji dotyczącej organizacji pozarządowych w Polsce. Nie ma wśród nich gorszych czy lepszych odpowiedzi. Dla każdej pary proszę powiedzieć, które ze stwierdzeń lepiej opisuje Państwa organizację lub Pana/i perspektywę.

Dla każdej pary proszę wybrać jeden z punktów skali, na której 1 oznacza, że całkowicie pasują do niej zdania po lewej stronie, 10 – że całkowicie pasują do niej zdania po prawej stronie.

A. Jesteśmy otwarci na korzystanie z doświadczeń i wiedzy organizacji z Unii Europejskiej.	←————→ 1 2 ... .. 9 10	Nie widzimy sensu w korzystaniu z doświadczeń i wiedzy organizacji z Unii Europejskiej.
B. Korzystanie z funduszy Unii Europejskiej przynosi polskim organizacjom więcej korzyści niż szkody.	←————→ 1 2 ... .. 9 10	Korzystanie z funduszy Unii Europejskiej przynosi polskim organizacjom więcej szkody niż korzyści.
C. Korzystanie z funduszy zagranicznych innych niż Unii Europejskiej przynosi polskim organizacjom więcej korzyści niż szkody.	←————→ 1 2 ... .. 9 10	Korzystanie z funduszy zagranicznych innych niż Unii Europejskiej przynosi polskim organizacjom więcej szkody niż korzyści.
D. Korzystanie z krajowych środków publicznych przynosi polskim organizacjom więcej korzyści niż	←————→ 1 2 ... .. 9 10	Korzystanie z krajowych środków publicznych przynosi polskim organizacjom więcej szkody niż

szkody.		korzyści.
E. Zmiany prawne dotyczące merytorycznego obszaru działań mojej organizacji (np. ochrony zdrowia, usług socjalnych) idą obecnie w dobrym kierunku.	←————→ 1 2 ... .. 9 10	Zmiany prawne dotyczące merytorycznego obszaru działań mojej organizacji (np. ochrony zdrowia, usług socjalnych) idą obecnie w złym kierunku.
F. Powstanie Narodowego Instytutu Wolności wydaje się dobrym rozwiązaniem.	←————→ 1 2 ... .. 9 10	Powstanie Narodowego Instytutu Wolności wydaje się złym rozwiązaniem.
G. Bieżąca polityka rządu służy wzmocnieniu sektora pozarządowego.	←————→ 1 2 ... .. 9 10	Bieżąca polityka rządu nie służy wzmocnieniu sektora pozarządowego.
H. Aby sytuacja organizacji w Polsce się poprawiła, konieczne są działania inicjowane przede wszystkim przez państwo, instytucje rządowe.	←————→ 1 2 ... .. 9 10	Aby sytuacja organizacji w Polsce się poprawiła, konieczne są działania inicjowane przede wszystkim przez same organizacje, np. działające w ramach federacji i porozumień.

OP5. Czy zgadza się Pan/i czy też nie zgadza z następującymi stwierdzeniami dotyczącymi polskich organizacji i ich sytuacji:

1. Zdecydowanie się nie zgadzam
2. Raczej się nie zgadzam
3. Ani się nie zgadzam, ani się zgadzam
4. Raczej się zgadzam
5. Zdecydowanie się zgadzam

- a. W Polsce trudno mówić o istnieniu sektora pozarządowego jako wspólnoty organizacji - istnieją wyłącznie poszczególne organizacje realizujące swoje cele.
- b. Większość ludzi w Polsce nie rozumie na czym polega działalność organizacji pozarządowych.
- c. Ogólnie rzecz biorąc działania państwa polskiego sprzyjają w Polsce rozwojowi sektora pozarządowego.
- d. Każda organizacja powinna dbać przede wszystkim o własny rozwój, więc nie ma sensu tworzyć wizji rozwoju całego sektora.
- e. Współpraca między różnymi organizacjami jest wysoce utrudniona lub wręcz niemożliwa za względu na podziały polityczne w polskim społeczeństwie.
- f. Wpływ organizacji pozarządowych na życie społeczne w mojej okolicy zwiększa się.
- g. Organizacje pozarządowe mają ogólnie duży wpływ na rozwiązywanie ważnych problemów społecznych w skali kraju.

OP6. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani warunki działania swojej organizacji w ostatnim roku?

1. Gorsze niż w latach poprzednich
2. Ani lepsze ani gorsze
3. Lepsze niż lata poprzednie

OP7. Jakich warunków działania spodziewa się Pan/Pani w najbliższym roku?

1. Gorszych niż obecnie
2. Ani lepszych ani gorszych
3. Lepszych niż obecnie

